10 זייטען

NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פּרייז 15 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

14-טער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאָג פ' בהעלותך י"א סיון תרצ"ו | אַדרעס: לאָדז, פּעטריקאָווער 21 טעל. 224-71 Adres: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | Łódź, Poniedziałek, 1 czerwca 1936 | № 125

29-טער יודישער קרבן

אַראַבער דערשאָסען אַ דייטשען יוד. — ווייטערדיגע יודישע מאָביליזאַציע. — ענטדעקט אַ גרויסען טראַנספּאָרט געשמוגעלט געווערה פאַר אַראַבער. — 3 אַראַבער דערהרג'עט בעת אַ צוזאַמענשטויס מיט מיליטער. — ווייטערדיגער טעראָר און סאַבאָטאַזש.

אַראַבישע סוחרים פאָדערן איבערצורייסען דעם שטרייק

ירושלים (יט"א). היינט, זונטאָג, איז געפאַלען אַ נייער יודישער קרבן פון דעם בלוטיגען אַראַבי'שען טעראָר. בעת דער 59-יאָהריגער דייטשער יוד פראַנץ באַרכאַרדט איז געגאַנגען פון דער פאָרשטאָט גבעת־שאול קיין ירושלים איז ער דערשאָסען געוואָרען מיט קוילען דורך אַראַבישע טעראָריסטען, וועלכע האָבען געשאָסען פון אַ בעהעלטעניש. פראַנץ באַרכאַרדט איז געפאַלען טויט אויפ'ן אָרט. פראַנץ באַרכאַרדט איז געקומען קיין א"י ערשט מיט אַ קורצער צייט צוריק אין 1935.

פראַנץ באַרכאַרדט איז דער 28-טער יודישער קרבן פון די לעצטע אונרוהען אין א"י.

די ענערגי'שע שריט צו פאַרשטאַרקען די שוץ פון ישוב ווערט פאָרטגעזעצט. חוץ דער מאָביליזירונג פון 1000 יודישע יונגעליים צו פאַרטיידיגונגס־צוועקן, וועגען וועלכע יט"א האָט שוין נעכטען געמאָלדען, איז מען היינט, זונטאָג, צוגעטרעטען אין תל־אביב צו רעגיסטרירען די געווער. יודישע אינטעליגענטען, וועלכע האָבען צוליב פאַרשידענע צוליב פערלאָזען זייערע צייט דעם פּאָליציי־דינסט.

אויף דער גרעניץ פון סיריען און א"י האָט היינט (זונטאָג) די מיליטער־וואַך פערהאַלטען 3 אויטאָס, אין וועלכע אַראַבער האָבען געפּרואווט אַריינשמוגלען קיין א"י אַ טראַנספּאָרט פון געווער טויזענד ביקסען. דער גאַנצער טראַנספּאָרט איז גלייך קאָנפיסקירט געוואָרען און אַרום דער געווער־שמוגעל־אָפּערע איז פערפיהרט געוואָרען אַ שטרענגע אויספאָרשונג. די אַראַבער בעמיהען זיך לעצטענס אַריינצושמוגלען וואָס מעהר געווער קיין א"י. ערשט נעכטען האָט מען, ווי בעקאַנט, געכאַפּט ביי דער גרעניץ פון עבר־הירדן אַ טראַנספּאָרט פון טויזענד דייטשע ביקסען, וואָס זענען געווען בעשטימט פאַר די אַראַבישע טעראָריסטען.

די עפּענטליכע מיינונג פון ישוב פאָדערט אַנצונעמען ענערגישע שריט, כדי צו פּאַראַליזירען דעם געפעהרליכען געווער־שמוגעל, וואָס ווערט געטריבען אין אַזאַ גרויסען פערנעם און פערלאַנגט בעזונדערס צו ענטדעקען די קוועלען פון וועלכע די גאַנצע אַראַבישע מאָרד־אַקציע ווערט פינאַנסירט און אָנגעפיהרט.

ירושלים (יט"א). אויף איינער פון די גאַסען אין יפו איז היינט אויסגעבראָכען אַ בלוטיגע שיסעריי צווישען בריטישע זעלנער און אַראַבישע טעראָריסטען, וועלכע האָבען געוואָרפען אַ באָמבע אין אַ הויז. אין רעזולטאַט פון דער שיסעריי זענען צוויי אַראַבער דערהרגעט געוואָרען.

צו אַ בלוטיגען צוזאַמענשטויס איז היינט געקומען אין אַ דאָרף נעבען טול־כרם. בעת ברי־טישע זעלנער האָבען דורכגעפיהרט רעוויזיעס ביי אַראַבער, זוכענדיג ביי זיי געווער. די אַראַבער האָבען געעפענט אַ שיסעריי אויף די בריטישע זעלנער. דאָס מיליטער האָט געענטפערט מיט שאָסען. איין אַראַבער איז געפאַלען טויט.

היינט ביי טאָג זענען נעבען ירושלים אַרעסטירט געוואָרען 2 אַראַבער, וועלכע מען איז חושד, דאָס זיי האָבען היינט פריה ערמאָרדעט דעם דייטשען יוד פראַנץ באַרכאַרדט.

היינט (זונטאָג) איז ערשינען אַן אָפיציעלער קאָמוניקאַט, וואָס טיילט מיט, אַז אין חיפה איז אַרעסטירט געוואָרען אַן אַראַבער, וועלכער האָט זיך צוליב טעראָר־אַקטען געוואָלט אַריינרייסען אין אַ יודיש הויז. דער אַראַבער איז גלייך ענטוואָפענט און אַרעסטירט געוואָרען.

דער אָפיציעלער קאָמוניקאַט בעריכטעט ווייטער, אַז אין אַ רייה פונקטען פון לאַנד איז געקומען צו אַ שיסעריי צווישען אַראַבער און ענגלישען מיליטער. אין אייניגע געגענדען האָבען אַראַבער איבערגעשניטען די טעלעפאָן און טעלעגראַף־דראָהטען און געפּרובט אויך צושטערען די באַהן־רעלסען. אומעטום האָט דאָס מיליטער אונשעדליך געמאַכט די דאָזיגע פּרובען.

די ריזיגע פערלוסטען פון די אַראַבישע סוחרים צוליב דעם שטרייק, וואָס דויערט שוין 6 וואָכען, ווי אויך די פאָלשטענדיגע ציועקלאָזיגקייט פון דעם שטרייק, רופט אַרויס אַנ'אַלץ שטאַרקען ווי־דערשטאַנד געגען דעם שטרייק. די יפו'ער אַראַבישע סוחרים האָבען היינט פערעפענטליכט אַני אויפרוף, אין וועלכען זיי אַפּעלירען צו די אַראַבישע פיהרער זיי זאָלען איבעררייסען דעם שטרייק. אין דעם אויפרוף ווייזען די אַראַבישע סוחרים אויף, אַז עס איז ציועקלאָז פאָרטצוזעצען דעם שטרייק, וואָס האָט נישט קיין אויסזיכטען צו ברענגען קאָנקרעטע רעזולטאַטען און פיהרט דערצו צו דער רואין פון גאַנצען אַראַבישען סוחרטום.

די רעגירונג האָט אָנגענומען אַ רייה ווייטער־דיגע שריט, כדי צו אונטערדריקען דעם אַראַבישען שטרייק. אין די מלוכה־אונטערנעהמונגען אין ירושלים זענען אנשטאט די שטרייקענדע אַראַבישע אַרבייטער, היינט אַנגאַזשירט געוואָרען יודישע אַרבייטער.

גלייכצייטיג האָבען די אַראַבישע מוניציפּאַליטעטען פון יפו, טול־כרם און עזה היינט געמאָלדען שריפטליך דער רעגירונג, אַז פון מאָרגען, דעם 1-טען יוני אָן, שטעהען זיי צו צום אַראַבישען שטרייק. דער ניי־אַנגאַזשירטער יודישער פּאָליציאַנט עמנואל עמיאל, וועלכער איז נעכטען צושטאָכען געוואָרען דורך אַראַבער, איז נישט טויט, ווי עס איז צוערשט געמאָלדען געוואָרען. זיין געזונד־צושטאַנד האָט זיך אויף אַזוי פיל פערבעסערט, דאָס נישט קוקענדיג אויף די וואונדען, האָט ער זיך היינט צוריקגעקעהרט צום פּאָליציי־דינסט.

ירושלים, 31 (יט"א טעלעגראַפיש).

די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער מערדער פון דעם דייטשען יוד באַרכאַרדט איז אַנ'אַראַבער פון לופטא (אַנ'אַראַביש דאָרף נעבען ירושלים.)

ביים אַדמיראַל פאַונד איז היינט פאָרגעקומען אַ מיליטעריש'ע קאָנפערענץ מיט'ן אָנטייל פון פאָרשטעהער פון דער פּאָליציי.

די רעגירונג לייקענט, אַז נעכטען האָבען געצאָלט דערהרגעט ווערען 8 אַראַבער.

די רעגירונג מאַכט אַלע אָנשטרענגונגען נישט צו דערלאָזען צום שטרייק פון די זעלבסטפערוואַל־טונגען. דער הויך־קאָמיסאַר וואוקאָפּ האָט צוגעזאָגט די אַראַבישע בירגערמייסטערס פערשידענע קאָנצעסיעס.

דערווייל איז ב'ז שפּעט ביינאַכט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די אַ־ ־־טערס וועגען דעם מוניציפּאַליטעטען־שטרייק, מ'רעכענט, אַז ס'וועט קומען צו אַ שפּאַלטונג.

דערווייל האָט די זעלבסטפערוואַלטונג אין שכם אַרויסגעגעבען אַ מאַניפעסט צו דער בעפעלקערונג אין וועלכן ס'ווערן פעראורטיילט די אָנפאַלן אויף דער פּאָליציי מצד די אַראַבער.

טאָג - טעגליך

א סימן פון שוואכקייט

צוויי פאַקטען רוקען זיך איצט אַרויס בראש פון דער איצטיגער איטאַליענישער פּאָליטיק. 1) מוסאָליני וויל זיצן שלום, ווייל ער גיט זיך אָפּ אַ חשבון אַז די קאָנצענטרירונגען פון אַן אַנדער שטעלונג. 2) ליטביטיג שטרעבט ער אויך, אַז ס'זאָל אָפּגעשאַפט ווערען די סאַנקציעס, ווייל דאָס האָט אויך אַ שטיגע בעדייטונג פאַר איטאַליען.

אויב די סאַנקציעס וועלען אָפּגעשאַפט ווערען, וועט איטאַליען אָנטיילנעהמען אין די אַרבייטען פון דער קאָמיסיע וועלכע די פעלקער־ליגע וועט בעשטימען אויסצופאָרשען די פראַגע, פון פערבעסערן דעם איצטיגען זיכערקייטס־סיסטעם. אויב אָבער ס'זאָל זיין אמת, אַז די גאַנצע אַביסינישע פראַגע וועט דורך דער פעלקער־ליגע אָפּגעלעגט ווערען ביז דעם אַנצוזאַמען דערמיט וועלען זיי דעמאָלט זיך איינהאַלטען ווערען די סאַנקציעס, וועט איטאַליען מיטטיילען, אַז זי טוט איינגאַנצען אַרויס פון דער פעלקער־ליגע.

דאָס אַלץ האָט מוסאָליני געזאָגט אין זיינעם אַנ'אינטערוויאו מיט די פאָרשטעהער פון „דיילי טעלעגראַף". דער אינטערוויאו איז געגעבען געוואָרען פאַר דער ענגלישער עפענטליכער מיינונג, וואו די אויפרעגונג געגען איטאַליען וואַקסט אַלץ מעהר און ווי די דעפּעשען פון לאָנדאָן מעלדען, איז שוין כמעט אונמעגליך צו געפינען אַ געמיינזאַמע שפּראַך אין דער פּאָליטיק צווישען ענגלאַנד און איטאַליען.

עס ווערט מיטגעטיילט, אַז פון די פערהאַנדלונגען צווישען ענגלאַנד און איטאַליען איז גאָרנישט געוואָרען. ענגלאַנד איז ענטשלאָסען נישט צו אָנערקענען די אַביסינישע אַנעקסיע דורך איטאַליען און ... זיך צו אַנ'ענטשיידענעם קאַמף געגען מוסאָליני. עס ווערט געמאָלדען, אַז ענגלאַנד האָט זיך פערזיכערט אין דעם דאָזיגען קאַמף די אונטערשטיצונג פון פראַנקרייך, סאָוויעט־רוסלאַנד, די קליינע ענטענטע און אַ רייה באַלקאַן־לענדער. מען בעטראַכט די פּאָליטישע סיטואַציע אַלס זעהר געשפּאַנט. מען האָט מורא, אַז דער צוזאַמענשטויס קאָן פאָרקומען נאָך היינטיגען זומער. אויפ'ן מיטלענדישען ים ווערען געמאַכט דערצו די פאָרבערייטונגען פון ביידע זייטען. אַזעלכע ידיעות לייענט מען אין דער ענגלישער פּרעסע און דעריבער האָט מוסאָליני זיך געאיילט מיט זיין אינטערוויאו אין „דיילי טעלעגראַף", קיין סימן פון זיין שטאַרקייט איז דאָס זיכער נישט. ס'איז אַ סימן פון זיין שוואַכקייט. ... פערקעהרט.

אונזער וואָרט

דער האַנדווערקער-קאָנגרעס

נעכטען האָט זיך אין וואַרשא געעפענט דער 5-טער האַנדווערקער־קאָנגרעס. די אָנפיהרונג פון דער צענטראַלער האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציע און די הונדערטער דעלעגאַטען פון אַלע עקען פוילען האָבען זיך אָפּגעגעבען אַ דין־וחשבון דערפון, און וואָס פאַר אַ ערנסטען און פעראַנטוואָרטליכען מאָמענט עס קומט זיך צונויף דער יודישער האַנדווערקער־סטאַנד.

פיל, זעהר פיל, האָט זיך אין דער צענטראַלער האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציע געענדערט זייט דעם 4-טען קאָנגרעס. די אָרגאַניזאַציע אַליין האָט געליטען זעהר שווערע איטערליכע אויפטרייסלונגען, פיל האָט זיך געענדערט אין דער שטימונג פון לאַנד, פיל האָט זיך געענדערט אין דער בעציהונג פון דער האַנדווערקער־זעלבסטפערוואַלטונג צו די פאָדערונגען און פּאָסטולאַטען פון דער יודישער מלאכה און צו די יודישע האַנדווערקער.

די קאָנסאָלידאַציע וועלכע איז געשלאָסען געוואָרען צווישען די יודישע און נישט־יודישע האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציעס איז דורך דעם צווייטען צד נישט געהאַלטען געוואָרען. מיט די האַנדווערקער־קאַמערן פיהרען אָן די זעלבע מענשען, וועלכע זענען דורך און דורך אַנטיסעמיטיש און די דאָזיגע שטימונגען האָבען זיך איבערגעפלאַנצט אין די קאַמערן. און אין דער צייט ווען ס'ווערט פסדר פערשמעלערט דאָס געביט פון דער יודישער מלאכה, ווען ס'האָט געדאַרפט קומען צו אַ ענערגישע רעאַקציע, זענען די יודישע האַנדווערקער געווען פערנומען מיט אינערליכע רייסעניש'ען.

דעריבער איז דער האַנדווערקער־צוזאַמענפאָהר ערוואַרט געוואָרען מיט אַזוי פיל אומגעדולד דורך די צעהנדליגער טויזענטער יודישע בעלי־מלאכות, וועלכע זוכען פון ערגיץ אַ רעטונג פאַר זייערע אָנגעוועהטאָגטע פראַגען.

לײדער איז דער צוזאַמענפאָהר נישט פערוואַנדעלט געוואָרען גלייכצייטיג און קיין פעראייניגונגס־קאָנגרעס, אַ טייל פון די יודישע האַנדווערקער זענען צום צוזאַמענפאָהר נישט געקומען. און דאָס איז אַ גרויסער שאָד.

ה.

נעכטיגע שטאָט-ראַט-וואַהלען אין זגערזש

ביז איצט זענען בעקאַנט די רעזולטאַטען פון איין וואַהל-קרייז

זגערזש, 31 (טעלעפאָניש)

היינט זענען דאָ פאָרגעקומען די וואַהלען צום שטאָט־ראַט. די וואַהלען, וועלכע זענען פאָרגעקומען אין 16 אַביוואָדען האָבען זיך אָנגעהויבען 9 אַ זייגער אינדערפריה און זיך פערענדיגט 7 אין אָוונד. אין פערלויף פון דער אַגיטאַציע זענען אין פערשידענע פונקטען פון דער שטאָט פאָרגעקומען ערנסטע געשלעגען צווישען די אָנהענגער פון די ענדעקעס און פון דער פּ. פּ. ס. פּאָליציי האָט אומעטום צוריקגעשטעלט די אָרדנונג.

נאָכ'ן פערענדיגען דאָס אָפּגעבען פון די שטימען, איז די וואַהל־קאָמיסיע צוגעטרעטען צום צעהלען.

אינגאַנצען וועהלט זגערזש 32 ראַטמענער אין 4 וואַהל־קרייזען. ביז 3 ביינאַכט איז ערשט געוואָרען בעקאַנט דער רעזולטאַט פון 3-טען וואַהל־קרייז, וועלכער האָט געוועהלט 10 ראַטמענער. אין דעם קרייז האָבען בעקומען: דייטשען — 1 מאַנדאַט; פּ.פּ.ס. — 3 מאַנדאַטען; רעגירונגס־לאַגער — 1; ענדעקעס — 2 און יודען — 2 מאַנדאַטען.

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אונזער לאַנגיעהריגען פערטרעטער

נ"ע חאַסקעל פּישלעוויטש

דריקען מיר אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דער טרויערנדער פאַמיליע.

האַנסערווען־פאַבריק „BAŁTYK"

ווילנע.

צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון אונזער פריינד

נ"ע חאַסקעל פּישלעוויטש

דריקען מיר אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דער טרויערנדער פאַמיליע.

פּערסאָנאַל

פון קאָנסערווען־פאַבריק „BAŁTYK"

ווילנע.

באמבע אין א יודישער בעקעריי

צוויי יודען ערנסט פערוואונדעט געווארן

וו א ר ש א, 31 (טעלעפאניש).

א שרעקליכער באמבען-אטענטאט איז היינטיגע נאכט ארום 12 א זייגער אויסגעפיהרט געווארן אין אלט-מילאסנא אין דער בעקעריי פון בלומע בראטשטיין.

אין דער בעקעריי האבען זיך דאן געפונען 4 פערזאן, צווישען זיי משה חיים לייכער און זיין פרוי.

פלוצלינג האבען עטליכע נארא-כוליגאנעס ארייגעווארפען אין דער בעקעריי א באמבע, וועלכע האט אויפגעריסען און געמאכט א שרעקליכען חורבן.

מאן און ווייב זענען שווער פערוואונדעט געווארען. מען האט זיי אין אנ'ערנסטען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל קין ווארשא.

ארויסטרעטונגען פון ענדעקעס געגען יודען אין לעמבערג

שטערבליך פערוואונדעט א יודישען סטודענט

לעמבערג, 31 (טעלעפאניש)

נעכטען א גאנצען אוונד זענען אין פערשיעדענע טיילען פון שטאט פארגעקומען ווייטערדיגע אנטי-יודישע עקסצעסען.

טראץ דעם, וואס עס איז שוין געוויס פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער ענדעקישער סטודענט, איז בעת'ן געשלעג אויפ'ן פאליטעכניקום דערשאסען געווארען דורכ'ן קריסטליכען דעמאקראטישען סטודענט כיראווסקי, ווילען זיך די ענדעקעס נאך אלץ נישט בערוהיגען און הערען נישט אויף צו פערשפרייטען פאלשע קלאנגען, אז יודען האבען געשטאכען א קריסט.

דער צושטאנד פון צעשלאגענעם יודישען סטודענט ראזענמאן איז א האפענונגסלאזער. ווי בעקאנט, איז ראזענמאן בעפאלען געווארען פרייטאג-צונאכטס דורך 8 כוליגאנעס, וועלכע האבען איהם צושלאגען מיט אייזענס און שטעקענס. זיין כלה, פרל. ד"ר באר, וועלכע האט בייגעוואוינט דעם בלוטיגען אנפאל, ניט איבער. אז די כוליגאנעס האבען איהם נאך געשלאגען דאן, ווען ער איז שוין געלעגען בעוואוסטלאז אין א קאלוזשע בלוט. אויף איהר גוואלד זענען אנגעקומען מענשען, ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען – קריסטען, וועלכע האבען נישט געוואלט זיך אריינמישען. זי האט אליין געטראגען איהר פערוואונדעטען חתן ביז צו א נאהענטער אפטייק פון וואנען מען האט ערשט ארויסגערופען די גיכע הילף.

די דאקטוירים האבען נעכטען אדורכגעפיהרט אנ'אפעראציע איבער דעם פערוואונדעטען און האבען פעסטגעשטעלט, אז זיין לאגע איז האפענונגסלאז.

היינט איז די פריהמארגען-שעה'ן איז אין שטאט רוהיג. אויף די גאסען זעהט מען ווייניג יודען.

ווענען פערלענגערן דעם לאקאטארען-שויץ אויף געשעפטען

זאל מען רעדען אויף דער נאהענטסטער סיים-סעסיע

וואַרשאַ, 31 (טעלעפאניש)

די ערשטע זיצונגען פון דער אויסערגעוועהנליכער סיים-סעסיע וועלען פארקומען שוין דאנערשטאג 12 א זייגער בייטאג. אויף דער זיצונג וועט בעזונדערס בעטראכט ווערען דער פראיעקט וועגען בעשטימען פולמאכטען פאר דער רעגירונג. עס ווערען געמאכט אלע בעמיהונגען, אז אויף דער דאזיגער סיים-סעסיע זאל בעטראכט ווערען דער פארשלאג פון דעם ,זאמערשטיין וועגען ווייטער פערלענגערן דעם לאקאטארען-שויץ אויף געוועלבער פון אלע פאטענטען-קאטעגאריעס און אויך אויף וואוינונגען פון פרייע פראפעסיעס (אזוי ווי אדוואקאטען דאקטוירים וכדומה).

יודישע סוחרים דעקארירען מיסוואך זייערע קראמען

לכבוד דעם יובילעאום פון מלוכה-פרעזידענט

וואַרשאַ (יט"א). די יט"א האט דערהאלטען פאלגענדען קאמוניקאט:

דער צענטראלער סוחרים-פעראיין פארדערט אויף אלע מיטגלידער, דאס מיטוואך, דעם 3טען יוני ה. י. אינ'ם טאג וועען עס ווערט געפייערט די 10 יעהריגער יובילעאום זייט פראפ. איגנאצי מאשטשיצקי איז פרעזידענט פון דער רעפובליק זאלען זיי דעקארירען די וויטרינען און פענסטער פון די געשעפטען. ווי דאס פאדערט דער כאראקטער פון דער פייערליכקייט, מיט די פארטרעטען אדער מיט די פעזידענט פון ה' פרעזידענט. צוליב דער פייערליכקייט דארף מען צונעהמען פון די שויפענסטער אלע אנדערע געגענשטאנדען, וואס איז דארט געוועהנליך אויסגעשטעלט און פאסען נישט צו דער דעקאראציע.

שחיטה-בעגרענצונג ווערט נישט אפגעלעגט

וואַרשאַ, 31 (טעלעפאניש)

פון גוט-אינפארמירטע קרייזען מעלדעט מען, אז די קלאנגען וועגען אפלעגען די שחיטה-בעגרענצונג זענען נישט בעגרינדעט, און אז אין רעגירונגס-קרייזען ווערען געמאכט אלע פארבערייטונגען איינצופיהרען דאס געזעץ.

Doktór Z.
Henrykowski
ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט-קראנקהייטען
טראוגוטא 9. טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונד.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28. טעל. 120-93
ספעציאליסט
פאר מענער - שוועכע - בעהאנדלונג
סעקסועלע בעראטונגען פון פסיכא - אנאליז
נעמט אן פון 8—11 פון 5—8 אוונד.

דאס קאנצעסיאנירטע
עקספעדיציאנס-הויז
R. SOBOL, Łódź,
Piotrkowska 6, tel. 153-96, 242-72
מאכט בעקאנט דער ב. קונדשאפט, אז פון 1 יוני 1936 אן, האט זי געעפנט
אפטיילונגען
אין ווארשא און אין קראקא
וואו עס ווערט יעדען טאג טראנספארטירט יעדער קוואנטום סחורה מיט אייגענע לאסט-אויטאס. זעמטליכע עקספעדיציע-ענינים ווערען פינקטליך ערלעדיגט. —::— יעדער טראנספארט סחורה איז אסעקורירט!
פינאנסיעלע מיטהילף ביים איינקויף!

דאנקזאגונג.
דערמיט דריקען מיר אויס דעם אינניגסטען דאנק דעם ה'
יעקב קאגוט און פרוי
פאר זייער פייערן די בר-מצוה פון זייער זוהן
אליעזר דוד אין אונזער תלמוד תורה. שבת פ' במדבר. און מיר ווינשען זיי „מזל - טוב" און פיל גליק און אריכת ימים.
די פערוואלטונג פון דער תלמוד תורה
ע"ש הרהגה"צ רבנו אלי חיים מייזל זצ"ל
יאקובא 6

ביום א' בהעלותך ווע ונאסף אל עמיו אבינו זקננו, הרה"ח שלשלת היוחסין
ר' נחמי' נ"ע
ווייגנגארטען
בהרה"ק מאמסטוב זצ"ל
הלוי' תהי' היום יום ב' ממעונו רחוב גליבנא 62 בשעה 12 מצהרים.
בניו, בכדיו וניניו.

געדענקט, שטשעשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע בילעצער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראנט II שטאק.

Dr.
Szymon Grynberg
ווישניאווא גורא
(Willa Cyka) טעל. 28
נעמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 55. טעל.
אן פון 1—2 און פון 5—6

פענסיאנאט „ווינער" גלאווונא
ווידע פון ה' ראזענבערג 5 מינוט פון דער באהן ווארבאלאו-זאבוזשנא. הערליכע אומגעבענד און א טריקענעם סאסנאווע וואלד, טייך, פלאזשע, זונען-צימערן, כשר'ע היגיענישע קיך. אויפ'ן פערלאנג דיעטע. אינפארמאציעס אין לאדז פילסודסקיעגא 50, ווינער, וו. 18.

ווינכטיג פאר דאמען
נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע-מאכט די עלטעסטע
הימען!
אויף גאנץ ניי ווי אויך נייע היטען צו
3.50
„TOLA"
23 Zawadzka 23

אגנזער ליבען ברודער, שוואגער און שוועגערין
ה' לואיס זעלקא און פרוי
צו דער חתונה פון זייער ליבע טאכטער
פרל. סילוויא
מיט ה' א. קערבעל
װאס איז פארגעקומען אין באלטימאר דעם 31-טען ד. ח. ווינשען מיר א הארציגען מזל-טוב און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען.
גלייכצייטיג ווינשען מיר דער גאנצער פאמיליע א הארציגען מזל-טוב צו דער בר-מצוה-פייערונג פון זייער ליבען זוהן, און זאלן זוכה זיין צו דערלעבן פיל נחת.
שוועסטער און שוואגער
דור און צעלא קרישטאל

לעבער
הערען אויסגענומען ביליג
ביי ג. נארדמאן
שרודמיעסקא 8

Starszy Felczer
B JOSKOWICZ
פולנאצנא 4, טעל. 141-86
נעמט אן טעגליך פון 8–11 און 4–6 נ"מ
מעגליך פאקען-שטעלען מיט פרישע קראוויאנקע.

Dr. med.
J. GLAZER
ספעציאליסט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
ZACHODNIA 64, tel. 185-49
נעהמט אן פון 12–2 מיטאג און 7 ביז 8.30 אוונד.
זונטאג און חגאות פון 10-12

אויערן, נאז און האלז
און לונגען-קליניק
Dr. מיט בעטען פון
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועקס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטאריש פון 9-2 און פון 4-8 אוונט.
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען-גאבינעט
פאר דורכלייכטונגען און עלעקטרי פאטאגראפיע.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער - שוועכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט.
זונטאג פון 10–2 מיטאג.
פאר פרויען – א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. P. LEWI
ספעציאליסטין פון פרויען - קראנקהייטען און געבורטס-הילפע
ZGIERSKA 21 tel. 236-39
נעמט אן פון 11 ביז 2. פריוואט-וואוינונג
Gdańska 117 tel. 221-61

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר לונגען, האריץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-5. 8-9 אוו.

Dr. med.
TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונגג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעלעפאן
נעמט אן פון 8–9 פריה און פון 4

Dr. med
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען
אנדזשעיא 4, טעל. 228-20.
נעמט אן פון 10–12 און פון 5–7 אוו.

Doktór
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראסטאק
צאהן-ארצט
סטאמאטאלאגישע כירורגיע
פיעראצקיעגא 7 (וואלנעליצקא)
טעל. 108-26
נעמט אן פון 3–7 נאכמ.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוונט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

DR. MED.
Szreiber
כירורג
צוריקגעקעהרט
Kątowicza 9. tel. 122-95.
נעמט אן פון 2–3 נאכמ און פון 5

DR. MED.
L. Pikielny
UROLOG
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219-90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

Dr. M. ELJASBERG
Chirurg
PIOTRKOWSKA 80, tel. 117-87
צוריקגעקעהרט

Dr. med.
G. GERSZTAJN
ספעציאליסט פאר אויגען קראנקהייטען
Traugutta 12, tel. 175-10
אונבעמיטעלטע— לעטשניצע פרייזען
נעהמט אן פון 11-2 און פון 5 ביז 8.30 אוו.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט.

LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראנקהייטען
שערפיען 37

מארגן דער פשיטיקער פראצעס

אין ראדאם ווערען געמאכט גרויסע הכנות

43 קריסטען און 14 יודען פאר'ן געריכט

ראדאם, 31 (טעלעפאניש)

אין ראדאם ווערען געמאכט די לעצטע צוגרייטונגען צו דעם פשיטיקער פראצעס, וואס הויבט זיך אן דינסטאג אין דער פרי.

דער פראצעס רופט ארויס א גרויסען אינטערעס אין גאנצען לאנד און צענדליגער זשורנאליסטען פון פוילען און פון אויסלאנד געפינען זיך שוין אין ראדאם.

ווי מיר ווערען געוואויר פון א זיכערער קוועלע האט אינערן־מיניסטעריום דעלעגירט קיין ראדאם א העכערן בעאמטען, וועלכער וועט זיין אנוועזנד אין געריכט די גאנצע צייט פון פראצעס.

אין דער לעצטער מינוט גיט מען אונז איבער, דער פארשטעהער פון אינערן־מיניסטעריום ביים פראצעס וועט זיין דער מיניסטעריאל־ראט פענטשקא.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן פראצעס ענטוויקלען ראדאמער ענדעקעס א שטארקע העצע געגען יודען.

דער „ארענדאזשוניק" האט פערעפענטליכט א גרויסען ארטיקעל א. נ. „די אויגען פון גאנץ פוילען געווענדעט אויף פשיטיק". דער ארטיקעל איז אויך פערזעהן מיט בילדער פון די פשיטיקער יודישע „גדולים": דעם אפטייקער דאבזשאנסקי, גלה דזיובעק און דעם כאלעזיע־מאכער כמיעלעווסקי.

אין ארטיקעל ווערט געזאגט:

פשיטיק איז א נאציאנאלער סימבאל, פשיטיק האט בעוויזען דעם בולטסטען וועג, ווי צו צובערעכען די יודישע עקאנאמישע איבערגעוויכט און צו וואס יודען זענען פעהיג. פשיטיק האט בעוויזען, אז מען דארף נישט קיין פיזישען פאגראם אויף יודען, נאר א פאגראם אויף די קעשענעס. דער טאג פון 9־טען מערץ האט פאר די פאליאקען א פרינציפיעלע בעדייטונג.

די פוילישע טעלעגראפען־אגענטור האט דעלעגירט צו דעם פשיטיקער פראצעס א ספעציעלען מיטגליד פון דער צענטראלע.

אין צוזאמענהאנג מיט'ן פשיטיקער פראצעס שרייבט דער היינטיגער „דזיענניק נאראדאווי":

„פאר'ן קרייז־געריכט אין ראדאם וועט זיך שוין דינסטאג, דעם 2 יוני, אנהויבען דער גרעסטער, אין די לעצטע צייטען, פאליטישער פראצעס. עס וועט זיך האנדלען וועגען די היסטארישע געשעהענישען, וועלכע זענען פארגעקומען דעם 9 מערץ 1936 אין פשיטיק, וואו עס זענען פערהאן בלויז דריי טויזענד איינוואוינער, דערין 90 פראצענט יודען.

„דער בעשולדיגונגס־אקט, אויסקוקענדיג אויף א געמיינזאמער באנק די בעשולדיגטע פאליאקען און יודען — שאפט נישט ווילענדיג א פראצעס פון פאליאקען און יודען, ווייל די פערשידענארטיגקייט פון די אינטערעסען פון ביידע צדדים, איז א בולטע. דאס זעהט מען אויך פון דער קאנסטרוקציע פון בעשולדיגונגס־אקט, וועלכער טיילט אויס 9 בעזונדערע פונקטען פון דער בעשולדיגונג."

אין ראדאמער קרייז־געריכט איז שבת פארגעקומען א פראצעס, וואס איז א פארשפיל צום גרויסען פראצעס וועגען די פשיטיקער געשעהענישען. אויף דער בעשולדיגונגס־באנק איז געזעסען דער רעדאקטאר פון דער ראדאמער פ.פ.ס.־ישער צייטונג „זשיטשע ראבאטניטשע", יאיוואהסקי, פאר אפדרוקען פריהצייטיגע ידיעות וועגען די געשעהענישען אין פשיטיק. אויך זענען געווען אפגעדרוקט אויסצוגען פון פראפעסאר שאר'ס רעדע אין כיים.

דער רעדאקטאר איז פער'משפט געוואר'ן אויף 2 חדשים תפיסה און צו בעצאהלען 100 זל. דער פער'משפטער אפעלירט.

אין פשיטיקער פראצעס זענען בעשולדיגט 43 קריסטען און 14 יודען. די בעשולדיגטע יודען וועלען פערטיידיגט ווערען דורך די אדוואקאטען לעאן בערענסאן, שימאנסקי, עטינגער, מארגוליס, פעטרושעוויטש און פעניגשטיין. די קריסטליכע בעשולדיגטע וועלען פערטיידיגט ווערען דורך די בעקאנטע ענדעקישע אדוואקאטען סטיפולקאווסקי, קוויאטקאווסקי, זדזשיטאוויעצקי און קאוואלסקי. עס איז צו בעמערקען, אז סטיפולקאווסקי איז א יודיש אייניקעל און זיין זיידע איז געווען דער בעקאנטער גבאי פון טלאמאצקער סינאגאגע יאן בערסאן.

פשיטיק, די רעזידענץ פון מלך אביון

א קליין פערוואָרפען שטעטעל — א העק, מיט אנ'ערך 3.500 איינוואוינער, אט דאס איז דאס איצטרויעריג־בעריהמטע שטעטעל, וועגען וועלכען מען קאן זאגען, אז „אינם טראפען קאן מען זעהן דעם ים"...

אט־דאס דאזיגע שטעטעל, וואס איז ערשט לעצטענס אזוי מיאוס מפורסם געווארען, דורך די בלוטיגע געשעהענישען פון 9 מערץ ה. י. אט דאס „היסטאריש"־געווארענע נפל'ע ליגט בסך הכל 18 קילאמעטער ווייטער פון ראדאם, און איהר גרונדשטיין איז געלעגט געווארען אין יאהר 1333.

האט דער גורל, הייסט עס, אזוי לאנג געווארט ביז עס איז פאפולער געווארען אויף דער ליגקער זייט אחן, אלם מקום, מוכן לפורעניות, האט עס ערשט איצט בעקומען א שם אין דער וועלט.

אין העלפט 17־טען יאהרהונדערט איז דאס שטעטעל פערברענט געווארען עטליכע מאל דורך די שוועדען און אונגארען.

פון אפגעהיטענע רעיעסטערס דערוויסט מען זיך אז אין 1701 י. האט פשיטיק פערמאגט יודען און קריסטען פונקט א העלפט אויף העלפט.

דער ערשטער קאנפליקט צווישען קריסטען און יודען איז אין שטעטעל אויסגעבראכען אין אנהויב פון 18־טען יאהרהונדערט, ווען א טייל יודען האט זיך אפגעזאגט צו צאהלען דעם מס פאר'ן קלויסטער.

נאכ'ן פערלירען דורך פוילען די אומאפהענגיגקייט איז פשיטיק זעהר פעראָרימט געווארען, און נאכ'ן נאוועמבער־אויפשטאנד איז דאס שטעטעל וואס האט דאן געהערט צו דעם „פריץ" קאכאנאווסקי, פערקויפט געווארען פון א ליציטאציע...

פון דאן אן טוישט דאס שטעטעל אפט איהרע באלעבאטים און ווערט פארצעל'רט.

איז אין אט דער דאזיגער רעזידענץ פון מלך אביון געשעהען דער בלוטיגער שפאס, וואס האט דערפיהרט צום פראצעס אין ראדאם, און וועלכער וועט זיך אנהויבען מארגען, דינסטאג, דעם 2 יוני ה. י.

יודישער האנדווערקער־קאנגרעס

איז נעכטען געעפענט געווארען אין ווארשא

ווארשא, 31 (טעלעפאנישער בעריכט פון אונ־ספעציעלען שליח).

א צוג צום קבר פון אומבעקאנטען זעלנער.

דער יודישער האנדווערקער־קאנגרעס האט אנגעהויבען מיט א צוג פון אלע דעלעגאטען און צום קבר פון אומבעקאנטען זעלנער.

8 א זייגער אינדערפריה האבען זיך אויף לעשנא 52, וואו ס'געפינט זיך דער לאקאל פון צענטראלן יודישען האנדווערקער־פערבאנד, פערזאמעלט אלע דעלעגאטען און געסט ווי אויך די מיטגלידער פון די יודישע האנדווערקער־צעכען אין ווארשא און האבען פארמירט א צוג צום קבר פון אומבעקאנטען זעלנער. דער צוג איז געווען א זעהר אימפאזאנטער און האט צוגעצויגען די אויפמערקזאמקייט פון דער ווארשאווער בעפעלקערונג. אויפ'ן קבר איז געלעגט געווארען א קראנץ דורך דעם פרעזידיום פון צ. ק. שטיינבערג, וויצע־פרעזעס אדוו. ווייצמאן (לאדז), ראטמ. גלאצער און אלטמאן.

דאן איז דער צוג אוועק אין זאל פון שטאט־ראט אויפ'ן פלאץ טעאטראלני, וואו ס'איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון קאנגרעס.

אין דעם גרויסען שטאטראט זאל האבען זיך פערזאמעלט די הונדערטער דעלעגאטען, די באלקאנען זענען געווען איבערפולט מיט געסט, די פרעסע־לאזשע איז געדיכט בעזעצט. פאר 12 א זייגער פערנעהמען דעם פרעזידיום־טיש די מיטגלידער פון צייטווייליגער עקזעקוטיווע: פרעזעס שטיינבערג, אדוו. ווייצמאן, ראטמ. גלאצער, אלטמאן, בורשטיין, פינקעלשטיין און דיר. לעכער.

אין זאל זעהט מען די פארשטעהער פון האנדעלס־מיניסטעריום דיר. קאנדעל און נאטוש. סאקאלאווסקי, פון אינערן־מיניסטעריום — טאטשעלניק סוכעניק, פון דער ווארשאווער שטאט־פערוואלטונג דיר. סטזשעלעצקי, פון שול־קוראטאריום — אינזש. שטשענסקי, פון פערבאנד פון די האנדווערקער־קאמערן, דיר. שיקארסקי און פולק. אבראהאמאוויטש, פון ווארשאווער האנדווערקער־קאמער — וויצע־פרעזעס מארעק, פון אויבער־ראט פון יודישע סוחרים און צענטראלען סוחרים־פעראיין — פרעזעס מייזעל, פון קליינהענדלער־פערבאנד אדוו. זונדעלעוויטש, פון פערבאנד פון די יודישע קאאפעראטיווען — האראוויטש, פון „ארט" און קאמיטעט פאר דער יודישער מלאכה — יאשונסקי, פון יודישען אינזשיניערען־פערבאנד — ד"ר אדלער, פון דער יודישער קהלה אין ווארשא — ראזאר פינקעלשטיין, פון ראבינאט — הרב פויזנער און פיל אנדערע.

פונקט 12 א זייגער ערקלערט פרעזעס שטיינבערג דעם קאנגרעס פאר געעפענט.

די פייערליכע ערעפנונג

נאכ'ן בעגריסען די פארשטעהער פון דער מאכט, דעלעגאטען און די פארשטעהער פון דער פרעסע, דערמאנט דער רעדנער דעם גרויסען פערלוסט, וואס פוילען האט געליטען צוליב'ן טויט פון מארשאל פילסודסקי. אלע דעלעגאטען שטעלען זיך אויף פון די ערטער און אלס צייכען פון טרויער ווערט פער־אָרדענט א מינוט שטילשווייגען.

דאן זאגט פרעזעס שטיינבערג (קראקא): דער 5־טער יודישער האנדווערקער־קאנגרעס איז אדורכגעקומען מיט דעם ערנסטקייט פון מאמענט, מיט דער שווערער לאגע פון יודישען האנדווערקער און מיט דער גרויסער זארג פאר דער צוקונפט. דער אלגעמיינער קריזיס אין לאנד האט אמשווערסטען געטראפען די יודען און בעזונדערס די יודישע האנדווערקער. איבערן גאנצען לאנד געהט אדורך אן אנטיסעמיטישע אנטי־יודישע בויקאט־כוואליע. דער יודישער האנדווערקער, די 300 טויזענד פוילישע בירגער, וועלען זיך אקעגענשטעלען דער דאזיגער העצע.

מיר וואוינען שוין אין לאנד זייט 900 יאהר און מיר וועלען קיינעם נישט ערלויבען אונז צו ערקלערען פאר געסט. מיר זענען געטרייע זיהן פון פוילען און וועלען זיך נישט לאזען אראפשטויסען אלס בירגער פון א דריטער מדרגה.

פארן קאנגרעס שטעהן זעהר וויכטיגע אויפגאבען און אנגעוועהטאגטע פראבלעמען. קודם כל מוז קומען אנ'ענדערונג אין פאטענטען־געזעץ. ס'מוז נאוועליזירט ווערען דאס צעכען־געזעץ פון יאהר 1927 נאך רעמאלס ווען דאס געזעץ איז ארויין אין קראפט, זענען געווען וועגען איהם פערשידענע מיינונגען. איצט ווייסען שוין אלע, אז די צעכען אין זייער איצטיגער פארם קאנען זיך מעהר נישט דערהאלטען, זיי מוזען בעקומען בריטערע וויטשאפטליכע קאמפעטענצען און קודם כל מוזען איבערגעהן צו די צעכען די אגענדעס פון עקזאמענס און טערמינא־טארען־פראגען.

ס'מוז געענדערט ווערען די טעטיגקייט פון די האנדווערקער־קאמערן און געענדערט ווערען די וואהל־ארדינאציע צו די קאמערן.

ס'מוז אפגעשטעלט ווערען דער רעגירונגס־עטאטיזם, וועלכע האלט אויס אייגענע פאבריקען, די ארבייט דארפען בעקומען האנדווערקער.

דאס געזעץ וועגען בעגרעניצען די יודישע שחיטה, זאגט דער רעדנער, איז שוין אנגענומען, איצט זענען מיר בעאונרוהיגט צוליב די אויספיהר־פעראָרדנונגען, וועלכע דארפען ארויס־געגעבען ווערען צום געזעץ. פאר אונז שטעהט די זארג פון די טויזענדער יודען, וועלכע וועלען פערלירען די פרנסות. אלע מיטלען דארפען אין דער היכ זיכט אנגעווענדעט ווערען און מיר האפען, אז דער פערבאנד פון די האנדווערקער־קאמערן וועט אונז העלפען.

דאס שוסטער־פאך געפינט זיך אין א שרעקליכער לאגע, די „באטא" פאבריק פערשפרייט אלץ מעהר איהרע אויסארבייטונגען צום שאדען פון די טויזענדער גוטע שוסטער. דער קאנגרעס וועט פערלאנגען פון דער רעגירונג אפצושטעלען די עקספאנסיע פון דער דאזיגער מעכאניזאציע.

די בעקערייען זענען שטארק בעדראהט פער־מאכט צו ווערען. דער קאנגרעס וועט פערלאנגען, אז די סאניטארע פארשריפטען אין דער הינזיכט זאלען נישט זיין חל אויף די ביז איצטיגע בעקער.

א ספעציעל אנגעוועהטאגט פראבלעם איז די כאלופניקעס־פראגע, דא, וואו ס'הערשט נויט און עלענד. די פראגע מוז רעגולירט ווערען. ס'מוז פעסטגעשטעלט ווערען א מינימום לוין־טאריף פאר כאלופניקעס, כדי ס'זאל אויפהערען די שרעקליכע עקספלואטאציע.

ס'דארף אונטערגענומען ווערען א פרייטע אקציע צו עקספארטירען האנדווערקער־ארטיקלען, א מעגליכקייט דערפאר איז פאראן, אבער דערצו מוז מען האבען פאכמענער, סוחרים און נישט קיין דילעטאנטען, וועלכע פיהרען איצט אן מיט דער דאזיגער ארבייט.

מיר זענען זיכער, זאגט דער רעדנער, אז די אנטיסעמיטישע העצע ווערט געפיהרט נאר דורך די אָפּאָזיציע און אז די מאסען פון קריסטליכע האנדווערקער וועלען אונז דערלאנגען די האנט צו א פרידליכער צוזאמענארבייט פאר'ן וואוילזייל פון פוילען און פון דער מלוכה. מיט דעם אויסגעשריי „זאל לעבען פוילען", פערענדיגט ד"ר שטיינבערג זיין רעדע.

צום סוף זאגט ער נאך: מיר האבען אפשר פון די ערשטע די געלעגענהייט איבערצושיקען אונזערע ברכות דעם מלוכה־פרעזידענט צוליב'ן 10־טען יאהרטאג פון איבערנעהמען זיין אמט. מיר ווינשען איהם נאך לאנגע יאהרען און פרוכטבארע ארבייט לטובת פוילען, דער גאנצער עולם שטעהט אויף פון די ערטער און אפלאדירט שטארק.

דער ארקעסטער שפילט דעם פוילישען הימן און דאן הויבען זיך אן די בעגריסונגען.

ס'בעגריסען: דיר. קאנדעל אין נאמען פון האנדעלס־מיניסטעריום, דיר. סטזשעלעצקי אין נאמען פון ווארשעווער שטאט־פרעזידענט, דיר. שיקארסקי — אין נאמען פון פערבאנד פון די האנדווערקער־קאמערן, וויצע־פרעזעס מארעק אין נאמען פון דער ווארשעווער האנדווערקער־קאמער, ראזאר פינקעלשטיין אין נאמען פון דער ווארשעווער קהלה, הרב פויזנער אין נאמען פון ווארשאווער ראבינאט, פרעזעס מייזעל אין נאמען פון אויבערראט פון יודישען סוחרים און צענטראלען סוחרים־פעראיין. אדוו. זונדעלעוויטש אין נאמען פון צענטראלן קליינהענדלער־פערבאנד פרעזעס יאשונסקי אין נאמען פון „ארט" און קאמיטעט פאר יודישער מלאכה, האראוויטש אין נאמען פון פערבאנד פון יודישע קאאפעראטיווען, ה' לאכאווסקי אין נאמען פון יודישע קאמבאטאנטען־פערבאנד א. א.

דאן זענען אוועקגעשיקט געווארען הולדיגונגס־דעפעשען צום מלוכה־פרעזידענט, גענ. רידז־שמיגלי, פרעמיער סקלאדקאווסקי, האנדעלס־מיניסטער ראמאן און מיניסטער פאר סאציאלער שוץ קאשטשאלקאווסקי. דערמיט איז די פייערליכע ערעפנונגס־זיצונג געשלאסען געווארען.

דער קאמף פאר ראסנער'ן

די נאכמיטאג־זיצונג האט זיך געדארפט אנהויבען 5 א זייגער נאכמיטאג אין לאקאל פון דער יודישער קהלה, גזשיבאווסקא 26. דער אנהויב פון דער זיצונג האט זיך אבער שטארק פערשפעטיגט צוליב דעם, וואס די דעלעגאציעס פון די וואיעוואודזטווס האבען אפגעהאלטען זייערע זיצונגען און בעראטונגען. ס'האט זיך געהאנדעלט וועגען דעם, וואס א גרופע דעלעגאטען האבען אונטערגענומען אנ'אקציע, אז ראסנער זאל צוריק איבערנעהמען די ליטונג פון האנדווערקער־פערבאנד.

זיי האבען פערשפרייט בראשורען, אין וועלכע ראסנער ווערט רעהאביליטירט. ווי מ'האט אבער געשמועסט האבען די מעהרהייט דעלעגאציעס בעשלאסען, אז מ'זאל וועגען דעם דאזיגען ענין אינגאנצען נישט רעדען.

א חוץ דעם האט זיך צווישען די דעלעגאטען בעוויזען א פלוג־בלאט מיט פאלגענדען אינהאלט „דער איינציגער מענש, וועלכער קען פעראייניגען און ראטעווען די יודישע האנדווערקער־בעוועגונג פון אונטערגאנג איז דער אינזש. טשערניאקאוו". די שטימונג איז שוין געווארען אנ'אונרוהיגע און האלב 7 א זייגער עפענט פרעזעס שטיינבערג די זיצונג. נאכדעם ווי ס'איז געוועהלט געווארען דאס פרעזידיום איז פרעזעס שטיינבערג צוגעטרעטען אפצוגעבען דעם בעריכט פון דער צענטראלע.

ראדיא־פראגראם

מאנטאג, דעם 1־טען יוני

8 צייט־סיגנאל, 8.03 שמועס, 8.18 פליטען, 8.45 ידיעות, 8.55 פראגראם אויף היינט, 10.30 די שענסטע שובערטס מעלאדיעס (פליטען), 11.45 „וועגען די אויפגאבען פון רויטען קרייץ" — שמועס פון ד"ר ווערט־הוים. 11.57 צייט־סיגנאל, 12.03 פריהמארגען קאנצערט פון לעמבערג, 2.30 מוזיק, 3.30 אודיציע פאר קינדער אוים קראקא, 3.45 קאנצערט פון ווארשאווער פילהארמאניע ארקעסטער אוים ציעכאצינעק, 4.45 רעקלאמע־קאנצערט, 5 קאנצערט, 5.50 שמועס, 6 פידעל־קאנצערט (פליטען), 6.20 פארטעפיאן - רעציטאל, 6.50 אקטועלער שמועס, 7 ליכטע מוזיק (פליטען), 7.30 קאנצערט, טראנסמיסיע אוים קראקא, 8 געזאנג, 8.30 פעליעטאן (טראנסמיסיע פון פוזען), 8.45 ידיעות, 8.55 אקטועלער שמועס, 9 קאנצערט פון גדיניע, אויסגעפיהרט דורכן ארקעסטער פון קריגס־פלאט. 10 ספארט, 10.15 פראגמענט פון פוסבאל־מעטש „פאגאן" (לעמבערג) — „אדמירא" (ווין) (טראנסמיסיע פון לעמבערג), 10.30 סאלאן־מוזיק

Dr.

Wołkowyski

ציגעל־גאס 11, טעל. 238=02

ספעצ. פאר מיפער, סיפיליס און הויט־קראנקה. בעהאנדלונג פון מענער־שוועכע

נעמט אן פון 8—11 ביימאג און 4—9 צוועגר

KINO TEATR

MIRAŻ

FRANCISZKA

GAAL

אין פילם

Katarzynka

די שענסטע ווינער קאמעדיע פול מיט הומאר און רייץ

דאס וויכטיגסטע יודישע פראבלעם —
דער יודישער וועלט-קאנגרעס

דער בעקאנטער יודיש-דייטשער פובליציסט, עוו. רעדאקטאר פון דער „פאריזער צייטונג'' געארג בערנהארדט שרייבט פאלגענדעס וועגן דער נויטווענדיגקייט פון יודישען וועלט-קאנגרעס:

„הלוואי וואלטען מיר באמת געווען די זקני-ציון! צעהנדליגער יאהרען האט מען חושד געווען די יודען אין די טעפעלשטע געהיימע פאסמאקאטען פון דער צארישער אכראנע, וואס האבען געוואלט דינען אלס בעווייז, אז די יודען און דורך די יודען וועט די גאנצע וועלט ווערען רעגירט דורך א גרופע פון עטליכע מענשען. די געשעהענישען פון די לעצטע 10 יאהר זיינען דער בעסטער בעווייז פון דער גראטעסקייט פון אזא חשד. ווייל ווען אזעלכע יודישע מאכט האבער וואלטען פאקטיש עקזיסטירט וואלטען זיי געווען די נארונים פון ציון און נישט חכמים.

זיי זענען טאקע געווען נאר א לעגענדע. און דער דאזיגער אומשטאנד וואס דאס יודישע פאלק, וואס איז צושפרייט איבער דער גאנצער וועלט האט פאקטיש נישט די קלענסטע צענטראלע געמיינזאמקייט איז אין א גרויסער מאס די סיבה פון דעם יודישען קאטאקליזם אין דער איצטיגער צייט. פון איבעראל בעקומט און געהעצט צופאלען זיך די יודען נישט נאר אויף הונדערטער לאנד-צענטרען און גרופעס וואס זייער צאהל און אייפער צום קאמף דערמאהנען לעבהאפט די בעשרייבונגען פון פלאוויאוסען פון די צייטען פון חורבן בית מקדש.

נאכנישט איז דעריבער מעהר בעגרינדעט ווי דער וואונש פון א יודישער איינהייט. און פון דער דאזיגער בעקשאפט צו דער מאביליזירונג פון די צורשפרייטע איבער דער וועלט מענשען איז געבוירען געווארען אין דער ערשטער רייהע די קאנצעפציע פון א יודישען וועלט-קאנגרעס. עס האנדעלט זיך דא גאר נישט אין פערשמעלצען די פערשידענע וועלטאנשויאונגען אין איין גוף, נאר אין פעראייניגען אלע לעבעדיגע כוחות אין יודענטום צו א געמיינזאמער פערטיידיגונג. עס האנדעלט זיך וועגען שאפען א ארגאן וואס זאל זיין בערעכטיגט און פערפליכטעט צו רעדען און האנדלען אין נאמען פון אלע יודישע ריכטונגען, ווען די ווירדע פון דעם פאלק ווערט געטראפען ווערען. זיין פראדוקטיווע טעטיגקייט געבראכט ווערען אין ספק און זיין מאראל געשטעלט אונטער דעם פראגע-צייכען פון חשד. עס וואלט זיכער געווען גוט ווען עס וואלט שוין פון לאנג עקזיסטירט א דעמאקראטישע רעפרעזענטאנץ פון יודענטום. איצט איז זי געווארען א נויטווענדיגקייט. ווייל די וואס אטאקירען דאס יודענטום געהען אויך אין געשלאסענע רייהען. זייער קאמף איז צענטראלליזירט און פלאנמעסיג אנגעפיהרט דורך א אנטיסעמיטישען אינטערנאציאנאל. די צייטען האבען זיך געוואלדיג געענדערט פון דער צייט ווען דער אנטיסעמיטיזם איז פון ספאראדישע פאראקסיזמען אויסגעוואקסען צו א פסעוודא-וויסענשאפטליכע דאקטרין, ווען די יודען האבען זיך דאן פערזאמעלט בכדי זיך צו בעטייליגען אין דעם בארמהערציגען ווערק פון הילף פאר זייער ברידער וואס זענען געפאלען א קרבן פון שנאה, דא אדער אויף אנ'אנדער ארט, האט געשטארקט די גרייטקייט צו הילף דער געדאנק, אז דער אנגריף איז געווענדעט נאר געגען זייערע ברידער און נישט געגען זיי אליין. דער ראסיזם וואס איז דורך היטלערן אויפגעהויבען געווארען צו א פאליטישער מאכט האט גרינדליך אפגערייניגט די דאזיגע אילוזיע. היטלער האט דעם אנטיסעמיטישען קאמף ארויסגעטראגען שוין לאנג מחוץ די גרעניצען פון דייטשלאנד. דער דאזיגער קאמף איז איצט געווענדעט, ווי עס שעהמען זיך נישט אנצוווייזען די אטאקירענדע אליין, געגען יודענטום פון דער גאנצער וועלט, געגען דער כלומרשטער מינדערווערטיגקייט פון דער יודישער ראסע וועלכע זיי בעשולדיגען אז איהר טעטיגקייט אין אלע טיילען וועלט איז שעדליך פאר דער מענשהייט.

דורך א מערקווירדיגען צופאל עקזיסטירען נאך יודען אויף דער וועלט וואס מיינען אז זייער פערזענליכע שטעלונג און פאזיציע איז צו שטארק אז עס זאל זיי קענען בעריהרען דער בלבול פון אנטיסעמיטישען ראסיזם. עס דארף אין יעדען לאנד פאר יעדען יוד זיין א קאטעגארישע ווארנונג דער טראגישער גורל פון די דייטשע יודען.

40 מיליאן מארק קען דער פראפאגאנדע מיניסטער געבעלס, שוין נישט רעדענדיג וועגען אנדערע זעהר וויכטיגע מיטלען אויסגעבען אויף א פולשטענדיג אונקאנטראלירטען אופן אויף דעם דאזיגען מין אויסלענדישע פראפאגאנדע וועגען דער כלומרשטער יודישער מאראלישער מינדערווערטיגקייט. און די דאזיגע פראפאגאנדע בענוצט זיך מיט תאוריא, פיכער, און רעדעס, פון אגיטאטארען אהן טעויסען, צוואארפענדיג אין אלע שפראכען טראקטאטען פון שנאה אין מיליארדען עקזעמפלארען.

צי קען מען באמת גלויבען אז א יחיד אדער עפים א ריכטונג אדער אפילו א יודישע פאליטישע געמיינשאפט פון איין לאנד וועלען אליין קענען קעמפען געגען דאזיגען שטראם פון שקרים שנאה און פאטאלאגישען פאנאטיזם?

צי וועלען די יודען ווייטער מאלערידען האס שענדליכע שוישפיל אדער אונטערשמיצען דאס אויסשפילען אין ריכטונג געגען דער צווייטער דורך מענשען וואס זייער ענדגילטיגער ציל איז די פערניכטונג פון יודענטום? עס איז נישטא קיין אנדער מיטעל ווי צו פעראייניגען דאס גאנצע יודענטום צו א איינהייטליך אהרבנעפיהרטען פערטיידיגונגס קאמף וואס פון זיין רעזולטאט איז אפהענגיג די ווייטערדיגע עקזיסטענץ פון יודענטום.

די דאזיגע איינהייט איז נויטיג נישט נאר צום פאליטישען קאמף נאר נאך נויטווענדיגער צו דער געהעריגער פערטיילונג פון די געלד-נדבות, וואס מוזען איצט נאך מעהר ווי פריהער געזאמעלט ווערען צווישען די יודען פאר די וואס פאלען די ערשטע אלס קרבנות פון אנטיסעמיטיזם.

עס האנדעלט זיך שוין איצט נישט אין דעם צוגעבען די ליידענדע נדבות נאר אין א פריש פערטער און גוט אויסגעארבייטעטער קאנסטרוקטיווער הילף פאר די אומגליקליכע מאסען. מיר מוזען זיי אויסזוכען נייע שטחים און עפענען נייע לעבענס בעשעפטיגונגען פאר א גרויסען טייל פון יודישען פאלק.

דעריבער בלייבט פאר אונז קיין שום אנדער לעזונג ווי צוזאמענרופען א יודישען וועלט-קאנגרעס אויף דעמאקראטישע יסודות אלס אלגעמיינע פארשטייערשאפט פון אלע יודען אויף דער וועלט. א קאנגרעס אין וועלכער עס זאל זיך הערען די שטימע פון גערעכטיגקייט אין דער וועלט פון שנאה, אונטערדריקונג און עקסטערמינאציע. דער דאזיגער וועלט-קאנגרעס דארף אויסוועהלען מענשען וואס זאלען אויטאריטאטיוו אין נאמען פון גאנצען יודישען פאלק רעדען געגען די בעשולדיגער און גלייכצייטיג זאלען זיי זיין בערעכטיגט אנצוהויבען א פאזיטיווע צוזאמענארבייט פון יודענטום מיט דער גאנצער מענשהייט בכדי דורכן וועג פון צוריקשטעלען די ווירטשאפטליכע און פאליטישע ארדנונג אויף דער וועלט שאפען נייע בעדינגונגען וואס זאלען נישט פערשטעלען דעם וועג צו דער יריעה פון שנאה ווי דאס איז געווען מיט דער שרעקליכער נויט פון די לעצטע יאהרען''.

עדוארד דאלאדיע
די צווייטע פיגור פון דער פאלקס-פראנט-רעגירונג

פון י. חאמסקי

ער איז נישט פון די מיניסטארן, וועלכע א פרעמיער פיהרט. ער האט אין זיך דעם שטאף פון א שעף, די שטילע וויכטיג - בעדערפנדיגע און פעסטע ענטשלאסענהייט פון א פיהרער, אפילו פון א דיקטאטאר, כאטש ער קעמפט אזוי לייזענשאפטליך פאר אלע פרייהייטען. ער האט גארנישט אין זיך פונם מאר נירעהמען פאליטיקער, וועלכער מאנעוורירט איינם האלב-שאטען פון די קולוארען און קומט ארויס נאך אנ'אינטריגע אויף דעם קלארען שיין פון דער עפענטליכקייט מיט א פארטייער קאמבינאציע. דאלאדיע שמייכעלט נישט צום המון און דאנקט נישט פאר אפלאדיסמענטען, ער האט בכלל זעהר זעלטען א שמייכעל. ער פערטרויעט זיך נישט פאר די, צו וועלכע ער דארף מאכען אנקוממען. ער איז איינער פון די זעלטענע מלוכה-מענער אין לאנד, וועלכער האט געוואגט הויך אויסשרייען דער גרויסער פרעסע, אז זי איז פערקויפט! און מען ווייסט ווי געפעהרליך עס איז פאר א פאליטישען מענש צו האבען געגען זיך די גרויסע צייטונגען. דאלאדיע אבער געהט גלייך און שלאגט דירעקט און ער איז אפט שלאגבלוסיג און שטעלט זיך פאר גארנישט אפ. חוץ פאר: „געוואלד-טאט און אוואנטורעס''. איין גרויסען האס האט ער: צו דער רעאקציע! און איין גרויסען גלויבען — אין דער דעמאקראטיע. מען דארף, זאגט ער, קיין דיקטאטורען נישט, ווייל „דער אויטאריטעט פון דער דעמאקראטיע, וועלכע באזירט זיך אויפן ווילען פון פאלק, דערגרייכט צו דויערנדערע און פיל זיכערערע רעזולטאטען ווי דער אויפגעצוואונגענער אויטאריטעט פון אנדערע רעזשימען''.

* * *

ווי א סך איצטיגע פראנצויזישע מלוכה-לייט, שטאמט עדוארד דאלאדיע פון פאלק, א זוהן פון א בעקער אין קארפענטראס, אין דרום פראנקרייך, האט ער געהאט א שווערען אנהויב אין זיין לעבען. זיין קינדהייט איז אויך צווישען די לערן-ביכער און דעם בעקער-אויווען, ער איז געווען א גלענצענדער שילער און האט בעקומען מאטוריטעט, און אזוי-ארום מיט שוועריגקייטען געקענט דערגרייכען ביז פראפעסאר פון געשיכטע, איינער פון זיינע לעהרערס אין שולע אין מאקון געווען עדוארד העריא, וועלכער האט אר מאל אליין יעהר אנ'ארימער, פיל געטון פאר איהם, ביי אלע כאראקטער - ווידערשפרוכען איז ביי ביידען געבליבען א סאלידע פריינדשאפט, נישט געקוקט וואס די רעאקציע האט שטארק זיך בעמיהט פונאנדער צופלאזען דעם מינדעסטען ווידערשפרוך פון די „צוויי עדוארדס''. ביי העריא קלאפט זיין ראדיקאל - סאציאליסטיש הארץ נישט אלעמאל אויף לינקס... און דאלאדיע איז סאליד און פון אלעמאל דער פאהן-טרעגער פון די ראדיקאלערע עלעמענטען פון זיין פארטיי.

דאלאדיע איז דער מאן פון פרעציזע צילען און ענערגישער אויספיהרונג. אלס קריגס מיניסטער האט ער אויפגעלעבט די ארמעע און זי איינגאנצען מא
דערניזירט. האט בעקעמפט די רוטין פון ד
שטאבס - גענעראלען און האט אריינגעבראכ
מעטאדען אין דער פראנצויזישער פערטיידיג
ארבייטס - מיניסטער האט ער געראטעוועט
לאנד פון די שרעקליכע באהן - דעפיציטען
פערשטאנען אז מען מוז געהן פאראויס
פראגרעסען פון דער טעכניק. ער האט אנגע
קאנקורירען מיטן אויטאמאביל פערבונדען
פאסט די באהנען צום אויטאמאביל און צו
סער-פערקעהר. נאך גאר אלס יונגערמאנ
עטליכע און צוואנציג יאהר, ווען די שטא
מראס האט איהם אויסגעוועהלט אלס מע
שוין ארויסגעוויזען זיינע סאלידע ארמי
פעהיגקייטען, ווען דער קריג איז געקומ
טער -אפיציר דאלאדיע איז אוועק אין ד
ען, האט בעקומען אויסצייכנונגען, און
אפיציר און איז באלד נאך דעם קריג ארי
לאמענט, וואו ער איז שוין כסדר ביז איצט
גאר יונג איז ער געווארען מיניסטער און
זיינע 52 יאהר, איז ער שוין עלף מאל געו
טער, האט אין 1929 געהאט די מיסיע צו
א קאבינעט און האט צוליב דעם אפזאג פון
ציאליסטען זיך אויך געמוזט אפזאגען, און
1933 איז ער געווארען פרעמיער און אין
ארום (אין פעברואר 1934) איז ער נא
טיגען אוועק אויף דעם קאנקארד-פלאץ
זעהר טראגישע אומשטענדען.

און וואס איז דער מאן נישט אויס
נאך זיין דעמיסיע פון 7טען פעברואר
רעאקציע האט איהם פערשריגען אלס
דער, כאטש די פארלאמענטארישע קאמ
פעסטגעשטעלט, אז נישט ער און נישט
מיניסטער פרא האבען קיין שום בעפעהל
אויף די פאטריאטען אין [illegible]
מ'האט טעראריזירט א שולדיגען און מען
זען: — דאלאדיע! א ווילדע העצע האט
איהם געפיהרט. אנ'אמאליגער אנארכיס
קאריקאטוריסט פון דער רעאקציע. ראזשע
פירט א צייכענונג: דאלאדיע דער „פלוט
און באהל, דאלאדיע אויפן קבר פון די
פון קאנקארד-פלאץ מיט פערבלוטיגטע הענ
צע איז געווען א ווייסטע, א. ווילדע, כאט
געשריי צו ערמארדען איהם. אבער דאלא
שווייגען, ער האט גוט געוואוסט, אז
מוזען קומען. ער האט געווארט. און דאס
זיך ארומגעדרעהט. אלע שטורמען פון ד
האבען געפלאצט ווי זייפענבלאזען...
פעברואר פון קאנקארד-פלאץ האט
דעם פאלקס-פראנט. און אינם זעכצען
דער באסטיליע איז א גיגאנטישע מא
דורך פאריז און האט געשוואוירען צו
די רעפובליקאנישע און דעמאקראטיש
דורך דעם לאנגען פאכוד פון די אלט
נערע טראדיציעס האט הערכמארשירט

מען זאגט אז דאלאדיע האט נישט
סימפאטיעס צו יודען, דאס איז א סך
בען. אמת איז אז ער האט אפט געהאט
פען די יודען פון דער ראדיקאלער פא
יענען זעהר אפט געווען אויף רעכט
אלס פרעזידענט פון דער פארטיי געהאט
מיט די גענעראל - סעקרעטארען, ווי
— איצט ארום פון חער פאחטיי —
זענען אויך געווען יודען. אבער דער
זיך דער עיקר פון דעם דראמאטישען
כען ער האט געהאט מיט לעאן בלום
דעם זעקסטען פעברואר. דאלאדיע האט
פען די סאציאליסטישע פיהרער, לעאן
קומען מיט פאל פאר'ן:

— האלט איהר אונטער מיין

בלום האט געענטפערט:

— מיר מוזען זיך בעראטען.

דאלאדיע איז געווען שטארק איב
גאס האט געשטורעמט. בלום האט זיך

(ווייטער זעה 10-טע זייט)

דער מענש, וואס איז דריי מאל פערמשפט געווארן צום טויט

די דעפעשען האבען געמעלדעט, אז אנטע פאוועליטש דער פיהרער פון דער געהיימער קראאטישער ארגאניזאציע „אוסטאשא'' איז ארויסגעלאזט געווארען פון דער תפיסה אין טורין וואו ער איז געווען אינטערנירט דורך דער איטאליענישער מאכט אין שייכות מיט דעם מארסיילער פערברעכען, און איז אוועקגעפאהרען קיין דרום אמעריקא בכדי דארט אנצוהויבען א נייע לעבען.

דר. פאוועליטש איז דריי מאל פערמשפט געווארען צום טויט, צום ערשטען מאל אין 1929, פאר א באמבען-אטענטאט. אין זאגרעב, ווען די געהיימע קראאטישע ארגאניזאציע איז אנערקענט געווארען פאר א רעוואלוציאנערע און איהרע פיהרער דערונטער אויך פאוועליטש, האבען געמוזט אנטלויפען קיין אויסלאנד בכדי אויסצומיידען געריכטליכע פערפאלגונגען. דער טויט-אורטייל איז ארויסגעגעבען געווארען אונטער די אויגען.

דר. פאוועליטש האט אבער נישט אפגעשטעלט זיין טעטיגקייט, אין זיין אויטאביאגראפישער הערצעהלונג „מאדאנא אוסטאשא'' שילדערט ער ווי אזוי די פערשווערונג געהמען ארום גאנץ יוגאסלאוויע מיט א נעץ, פון קאנספיראציע. אין משך פון גאנצע 5 יאהר האט פאוועליטש פערפאלגט, אבגעערווירט, שפיאנירט, געוואנדערט איבער גאנץ אייראפא, פון וויען אנטלויפט ער קיין בודאפעשט, פון דאנען ער פאהרט קיין סאפיא, און באלד דערנאך זעהען מיר איהם אין פאריז.

עס איז דאס יאהר 1934 ווען עס ווערט ערווארט דער וויזיט פון יוגאסלאווישען קעניג אלעקסאנדער אין פראנקרייך. דער יוגאסלאווישער אויספארשונגס אמט סיגנאליזירט פאוועליטש'ס אנוועזענהייט אין פאריז. דער פראנצויזישער פאליציי איז אבער נישט געלונגען פעסטצושטעלען די דאזיגע אינפארמאציע. דאך האט מען פערשטארקט די וואכזאמקייט.

אין סעפטעמבער 1934 האט פאוועליטש זיך געהאלטען געפינען אין לאזאן, אין דער דאזיגער שוויייצארישער שטאט, וואו קעניג אלעקסאנדער האט געוואלט קומען זיך בעראטען מיט א אויגען-דאקטאר, האט די אוסטאשא געגרייט אויף איהם א אטענטאט. אין אקטאבער 1934 האט די מארסיילער טראגעדיע אויפגערודערט די גאנצע וועלט. מען האט דאן ארעסטירט 3 אטענטאטער, הגם עדי-ראיה האבען פעסטגעשטעלט, אז ס'זענען געווען 4. און דער פירטער איז געווען אנטע פאוועליטש? אויף דער פראגע האט די אויספארשונג קיין ענטפער נישט געגעבען.

וועגען דער בלאנדהאריגער פרוי האט מען געזאגט אז זי איז פאוועליטשעס פרוי. אין דער צייט וואס ער איז געווען ארעסטירט אין טורין האט מען ליכט געקענט פעסטשטעלען אז דער חשד איז געווען אונבעגרינדעט. א צופראמענע, נידערגעשלאגענע, פערעלטערטע און אומגליקליכע פרוי פון פאוועליטשען וועלכע האט איהם אין משך פון צוויי און א האלב יאהר טעגליך בעזוכט אין תפיסה, איז לחלוטין נישט געווען ענליך צו יענער עלעגאנטער דאמע, וואס האט זיך אויסגעצייכענט מיט געזונדקייט און רייץ, און וועלכע עס האבען גוט געדענקט די האטעל דינערשאפט אין עיקס, אוועניאן און פאריז די שטעט איבער וועלכער די אטענטאטער אפטיילונג האט געצילט קיין מארסייל.

מיט דריי יאהרצעהנדליק איז אנטע פאוועליטש צום צווייטען מאל פערמשפט געווארען צום טויט, דאס מאל דורכן טריבונאל אין עקס-אני פראוואנס. און ווידער איז דער אורטייל געווען אונטער די אויגען. און ער האט אויף איהם נישט געמאכט קיין שום איינדרוק ווייל ער איז געווען אונאויספיהרבאר. דער פערמשפטער האט זיך געפינען אין זיכערקייט אין דער איטאליענישער תפיסה.

עס בלייבט נאך אבער א דריטער אורטייל, וועלכער איז דראהענד און במעט אונפערמיידליך. דאס איז א אורטייל, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען נישט דורך וועלכען עס איז לעגאלען טריבונאל, נישט דורך ריכטער אין מאנטעס. נאר דורך מענשען וואס האבען זיך אין געהיים פערזאמעלט, אויף דעמזעלבען אופן ווי די פיהרער פון דער ארגאניזאציע אוסטאשא, מענשען וואס האבען געשוואוירען: אויפן צלם אז פאר'ן טויט פון זייער קעניג וועט נקמה גענומען ווערען דורך טויט...

„בלוט פאר בלוט''... דאס דאזיגע געזעץ וואס פערפליכטעט אויפן באלקאן איז גוט בעקאנט פאר וועליטשען. ער ווייסט, אז וואס עס איז איהם בערשטימט וועט איהם נישט אויסמיידען און גור איז גרייט זיך דערלויט צו טרעפען אויג אויף אויג. ער וויל אבער אפרוקען דעם דאזיגען ענדגילטיגען מאמענט לטובת דעם „עניין'' פאר וועלכען ער ארבייט, די דאזיגע אונפערמיידליכע שווערד, וואס הענגט איבער פאוועליטשען העכט איבעריגענס אויך איבער זיינע נאהענסטע מיטארבייטער. אויך זיי געפינען זיך אונטער דעם קאלעקטיווען טויט-אורטייל, וואס איז ארויסגעגעבען געווארען אין בעלגראד דורך אומרחמנותדיגע און געהיימע ריכטער, אויך זיי וועלען פערפאלגט דורך די נקמה-נעמער פאר'ן טויט פון קעניג אלעקסאנדער...

צוזאמען מיט פאוועליטשען און זיין פרוי זענען עס 6 פערזאן. פערטריבענע וואס האבען בדעה צו זוכען זיכערקייט אזוי איבער'ן אקעאן. ווי מען שמועסט האט די גרופע קראאטישע עמיגראנטען וואס האט געשיצט פאוועליטשען די גאנצע צייט וואס ער איז געווען אין תפיסה אין טורין, זיי צוגעזאגט גאסט פריינדשאפט, ווי מען שמועסט זאל דארט אין דעם ווייטען בראזיליען אנטשטעהען א נייע קאלאניע „נייע זאגרעב''. אין דער אויבענדערמאהנטער דערצעהלונג זיינער שילדערט פאוועליטש דעם טויט פון זיין העלדין אין א אויטא קאטאסטראפע. מעגליך אז דאס איז נאר א טריק, מיטן ציל אפצווענדען די פערפאלגונג פון דער פאסאזשירקע פון דעם אויטא מען שמועסט, אז די לימוזינע איז אריינגעפאלען אין דעם ים - אויסגעם פון ענגוא א לידיגע און די שעהנע שותפטע צום קעניג-מאחד איז געראטעוועט געווארען און האט געפינען שוץ אין אמעריקא.

אוידער אבער פאוועליטש וועט זיך ענדגילטיג געזעגענען מיט אייראפא וועט ער נאך מוזען אפגעבען א זעהר שמערצליכען וויזיט. אין איינעם פון די קלויסטערס אין איראפא גרייט זיך צו זיין טאכטער צו ווערען א מאנאכין. זי האט בעשלאסען אריינצוטרעטען אין א קלויסטער בכדי תפילה צו טון פאר דעם פערגאסענעם בלוט.

די טאכטער פון פיהרער פון דער אוסטאשא ברענגט איהר אייגען לעבען א קרבן פאר דעם פערברעכען וואס עס איז בעגאנגען איהר פאטער...

—*—

נאכ'ן פראצעס פון די אנטיסעמיטישע סטודענטעז אין בראשאוו

דער וואקסענדיגער אנטיסעמיטיזם אין רומעניע

פון א. בוקאווינער

אין דעם פראצעס געגען די אנפיהרער פון די אנטיסעמיטישע קריסטליך - נאציאנאלע סטודענטען פון דער ריכטונג „מאטול פענסרוצארא" (אלץ פאר'ן לאנד), וועלכע האבען בעת דעם סטודענטען-קאנגרעס אין טירגול-מורעש ארויסגערופען אונרוהען אין פינאי און טירגול-פראמאס, זענען 9 סטודענטען פערמשפט געווארען צו איין חודש ארעסט, פאר א יעדען, און אויך צו בעצאהלען די קאסטען פון פראצעס.

צום סוף פונ'ם פראצעס, וועלכער איז פארגעקומען פאר דעם קריגס-געריכט פון פינפטען ארמעע-קארפוס אין בראשאָוו, האט דער מיליטער-ישער פראקוראר מאיאר ראַאיקו אין זיין לעצטען בעשולדיגונגס-ווארט אנגעוויזען אויף דערויף, אז די בעשולדיגטע האבען נישט דאס רעכט צו רעקלאמירען דעם מאנאפאל פון נאציאנאליזם פאר זיך, ווייל אלע נאציאנאליסטען מוזען זארגען פאר רוה און ארדנונג, בעת די בעשולדיגטע זענען זיך פערגאנגען אין דראהונגען און האבען אפגעטון געוואלט מעשים, פאר וועלכע זיי מוזען, לויט דעם געזעץ, שטרענג בעשטראפט ווערען...

די פראגרעסיווע עפענטליכע מיינונג אין רומעניע האט אויפגענומען מיט גרויס צופרידענקייט די אויספיהרונגען פונ'ם פראקוראר, און דעם אורטייל איז עס דאך ביי אונז שוין געווארען כמעט א כלל, אז געוואלט מעשים, וואס ווערען ארויסגערופען מצד דער אויפגעהעצטער יוגענט פון יענעם לאגער, זאל בלייבען אומבעשטראפט.

זי ווייסט עס זעהר גוט, די דאזיגע יוגענט, ווען ציאצקעט זיך מיט איהר צופיל און זי ווייסט אויך זעהר גוט, אז מיט איהר היפערנאציאנאליסטישער קמיעה, וועלכע זי הענגט ארויס ביי א יעדער פאסיגער און נישט-פאסיגער געלעגענהייט, קען זי טון וואס איהר הארץ גלוסט און אז מען וועט איהר דערפאר נישט ציהען צו פעראנטווארטונג.

ארויסגעהענדיג טאקע פון אט דער הנחה, האבען די בעשולדיגטע סטודענטען, ארויסגערופען אין פראצעס א רייהע פערזענליכקייטען אלס עדות.

צווישען די דאזיגע עדות האבען זיך געפונען אזעלכע מענער ווי די אוניווערזיטעטס-פראפעסארען ד"ר גערשא, ד"ר יאנעסקו און דער געוועזענער פרעמיער אין נאציאנאל-צאראניסטישען קאבינעט, ד"ר וואידא וויעוואד. אט די גרויסע מדריכים פון דער עקסטרעמיסטישער יוגענט האבען דאס אויסגעשטעלט פאר די בעשולדיגטע די בעסטע און כשר'סטע אטעסטאטען...

דער געוועזענער פיהרער פון דער דעמאקראטישער פויערים פארטיי אין היינטיגע אנטיסעמיט וואידא וואיעוואד, האט געפרובט בעווייזען פאר'ן געריכט, אז די וועלט-אנעהמונג פון די בעשולדיגטע דעקט זיך אינגאנצען מיט דער פאליטישער אויפפאסונג פון די סאמע העכסטע קרייזען אין לאנד...

צו איז וואידא'ס בעהויפטונג א ריכטיגע אדער נישט, וועגען דעם וועט אונז אויסקומען צו רעדען ביי אן אנדערער געלעגענהייט. איצט ווילען מיר נאר פעסטשטעלען, אז נאך אזעלכע אטעסטאטען לטובת די בעשולדיגטע, מצד אנגעזעהענע פערזענליכקייטען, האבען די אויספיהרונגען פונ'ם פראקוראר און דער אורטייל גופא, ווי מילד ער זאל נישט זיין אין פערהעלטניש צו די אפגעטונע מעשים-תעתועים פון סינאיא און טירגול פ'אמאס, ארויסגערופען אין דער עפענטליכקייט א געוויסע בעפרידיגונג...

אויב אין דעם פראצעס פון בראשאוו האט מען די פיהרער פון דער אנטיסעמיטישער גרופע „טאטול-פענטרו-עארא" געגעבען אנצוהער'ן, אז מען קען בעשטראפען און מען וועט בעשטראפען פאר געוואלט מעשים, וי באלד זיי ווער'ן אויסגעפיהרט אקעגען „זייניגע", ווערט נישט געקרומט קיין האר צו די-זעלביגע פיהרער פון אלע אנטיסעמיטיש סטודענטישע פארמאציעס, ווי באלד דער קאמף און די געוואלט-מיטלען ווערען אנגעווענדעט אקעגען יודען.

העכער צוויי חדשים, אז אויף דעם קעשענעווער און טשערנאוויצער אוניווערזיטעט פיהרען די אנטיסעמיטישע סטודענטען פון אלע ריכטונגען, א פערביטערטען קאמף אקעגען זייערע יודישע קאלעגען.

העכער צוויי חדשים, אז אויף דעם טשערנאוויצער אוניווערזיטעט ווערען יודישע סטודענטען טעראריזירט און נישט צוגעלאזט צו די פארלעזונגען. עס נוצען נישט קיין אינטערווענצען, עס נוצען נישט קיין ווענדונגען, מצד רומענישע פראפעסארען צו די עקסטרעמיסטישע סטודענטען, איבערצורייסען דעם קאמף. גייט עס דאך אין דעם צו שיצען יודישע סטודענטען אקעגען זייערע אנפאלער, איז, אויב עס האנדעלט זיך וועגען יודישע סטודענטען, זענען קוזא'ס האפערדיגע זוהנדלעך, הארט און נישט-נאכגעביג — און די מאכט? זי איז אין אזעלכע פאלען שטענדיג מאכטלאז... אדער, זי קומט צו שפעט...

* ווי שווער עס איז געווארען די לאגע אויף דער טשערנאוויצער אוניווערזיטעט, בעווייזט די טעלעגראמע, וואס עס האט די טעג ארויסגעשיקט דער דעקאן פון טשערנאוויצער אדוואקאטען-ביורא, אוניווערזיטעטס-פראפעסאר ד"ר ראדולעסקו, צום אונטערריכטס-מיניסטער ד"ר אנגעלעסקו.

אין דער טעלעגראמע שרייבט ד"ר ראדולעסקו צווישען אנדערעס:

זייט צוויי חדשים בעהערשעט די אנארכיע פון טעראריסטישע סטודענטען די טשערנאוויצער אוניווערזיטעט. דער דאזיגער פאקט ווערט אויך בעשטעטיגט אין אן אפיציעלען קאמוניקאט מצד דער אוניווערזיטעט. אקעגען די שולדיגע ווערען דרייסטקייט עס האט דערגרייכט דעם העכסטען פונקט, ווערט נישט אנגענומען קיין שום סאנקציעס...

דער אנטיסעמיטיזם אין רומעניע, וועלכער איז דא נישט קיין נייע דערשיינונג, האט פאר דער לעצטער צייט דורכגעמאכט א אונהיימליכע עוואלוציע.

די דאזיגע ענטוויקלונג קען מען מעסטען אין דער גרויס און אין דעם פונאנדערוואקסען פון דער אנטיסעמיטישער פרעסע.

ערשט נישט לאנג מיט אנ'ערך פינף יאהר צוריק, איז די אנטיסעמיטישע פרעסע אין רומעניען בעשטאנען בלויז פון עטליכע נישטיגע וואכענבלעטער און איין ביז צוויי וואכענבלעטער, היינט-צו-טאג ווערט די צאהל אנטיסעמיטישע צייטונגען אין רומעניע געשאצט אויף בערך הונדערט.

דער בעוואוסטער פיהרער פון דער נאציאנאל-פויערים-פארטיי ד"ר לופו, האט דא נישט לאנג זעהר שארף אנגעגריפען די רעגירונג פאר וואס זי מאלערירט די אנטיסעמיטישע פראפאגאנדע, וואס ווערט צום גרויסען טייל אנגעפיהרט מיט היטלעריסטישען געלט. דערביי האט ד"ר לופו איבערגעגעבען דעם טרויעריגען פאקט, אז מיט דער הילף פון דייטשע מארקען דערשיינען ביי היינטיגען טאג אין רומעניע זעכציג צייטונגען און בערך פערציג צייטשריפטען...

ביי אזא אונהיימליכען צעוואקסען זיך פון אנטיסעמיטיזם, וואס איז דער חידוש ווען קוזא-קאגא בעטראכטען זיך פאר די קומענדיגע רעגירונגס מענער, און זיי פאדערען שוין איצט די מאכט פאר זיך... (יט"א)

אביסעלע קיביץ
(הומאר פון טאג)

—*✻*—

דער מענש איז טראַץ זיינע אלע חסרונות דאס בעסטע, וואס עס איז נאר פאראן — געטהע.

* * *

ווען די געטער זענען געווען מענשליכער, זענען די מענשען געווען געטליכער —שילער

* * *

די בעסטע געוואוינהייט איז נישט צו האבען קיין געוואוינהייט — רעקורסעל

* * *

מען דארף פארציהען דעם שונא, אבער נאר דאן, ווען ער איז שוין אויפגעהאנגען — היינע.

* * *

חרטה האבען הייסט — צוגעבען צו דער בעגאנגענער נארישקייט א פרישע — ניטשע.

* * *

ווער עס קען נישט זינגען, מוז קענען שטארבען. — אנדרעיעוו.

* * *

לאנגווייליגקייט איז געקומען אויף דער וועלט צוזאמען מיט פוילקייט — לאבריער.

פאראן אזעלכע מיידלעך!
(סאוויעטישע ערצעהלונג)
פון ל. ניקולין

פון מאסקווע קיין קאזוקאז איז געפאהרען א יונגער פון א יאהר זיבען און צוואנציג. אויף דער באן האט דער יונגערמאן געטראגען ברילען. דאן איז ער געווען אין א העלען אנצוג, און שוין האט ער זיך זעהר וואושנע און געקוקט לעמען פון אויבען אראפ. געפאהרען איז ער אין א דאטשע, און דערפאר (האט ביי איהם פון די איין ארויסגעקוקט א געוויסער לייכטזין. בעטראכטענדיג די מענשען, וואס זענען געזעסען לעבען איהם אין וואגאן. האט ער בעשלאסען, אז זיי זענען ... „ארבייטער", און דערפאר טאקע האט ער ... טויל בעגעבען א געניץ, און איז ארויס אין קארידאר. און דארט האט דער צושטרייטער בליק פון זיך אפגעשטעלט אויף א יונג מיידעל.

— קיין קאזוקאז? — האט ער זי געגעבען א ... עפעס ווי גלאט אזוי זיך.

דאס מיידעל האט געטון א שאקעל מיט'ן קאפ, און דאן האט דער יונגערמאן געמאכט א בעמערקונג, אז ס'טוט איהם באנק פאר וואס ער האט נישט ... וועגען קיין צוג וואס געהט גלייך קיין סאטשי, ... אז איבער דעם וועט ער זיך מוזען אפשטעלען ... קארקאז און איבערנעכטיגען דארט.

... עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז דאס זעלבע ... געשעהען מיט דער מיידעל; זי וועט אויך דארפען בלייבען אויף איבער נאכט אין כארקאוו. און ... ער האט דאס דערהערט, האט ער, פונקט ווי ער ... גאר נישט אויסען געווען דערמיט, געמאכט ... וואושנע בעמערקונגען וועגען ליטעראטור, ... ספארט און אויך וועגען טעאטער. אויך די ... פאלשאפט האט ער נישט אויסגעלאזט. ער האט ... דעם אויך געגעבען א רעד אביסעל.

דאס מיידעל האט זיך צוגעהערט צו דעם וואס ... רעדט. און ווען זי האט איהם געפרעגט וואס זיין ... פעסיע איז, האט ער פילבעדייטענד געגעבען ... שמייכעל, און דאס האט געהייסען, אז זי זאל ... טרעפען וואס פאר א פראפעסיע עס האט א ... יונגערמאן וואס קען רעדען אזוי שעהן ווי ער.

... אויף א סטאנציע וואו דער צוג האט זיך אפגעשטעלט, האבען זיי געגעסען מיטאג צוזאמען. ... דעם איז דער יונגערמאן אריין צו זיך און ארויס-... א באטיק-ביכעל און א בליישטיפט, האט ... אנגעהויבען פערפאסען א בריף:

„טייערער דזשים... איך פאהר מיר'צוי א גראף. ... איז נאר א שאד וואס דו ביזט אויך נישט געפאהרען מיט מיר. עס איז אויך א שאד וואס אין ... קאַז וועל איך דארפען בלייבען דעם צוג די פאר-... זענען געפרעגעלטע הערינג. פערהאן ... זיי א מיידעל, א מאהלער'ן. א גאנץ נישטיג מיידעל. אבער ווי עס שיינט, איז זי א ... בהמה"...

ער האט געוואלט שרייבען נאך, אבער אין ... האט געטרייסעלט און ס'איז דעריבער שווער ... צו שרייבען. האט דער יונגערמאן אוועקגע-... דעם אנגעהויבענעם בריף און דערווייל גע-... א דרעמעל, און ווען ער האט זיך אויפגעכאפט, ... ער אוועק זוכען דאס מיידעל.

לאנג זוכען האט ער זי נישט געדארפט. זי איז ... פאסען ביים פענסטער. איז ער צוגעגאנגען און האט זי אנגענומען מיט דער האנט בייס עלענבויגען, און אלץ מיט אזא אנשטעל ווי ער וואלט גארנישט אויסען געווען דערמיט. דאס מיידעל אבער האט זיך געגעבען א רוק אפ פון איהם.

— פאר וואס? — האט ער זי געפרעגט פערוואונדערט.

— דערפאר, — האט זי געענטפערט.

— וואס איך האב נישט ליב אזעלכע שטיק.

— איהר זענט פערהייראט? — האט ער זי געפרעגט.

— ניין.

און דא האט דער יונגערמאן גענומען רעדען וועגען דעם ווי אזוי ער קוקט אויפ'ן לעבען... וואס איז דען דאס לעבען? איידער מען ריהרט זיך, געהט עס אוועק... און א סאוויעטיש מיידעל דארף נישט זיין קיין קליינבירגערין... וואס שייך איהם פערזענליך, האלט ער א וועלט פון פרייהייט... ער האט ליב א פרייע לעבען און ער האט פיינט שטערונגען... אליין איז ער שטענדיג פערנומען מיט גייסט'גער ארבייט, אבער ער איז עלענד, זעהר עלענד...

דא האט ער ווידער געפרובט ארומנעמען דאס מיידעל, אבער זי האט זיך ווידער נישט געלאזט.

שפעטער איז ער שוין ווידער געזעסען אליין און האט ווייטער געשריבען דעם בריף, וואס ער האט פריהער אנגעהויבען שרייבען.

„די מורקע מיינע (אזוי רוף איך אלע מיידלעך), איז, ווי עס שיינט, אנ'עדעל געפאטשקעטע. מיט גראבקייט קען מען מיט איהר גאר נישט מאכען. א שאד וואס דא שפילט נישט קיין מוזיק. ווען מ'טאנצט מיט א מיידעל, קען מען ווערען מיט איהר נעהנטער... איך האב געפרובט א שפאר טון זיך אויף ע לענדקייט, איינזאמקייט — א נומער וואס איז שוין גוט אויסגעפרובט אין מיין טעכניק פון אזעלכע פאלען. אבער ס'איז נישט געגאנגען. אין אלגעמיין אבער פיהל איך זיך גוט: איך בין יונג, שעהן, איך פאהר מיר אויף א דאטשע. און איצט געה איך זיך ווידער נעהמען צו דער מאהלערין מיינער"...

ער איז ווידער צוגעגאנגען צו איהר.

— שלאפען גאר? — האט דער יונגערמאן געפרעגט דאס מיידעל. — איך קען נישט פערשטעהן ווי איהר קענט גאר טראכטען וועגען שלאפען. איך קען נישט שלאפען אין אזא נאכט. איז לאמיר זיך אוועקזעצען און רעדען אביסעל וועגען ליבע...

„ליבע איז א דועל צווישען צוויי נאכטיגאלען" — אזוי האט אמאל געזאגט א גרויסער דיכטער... און אויב איהר ווילט, וועל איך אייך דערצעהלען א שעהנע געשיכטע וועגען מיין ערשטער ליבע...

— מוחל! — האט דאס מיידעל איהם געזאגט.

— גיט מיר בעסער א ביכעל צו לייענען.

דער יונגערמאן איז ווידער אוועק אויף זיין ארט, און ער האט ווייטער געשריבען דעם בריף צו זיין פריינד:

„איך לעג זיך צו כאפען א דרעמעל", — האט ער געשריבען, — „זי, די מורקע מיינע, איז זעהר פרעך. איך האב שוין געביטען די טאקטיק. איך רעד שוין נישט מיט איהר וועגען איינזאמקייט. איך פרוב אנשלאגען א טאן פון הויכער אינטעלעקטואליטעט און מיר דוכט זיך, אז איך האב אנגעטאפט דעם שוואכען פונקט איהרען, און זי פעראינטערעסירט זיך אין מיר. איך דערצעהל איהר מעשיות וועגען אמעריקע, וואו איך בין קיינמאל אין מיין לעבען נישט געווען".

ביז מ'איז אנגעקומען קיין כארקאוו האט ער אינ'ם בריף אנגעשריבען נאך עטליכע שורות:

„שוין געקומען צו א טאלק מיט דער מורקא. ס'הייסט, אז מיר האבען צווישען זיך בלויז פריינדליכע, חבר'שע בעציהונגען... אבער דאס וועלען מיר שוין שפעטער זעהען...

אנגעקומען קיין כארקאוו איז מען צוועלף אזייגער ביינאכט. דער יונגערמאן און דאס מיידעל זענען ארויס אויפ'ן וואקזאל.

— ווייסט איהר גאר וואס, — האט דער יונגערמאן זיך אנגערופען צו דער מיידעל, — לאמיר אפקומען אינאיינעם, לאמיר פערפאהרען אין א האטעל און מארגען וועלען מיר פאהרען ווייטער.

און זיי זענען צוזאמען אוועק אין א האטעל. און ווי ס'טרעפט זיך געוועהנליך אין אזא פאל, איז אין דעם האטעל מעהר ווי איין לעדיג צימער נישט געווען...

און וואס ס'איז ווייטער געשעהען — אט דאס קען מען וויסען פון דעם וואס דער יונגערמאן האט אליין דערצעהלט אין דעם בריף וואס ער האט געשריבען צו זיין פריינד דזשים.

„נו, דזשים, — האט ער איהם געשריבען, — איך וועל דיר דערצעהלען דעם גאנצען אמת. מיר זענען אנגעקומען קיין כארקאוו. ס'איז געווען ביי נאכט און אין דרויסען גיסט א רעגען, און א צוג קיין קאזוקאז קען מען קריגען ערשט אין דער פריה. איך האב גע'פועל'ט ביי דער מיידעל צו פאהרען מיט מיר אין א האטעל. אריינגעקומען אין האטעל, האב איך — כדי זי זאל מיך אין קיין זאך נישט חושד זיין — געפרעגט צי מ'קען קריגען צוויי צימערען. ס'איז אבער מעהר ווי איין צימער נישט געווען. גוט! אויסגעצייכענט!

„גיב איך זיך א דרעה אויס מיט'ן פנים צו מיין מורקא און מאך צו איהר אזוי: „נו, חבר, נישטא קיין אנדער ברירה, מיר וועלען מוזען בלייבען איבער נאכט אונטער איין דאך". ענטפערט זי מיר: „אפען גערעדט, בין איך נישט זעהר שטארק צופרידען דערפון". נעהם איך און הויב אן צו שפילען דעם לייטישען מענשען, „חבר טרעגער, מאך איך אזוי צום בעדינער — נעמט און טראגט אריין דעם באגאזש פון אט דער בירגערין אינ'ם לעדיגען צימער. איך וועל שוין מוזען געהען זוכען פאר זיך א צימער ערגעץ אנדערש".

„דאס האט געטראפען אין סאמע פינטעל. „ניין, — האט זי זיך געגעבען א כאפ, — צו וואס? — דאס וואלט געווען נישט שעהן און נאריש".

„און אט זענען מיר שוין בײדע אין איין צימער. אין אנפאנג מאך איך דעם אנשטעל פון דעם געקריוודעטען, אבער באלד ווער איך היימישער און הויב אן שפילען אויף אלע כלים. איך רעד פאר פייער און פאר וואסער וועגען איינזאמקייט, וועגען זוכען די אייגענע נשמה און וועגען פערליבען זיך פונ'ם ערשטען בליק. איך דערצעהל איהר א מעשה, אז איך וואלט חתונה געהאט (אפילו באלד, ווייל איך האב א גוטע שטעלע און בין אנ'אנגעזעהענער מענש אין דער געזעלשאפט. און שטעל זיך פאר, אז זי הערט מיך אויס און ענטפערט נישט א ווארט.

... זעץ איך זיך אוועק לעבען איהר און נעהם זי אן ביי דער האנט, און דא האט זי געעפענט א מויל. „דרעהט מיר נישט קיין קאפ, — מאכט זי אזוי צו מיר, — איך האלט נישט פון ליבע אונטער-וועגענס. איך וויל שלאפען. נודיעט מיך נישט!"

„הויב איך אן רעדען מיט פייער וועגען געפיהלען. שיסט זי אויס א געלעכטער. נעהם איך זי ארום, מאכענדיג דעם אנשטעל אז איך בין גאר נישט אויסען דערמיט. גיט זי זיך א הויב אויף און זאגט: „הערט זיך איין, יונגערמאן, איך וויל אז איהר זאלט געדענקען, אז איך בין אינ'ם סאוויעטען פערבאנד די צווייטע אין דער רייה צווישען די, וואס צייכענען זיך אויס אין ווארפען אייזערנע באלס, און איך ראט אייך זיך נישט צו פערמעסטען מיט מיר אין כוחות".

„דא איז מיר דער פעדרוס געווארען גרויס, „הערט זיך איין, — מאך איך אזוי צו איהר, — איך מיין דאס גאנץ ערנסט. וועגען אזא מיידעל ווי איהר האב איך געטרוימט דאס גאנצע לעבען מיינס. און איך בין גרייט חתונה צו האבען מיט אייך אזוי שנעל ווי מיר וועלען אנקומען קיין קאזוקאז". לאכט זי ווידער. „איך בין אייך מוחל" — זאגט זי צו מיר.

„זעה איך דאך, אז אהן משקה וועל איך דא מיט איהר גאר נישט מאכען, און דא איז שוין קיין סך צייט נישט געבליבען. ס'איז שוין צוויי א זייגער ביינאכט. „ווייסט איהר גאר וואס — זאג איך איהר, — איך וועל ארונטערגעהען אין רעסטאראן און אריפברענגען א ביסעל ווייז און פערבייסענס". (ס'איז פערהאן אזא סארט וויין, פון וועלכען מ'ווערט באלד שכור. איך האב דאס שוין איינמאל אויסגעפרובירט אויף פרויען). שווייגט זי. זיצט און שאקעלט מיט איין פיסעל און שווייגט. כאפ איך זיך ארונטער אין רעסטאראן, קויף איין אלץ וואס מ'דארף. איך קום צוריק, און עפען די טיר — זי איז נישטא... לויף איך ארונטער און הויב אן פרעגען, זאגט מען מיר, אז זי איז אוועק...

„און דאס איז די גאנצע געשיכטע פון מיין ראמאן מיט א מורקע אונטער-וועגענס. הל'אי זאל איך אין קאזוקאז האבען מעהר מזל... זיי מיר געזונט און שרייב מיר בריוועלעך, פון מיר, דיין פאזולושא".

נאך עפעס צוגעבען צו אט דעם בריף קען מען נישט. יעדער ווארט איז דאך דא ממש געטאקט. ס'וועט אבער דאך נישט זיין איבעריג צוצוגעבען, אז פאר'ן אוועקגעהען האט דאס מיידעל איבערגעלאזען א קורץ צעטעלע דעם דאן-זשואן מיט'ן העלען אנצוג. דאס צעטעלע האט זיך געלייענט אזוי:

„ווי ס'שיינט וועל איך דא נישט קענען שלאפען. און אויב שוין יא נישט שלאפען, איז מיר אנגענעהמער זיך ארומצודרייהען איינע אליין אויפ'ן וואקזאל איידער זיין דא מיט אייך. האט מיר א גוטע נאכט".

און ווען דער דאן-זשואן מיט'ן העלען אנצוג האט איבערגעלייענט דאס צעטעלע, האט ער מיט וועהטאג און פערדרוס געזאגט פאר זיך:

— פוניוואנען נעמען זיך אזעלכע מיידלעך? דאס איז דאך איינפאך ציניזם... דער העכסטער גראד פון ציניזם איז דאס!...

(פונם סאוויעטישען הומאריסטישען זשורנאל „קראקאדיליי"

פון רוסיש: מ. א.

אראבישע פאליטיק און אראבישע פארטייען

פון ש. ראזענפעלד

— 4 —

אלע אנדערע פראבען וואס די ביידע פארטייען סיי פון מופטי און סיי פון נאשאשיבי, האבען גע־מאכט, כדי צו פערשטארקען זייערע פאליטישע פא־זיציעס, האבען זיך אויסגעלאזט מיט גארנישט.

וואָרום סיי דער מופטי, סיי די נאשאשיבים, סיי „די אראבישע עקזעקוטיווע“ זענען אלע בעאמטע פון דער רעגירונג, לעבען פון איהר האנט און פוגם יודען געשאפענעם בוהזישעט, האבען נישט געקאנט שטארק מעיז זיין געגען זייערע ברויטגעבער: האַ־בען זיי געראָהט געגען יודען און ציוניזם מיט האל־בע מיילער און געגען ענגלאנד האבען זיי גארנישט געזאגט. דאס האט געזאלט איינאנצאניזירען אנדערען די נייע פארטיי, וואס איז אין 1932 געשאפען געווארען מיטן נאמען איסטיקלאל (זעלבסטשטענדיגקייט).

די גרינדער פון דער פארטיי זענען געשטאנען אויף א ריין־נאציאנאלען באדען. דער מופטי האט געריעדט פון „פאן־איסלאם“ (פעראייניגען אלע מו־סולמאנער און זיי האבען גערעדט פון „פאן־אראַ־ביזם“ (פעראייניגען אלע אראבער, נישט־קוקנדיג אויף זייערע רעליגיעס). און זייער לאזונג: פאלעסטי־נע איז אפווארפען דעם מאנדאט אלס הויפטציל און בעקעמפען דעם ציוניזם — אלס נעבענציל. און ווייל זיי האבען איינגעזעהען, וויוויט די רעגירונגס באאמטע שעדיגען די פאליטישע טעטיגקייט און אויסגעהאלטענקייט פון חשוב׳ע פאליטיקער, האבען זיי ארויסגעלאזט דעם לאזונג פון „נאן־קאאפעריי־שאן“ מיט דער רעגירונג. דאס האט טהויסען, אז ווער עס האט געוואלט צושטעהן צו זייער פארטיי האט זיך געמוזט אפזאגען פון זיין רעגירונגס־שטע־לע. דאס האט אנגעריהרט זעהר פיל יונגעליים, און מעהר ווי צוויי יאהר (1932-4) האט די פארטיי נישט געקאנט עקזיסטירען.

אבער דאס יאהר 1934 מיט זייער גרויסער צאהל אימיגראנטען האט אנגעווארפען אנ׳אימה אויף די אראבער, זיי האבען אויפגעגעבען די אלטע פארטייען און געפרובט שאפען נייע, מעהר פאסענדע צום מאָ־מענט. די „אראבישע עקזעקוטיווע“, וואס איז שוין אזוי אויך טויט געווען, האט דער מופטי געלאַזט פאלען און האט געגרינדעט א פארטיי, וואס זאל קאגען רייען אין נאמען פון דער מעהרהייט פון דער ארץ־ישראל׳דיגער בעפעלקערונג, און האט איהר א נאמען געגעבען „די פאלעסטינער אראבישע פאר־טיי“. און דער הויפט־צוועק פון דער פארטיי איז — „קעמפען געגען פארודישען דאס לאנד“. קריסטען ווערען אויך אריינגענומען אלס מיטגלידער פון דער פארטיי.

האגיב־נאשאשיבי האט טשלאזט פאלען זיין „אפאזיציע“־פארטיי און האט געשאפען א נייע פארטיי מיטן נאמען „נאציאנאלער שוץ“, אבער די גרעניצען פון לאנד זענען אויך די גרעניצען פון דער טעטיגקייט פון דער פארטיי. אראבישע קריסטען זענען ווילקאמען.

ביידע דאזיגע נייע פארטייען זוכען צוזאמען גרויסע מאסען, דערהויפט — יוגענד. דעם מופטיס פארטיי האט מעהר שאנסען אויף ערפאלג אין דעם פחד, ווייל זיין נאמען איז זעהר פאפולער צווישען די יוגענדליכע מוסולמענער, צווישען ספארט־ארגאַ־ניזאציעס, סקויטען א. ד. גל. נאשאשיבי איז אין די קרייזען גאר נישט פאפולער, דערפאר איז איהם גע־קומען צו הילף זיין קרוב פאחרי נאשאשיבי; ער ארגאניזירט די אראבישע ארבייטער אונטערן פאהן פון נאשאשיבי׳ס פארטיי.

די נייע ארגאניזאציעס שטעהען בנוגע ארגאני־זאציאנס־פארמען אונטערן איינפלוס פון די פאשיס־טען און נאצים. „שווארצע העמדלעך“ און „שטור־רעם־טרופען“ זענען זעהר צום הארצען פון רזשי־מאל אל הוסיני און פאחרי נאשאשיבי. פאחרי וויל פערוואנדלען זיין ארבייטער ארגאניזאציע אין פאר שיסטישע גרופען. די פרינציפען פון דער ארבייטער ארגאניזאציע: שלום צווישען די קלאסען, קאנקורענץ מיטן יודישען ארבייטער — דורך ביליגע ארבייטס־פרייזען און מינימאלע פאדערונגען. רזשימאל אל הוסיני איז דער אפיציעלער פרעזידענט פון מופטיס פארטיי, און זיין פאליטישער אידעאל איז — שטור־רעם־טרופען.. אלע איהרע האפענונגען ליגען די דאזיגע פארטיי אויף א וועלט־מלחמה און שטרעבט אויך צו איהר.

אגב זוכט די פארטיי אריבערצוטראגען דעם הויפט־קאמף איהרען געגען דעם יודישען היים־לאנד פון ירושלים קיין לאנדאן. דאס בעטייט, אז דער מופטי גרייט זיך צו שאפען א מין אראבישע אגענ־טור ענליך צו דער יודישער — ווי סעמועל איז זיין צייט האט זיי געהאט פארגעליטען — און זיך בע־פרייען פון דער פאליטישער אפוטרופסות פון די לאקאלע ענגלישע ביוראקראטען.

און דאך עהט זיי א קאמף צווישען די ביידע פארטייען ארום צוויי הויפט־פונקטען, וואס זענען אונז אויך שטארק נוגע: 1) די פראגע וועגען פער־איינציגען ארץ־ישראל פון ביידע זייטען ירדן און

2) דער עמיר פון עבר־הירדן זאל אויך זיין דער הערשער פון ארץ־ישראל.

דער עמיר אבדולא פאנטאזירט שוין לאנג וועגען געוועלטיגען איבער ביידע זייטען ירדן. דאס וואלט געווען — אויסער אנדערע זאכען — אויך אנ׳ענטער גילטיגער ענטפער אויף דער פראגע וועגען יודישער בעזעצונג אויף ביידע זייטען ירדן. דער מופטי וויל נישט הערען פון אבדולאס פאנטאזיעס. וואָרים פאקר טיש איז ער איצט דער עמיר פון אלע מוסולמענער אין מערב פון ארץ־ישראל. קומט אבער אהער אב־דולא, ווערט בטל דער אמט פון „הויפט פון מוסול־מענישען ראט“, וואס עקזיסטירט נישט אין קיין מוסולמענישער מדינה, נאר א רעגירונגס־רעפאר־מיר מענט פערוואלטעט מיט הקדש־פערמעגענס....

אבער נאשאשיבי, וואס וויל מיט איין שאס הרגענען צוויי פייגעל: אי מאכען א סוף צו דער יו־דישער אמביציע וועגען א „היים־לאנד“, אי אראָפּ־וואהפען דעם מופטי, — ער וויל א פעראייניגטע ארץ ישראל, נאר מיט עמיר אבדולא אלס הערשער, דערמיט שטיצט ער די אמביציעס פון דער דינאס־טיע הוסין, הגם ער איז פריהער געוועזען איהר גענ־נער, און דער מופטי י חודש טישט מעהר וועגען א פעדעראציע פון אלע אראבישע לענדער, נאר וועגען מערב ארץ ישראל אליין, וואס איז געגען די אמ־ביציעס פון דער הוסיין־דינאסטיע, כאטש ער האט זי שטענדיג געשטיצט.

לעצטענס איז ארויסגעקומען נאך א דריטע פאר־טיי, „רעפארם־פארטיי“ הייסט זי. איהר גרינדער איז דער בירגערמייסטער פון ירושלים. דר. הוסין האלדי. איהר פראגראם בעשטעהט פון טיילען פון די צוויי פראגראמען פון די הערמאהנטע צוויי פארטייען, אין סך הכל וויל זי אויך אנ׳אראבישע הערשאפט אין לאנד, און וואס זאלען בעשטעהן די רעפאר־מען ? דאס איז פונם פראגראם נישט צו זעהן.

אט אזוי האלט עס מיט אראבישער פאליטיק און אראבישע פארטייען אינמיטען יאהר 1936. אין סאַ־מע קריטישסטען מאמענט וואס דער ציוניזם האט ווען־עס איז איבערגעלעבט. די רעפארמען מערקט מען נישט, אבער די נאצים און שטורם־טרופען זעהט מען פון דער ארבייט...

די לעצטע געשעהענישען אין ארץ ישראל האָ־בען נאטירליך, געענדערט אי די פרינציפען אי די טעטיגקייט פון די הערמאהנטע פארטייען און פער־שוואונדענע זענען ווידער אויפגעקומען; אבער איצט איז נישט מעגליך זיך צו שאפען א קלארען בעגריף וועגען זיי. (סוף).

ראדיא - ווינקעל

ראדיא זומער - צייט

אין א סך לענדער פון מערב־אייראפּ[...] אלץ מעהר איינגעפיהרט, אַז מען נעהמט [...] מיט דעם ראַדיאָ־אַפּאַראַט אויף דער זומער־[...] דער שטאָט־מענש, וועלכער פאָהרט אויף [...] דאָרף אַריין, קאָן זיך דאָרטן נישט בעגעהן [...] קאָנטאַקט מיט דער שטאָטישער קולטור. [...] א פאַקט, וואס קיינער קאָן איהם נישט פער[...] מען פאָהרט אַרויס אויף אורלויב און מ[...] דערביי דאָס וואָרט, אַז דאָרט וועט מען נ[...] נען קיין צייטונג, קיין ביכעל, מען וועט נ[...] קיין ראדיא א. ד. גל. אָבער ווי נאָר עס [...] עטליכע טעג, גיט מען זיך גלייך צוריק [...] א צייטונג אָדער צו א ביכעל און מען [...] אויף א גוט־איינגעאָרדענטער פאַרשטעלונ[...]

די געזעלשאַפטליכע מעדיצין האָט [...] אויפגעוויזען, אַז די פיזישע און גייסט[...] זענען ענג פערבונדען מיט דער גוטער [...] שטימונג. ווען א מענש לאַנגווייליגט זי[...] ער זיך נישט אויס. דער גיפט פון לאנגוו[...] דרינגט אַריין אין אַלע קעמערלעך פון [...] און מאַכט דאָרט אָן אַ חורבה נישט קיין [...] ווי עס מאַכט דער כעמישער סם. דער [...] קאָן דאָך נישט זיין אָבהענגיג בלויז פון [...] טער, וואס מען ווייסט נישט, ווי אַזוי עס [...] צי פון גוטער געזעלשאַפט, וואָס נישט [...] געפינט מען זי, צי פון שפּילען אין ברידזש[...] פון אַנדערע זומער־פערגניגענס.

אָבער דער גרעסטער שונא פון [...] קייט זומער־צייט אין פאָרט נאָר דער ראדיא[...] מען קען מיט זיך מיטנעהמען, ווען מען [...] אַרויס אויף זומער־וואוינונג אָדער אין [...] אַזוי טייערע פענסיאנאטען. אויב אַמאָל [...] אַריבערנעהמען דעם ראדיא אויף זומער־[...] געווען פערבונדען מיט געוויסע שוועריגקייט[...] עס הייבט גאָר פּריווילעגירט. ווען איינ[...] הייבט מיט זיך מיט דעם ראדיא אויפּ[...] ער איהם נישט אויפסניי צו רעגיסטרירען [...] נישט צוצאָהלען קיין ספּעציעלע קאסטען[...] נישט מעהר, ווי מיטנעהמען צוזאמען מיט [...] אויך די בעפולמעכטיגונג צו הערען ראדיא[...] חודש־אפּצאָהל זאל ער אַריינטראגען [...] פּאָסט־אַמט. וואס האָט איהם אָט די בעפ[...] געגעבען.

און באמת איז דער ראדיא היינט דער [...] חבר, אַהין וועלכען מען קען זיך נישט בעג[...] כל־המיני עקסקורסיעס: יוּקענד, אויף [...] אויף וועלאָסיפּעדען און אַפילו צו־פוס. [...] פערהאַן הייבט אויך טוריסטישע אַפּאַראַ[...] וועגען גאַנץ וועניג און דורך די דאָזיגע [...] קאָן מען הערען אַלץ, וואס מען וויל [...] פון אויסלאַנד. אַזאַ אַפּאַ־אַטעל קאָן מען [...] אַ פוטעראַל צי גאָר אין קלאַכע קליינע [...] כע פערנעהמט ווייניג פּלאַץ און דאָס קאָן [...] די צייט, וואס מען פערברענגט אין אַזעל[...] וועלכע זענען פון טוריסטישען שטאַנד[...] אַזוי אינטערעסאַנט. ערשט דאָס סאַמ[...] דער טוריסט, וועלכער געפינט זיך אַ[...] ווייט פון אַ ישוב, קאָן דאָך, אַ דאַנק [...] בכחר שטעה אין קאנטאקט מיט דער [...] איהם.

מיליאנערסקער שיכור ווערט געטויט פון א וואגען מיט משקה ווען ער איז שוין פינף חדשים ניכטער

ווילארד קאלווין איז איינער פון די ירשים, וואס האבען אריינגעקריגען א מיליאן דאלארדיגע פערמעגען נאכ׳ן טויט פון זייער פאטער, עדוואַרד מ. קאלווין, דער שיקאגער מיליאנערסקער דרוקער און פערלעגער.

מיט דרייצעהן יאהר צוריק איז ווילארד אנט־לאפען מיט דער ז׳בצעהן־יעהריגער שעהנהייט און יחס׳ענטע היילי טעקליאד, פון א פארשטעטעל לע־בען שיקאגא, און מיט איהר חתונה געהאט, קעגען דעם ווילען פון איהרע צוויי פערזעסענע מומעס, מיט וועלכע היילי האט געלעבט און אונטער וועמעס איינפלוס זי איז דערצויגען געווארען.

דאס ערשטע וואס ווילארד האט געטון פאר זיין יונג ווייבעל איז געווען דאס, וואס ער האט זי אויסגעלערענט צו טרינקען. באר אין די לעצטע ניין יאהר האט ווילארד זיך פערקליבען אויף דער ריוו־יערא און האט אזוי פיל געטרונקען, אז דאס ווייבעל האט איהם אין קיין פאל נישט געקענט דעריאגען און איז אהיימגעקומען צו די צוויי פערזעסענע מו־מעס. זיי האבען דאס מיידעל צוריקגענומען און מיט איהר אזוי לאנג איינגע׳טענה׳ט ביז זי האט איינגע־וויליגט אפצוגט׳ן איהר מאן, דעם שיכור.

מיט 5 חדשים צוריק האט ווילארד זיך דער־וואוסט, אַז ער קען נישט צוריקקריגען זיין פרוי, וואס האט איהם אָפּגעג׳גט, סיידען ער וועט אויפגעבען דאס טרינקען, איז ווילארד געקומען צוריק קיין אמע־ריקע און א נדר געטון, אַז מעהר וועט ער נישט פערזוכען אַפילו קיין שאַרפע משקאות. און ווילארד האָט געהאלטען ווארט.

ווען ער איז צוריקגעקומען קיין אמעריקע, איז זיין ערשטע אַרבייט געווען צו בעגעגענען זיך נאָכאַמאָל מיט זיין פרוי. נישט געקוקט דערויף וואס זי האָט איהם אָפּגעג׳גט, האָט ער אָבער גע־וואוסט, אַז זי האָט איהם ליב. און אַז אויב עס וועט זיך איהם נאָר איינגעבען צו איבערצייגען איהר, אַז ער איז אויס שיכור, וועט זי צוריקגעהען לע־בען מיט איהם און נאָכאַמאָל מיט איהם הייראטען.

ווען די צוויי פערזעסענע מומעס האָבען זיך דערוואוסט, אַז ווילארד איז ווידער אין שיקאגאָ, האָבען זיי באלד פערשטאנען, אַז ער וועט זיך ווידער אָנהויבען שדכנ׳ען צו היילי׳ן, האָבען זיי זיך אָנגעהויבען צו מאכען פאַרבערייטונגען צו באגעגענען איהם. און אָפּשיקען צו אלדי־גוטע־יאהר, אָבער ווען זיי האָבען פערפיהרט א שמועס מיט היילי׳ן וועגען ווילארד׳ן, האָט זי זיי געזאגט, אז ער האָט איהר שוין טעלעפאָנירט, אַז ער האָט שוין גערעדט מיט איהר, און אַז זי האָט איהם שוין אפילו איינמאָל בעגעגענט.

ווילארד האָט זיך דאן ווידער געטראָפען מיט היילי׳ן און איהר ווידער היילּיג פערשפּראָכען, אַז ער מיינט באמת אויפצוגעבען דאָס טרינקען, און אַ סימן האָט זי, אַז אָט פאָהרט ער צו זיין רייכען ברו־דער, ריטשאַרד קאלווין, קיין פלארידא, און וועט זיך אָנהויבען צו פעראינטערעסירען אין געשעפט.

היילי זאגט אַצינד, אַז זי האָט דעמאָלט געזעהן, אז ווילארד מיינט ערנסט. פ׳נ׳ חדשים צייט האט דער מענש אַפילו נישט א שמעק געטון צו בראַנ־פען אָדער וויין. ער איז געווען ענטשלאָסען אָנצוהוי־בען א ניי לעבען. ער איז נישט באָר געוואָרען ניכ־טער, נאָר אויך זעהר פּאָרזיכטיג ווען ער טרייבט זיין מאשין, ער איז אויך אנ׳אנדערער געוואָרען אין זיין ארט לעבען. ער לעבט ווי א זויבע־ע־ער און ניכטערער מענש און האָט געקראָגען אַנ׳אמביציע צו פיהרען זיינע אייגענע מסחרים.

דאָט פאָרפאַלק האָט אָפּגעמאכט, אַז אַזוי גיך ווי ער וועט צוריקקומען פון פלארידע קיין שיקאגא,

וועלען זיי ווידער אמאָל חתונה האָבען [...] פיהרען א באַלעבאַטישקייט. דער ערשט[...] איז געווען, אַז קיינמאָל זאָל אין זייער [...] שארפע משקה נישט אריינקומען מעהר.

און ווען ווילארד איז זעהר און זעה[...] טיג צוריקגעפאָהרען קיין טשיקאגא, אין [...] פונ׳ם ברודער אין פלארידע, האָט זיך א[...] מיט אלקאָהאָל אנגעשלאָגען אין זיין א[...] איהם אַרויסגעשליידערט פון דער מאשין [...] צעמאָהלעט אין שטיקער. מען האט איהם [...] קענט דערקענען.

ל. מלאד

דאן=דאמינגא

ראמאן

88

נאכגעדרוקט אין א טאָג - צייטונג, אפילו טיילווייז — פערבאָטען.

האָך האָט א פינטעל געטון מיט זיין אייגעל, אז ראַגיעט האָט זיך אויסגעדראַכט ווי א פליעמעל צאַנקט אויף און בעהאלט זיך צוריק אין דעם חלב אריין... האָט ער זיך משוגע געווען, אַז דער אקטיאָר, דער חזן און זיין בעסטער פריינט, איז נישט בעסער ווי די אנדערע, און אז עס האנדעלט זיך עפּעס וועגען א זאך, וואס מען מאָר נישט אויסזאגען, מעג ער די פיס צוויסציהען וועט ער נישט זאגען.)

מאוריסיא האָך האָט אבער געענטפערט מיט א פראגע:

— צוליב וואס דארפסטו דאס נויטיג וויסען ?

— איך וועל דיר שוין אנ׳אנדעריש מאָל דערציי־לען, איז דאן איבערזעצאנגען פון יודיש אויף פאר־טוגעזיש.

האָך האָט סטאָפּ געקאנט די־שפראך פון לאנד, אָבער אין דעם מאָן האָט ער פערשטאנען יעדעס וואָרט. איהם האט דווקא הנאה געטון וואס דער יונג האָט זיך אָנגעצונדען.

נאָך א האלבער מינוט פון שווייגען האָט דער אַק־טיאָר ווי פון זיך אריינגעוואָרפען א וואָרט:

— ביסט פעראינטערעסירט אין איהר ?

ראַגיע האָט נישט פערשטאנען צו וואס ער רעדט מיט הינטערוועגלעך

און דער אקטיאָר האָט צוגעגעבען:

— אז דו וועסט האלטען די צונג צווישען די ציין וועל איך דיר זאָגען.

ראַגיע האָט געשוויגען, דער אקטיאָר האָט גע־מיינט, אַז ער איז מסכים, האָט ער פאָרטגעזעצט:

— מעהר וואָלט מיר נישט געפעהלט, נאָר מען זאָל וויסען אז איך „גיב ארויס סודות“. אָבער דו ביסט אנ׳איינענער, וועל איך דיר פיהרען צו איהר. מען האָט ערשט איבער איהר א ברכה געמאכט...

דער אקטיאָר האָט גערעדט מיט א בעזונדער צער־פרידענקייט און אין די רייד איז בעלעגען אזא פעט־קייט, אז ער האָט זיך מיט דער צונג אויש בעלעקט, ראַגיע האָט פארמיינט אז זיין קאָפּ איז עפּעס א טע־פעל אין וועלכען עס קאָכט זיך הייסע וואסער, און דער שאַרבען איז א דעקעל וואס הויבט זיך אונטער פון דער פארע.

דער חזן־אקטיאָר האָט זיך געאיילט צו דאווענען נעילה. ער איז פערשוואונדען אין די שאָטענס, וואָס האָבען זיך איצט געהויבען איבער די ווענט, די לעצ־טע פלעמעלעך פון די ליכט האָבען זיך געפרובט דער־כאַפּען און אויפלויכטען, אָבער באלד איז זייער כוח אָפּגעפאלן און עס האָט אויסגעזעהען ווי איינגעמאַ־טערטע מענטשער שטייען אָפּ נאָך א לאנגען, לאנגען

טאָג.

פונקט ווי נעכטען, צוריקוועגס פון בית עולם, אזוי האָט מען איגנארירט פאר דער שוהל אָפּגע־ווארט אי מאנזעלען אי דאַגיען.

די טרעפּ זענען בעלויכטען געווארען מיט גרוי־סע, שטארקע עלעקטרישע לאָמפּען, און אויפן טראָ־טואר, פאר דער שוהל איז געשטאנען א העלע ליכטיג־קייט, ווי בייטאג, מען האָט זיך געוואונשען און גע־קושט און אין אויטאָמאָביל האָט זיך אונטערגערוקט נאָבן אנדערען און אוועקגעפיהרט דעם עולם אין זיי־ערע אָפּלאַסען אריין...

קאַפּיטעל זיבען

נאָך האַלבער נאַכט האָט זיך אָנגעהויבען די „באַלע פון די חברה־ליים“.

דאס איז א מנהג אזוי יאָהר־יעהרליך: נאָך דעם: „ווי מען האָט זיך אויסגעבעטען א גוט יאָהר“, קו־מען זיך צונויף דאָס גאנצע געזינדעל, מען פערבעט שוין אויך זיטיגע און מען טאנצט ביז אין ווייסען טאָג אריין.

געוועהנליך הייסט עס, אז דער באַל מאַכט די „סאַסידאַרע פיר שטיצע און הילפע“. ארום פאַנטאַ־שיק, וואו עס קאָסט, ווימעלט און שווינבעלט מיט מיידלעך פון בעשטימטען מין יעדען אָוועגד, איז יענע נאָכט געווען גאַנץ שיטערלעך, נישט נאָר יודי־שע זענען געקומען, נאָר אויך די נישט־יודישע חבר־טעם האָט מען מיטגעבראַכט שוין מיט זייערע „קאַר־וואלערען“ און דער זאַל איז געווען אָנגעפּאַקט מיט געסט און בעזוכער.

מאוריסיא האָך איז אַרויס פון זיין „ראָלע“ אלס חזן; איצט שווינט ער אויפן פעלד פון קונסט. אלע לידלעך, וואָס מען האָט נאָר אַמאָל געזונגען אין יו־דישען טעאַטער פון „נאַטירליגען מאַלכאַ[...] היינטיגען טאָג, ווערען אויסגעזונגען. [...] גרייט זיך צום דאווגען, אזוי גרייט ער [...] מערען“, און אפשר מוט ער עס מיט [...] פונה. דאס איז די נאכט פון זיין ווידער[...] זיין ווידער־בעשאף אלס פערפלאָנטשעט[...] א קינסטלער.

וואָרום מאוריסיא האָך איז קודם, [...] א קינסטלער. אפשר האט ער נישט קיין [...] אין די פליגעל, ער זאָל זיך העכער אוי[...] זיך בריטער פערנעהמען, אָבער זיין [...] מיט טייזענטער עלעגיעס אויף דעם [...] וואָס ער מוז זיך אַרומדרייען צווישען [...] שען „רופיאנעס“, זיין אַנ׳אונטערשטי[...] נעמס וואָגען, וואָס שלעפט זיך אין ד[...]

איהם האָט געצויגען מיט אלע חוש[...] מיט די „וויטישע“. עפּעס האָט ער גענ[...] האָבען א גרעסערען, א נעהנטערען שייכ[...] דערפאַר, וואָס זיי זענען נישט טמא. וואָ[...] אויפהויבען די אויגען צו דער וועלט [...] פליך יעדען אין פנים אריין. דערפאר, [...] איז נישט געווען קיין רופיאן, האָט נישט [...] פון דער „פרנסה“ און האָט נישט גע[...] גראָשען פון קיין פרויענצימער, האָבען [...] „חברה־ליים“ נישט איבעריג ליב געהאַט [...] עס צוגעוואָרפען אויף דעם חשבון, [...] קיין „קאָן דעם עק נישט פערבינדען“. [...] געקוקט אויף איהם ווי אויף א שליבל[...] פרנסה, וואס זיי האָבען איהם געגעבען [...] ווי א צוגעוואָרפען ביינדעל, נישט ווי א [...] בעצאָהלט זיך, ווייל „קונסט“.

(פאָרטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 1 יוני — י"א סיון תרצ"ו

יוני
זון-אויפגאנג 3.23
זון-אונטערגאנג 7.50

שטארקע סעזאן-אויפלעבונג אויפ'ן גאלאנטעריע-מארק

(אג) אין משך פון די לעצטע צוויי וואכען האט מען אויפ'ן לאדזער גאלאנטעריע מארק נאָטירט אַ בעדייטענדע קאָניונקטורעלע אויפלעבונג. די אומזאצען האבען זיך שטאַרק פארגרעסערט סיי אויפ'ן אָרט צווישען די פּראָדוצענטען און די הורטאָווניקעס, סיי צווישען לאָדז און דער פּראָווינץ ,בעזונדערס אַ סך סוחרים זענען געקומען פון ווילנא, לעמבערג, פּויזען ווי אויך פון די נאָהנטערע לאָדזער פּראָווינץ, די סוחרישע קרייזען שטעלען פעסט, אַז די אומזאַצען זענען כמעט אויף 20 פראָצענט העכער ווי אין פערגאַנגענעם יאָהר אינדערזעלבער צייט, די פאַראינטערעסירטע קרייזען ערקלערען די דאָזיגע ערשיינונג דערמיט, וואָס צוליב דער אונזיכערקייט אויפ'ן וואַלוטע מאַרק ווי אויך צוליב די דעוויזען פאַרשריפטען, ווילען די סוחרים לאַקירען זייערע קאפּיטאַלען אין סחורות.

די כאַראַקטעריסטישע ערשיינונג אויפ'ן גאַלאַנטעריע מאַרק איז אָבער דער פולשטענדיגער מאַנגעל פון אויסלענדישע סחורות. דאָס בעדייט נאַטירליך בעסערע ענטוויקלונגס מעגליכקייטען פאַר דער פוילישער גאלאנטעריע, וואָס האָט ביז איצט געהאַט צו קעמפען מיט דער אויסלענדישער קאָנקורענץ.

פון דער אַנדערער זייט שטעהט איצט פאַר דעם לאָדזער גאַלאַנטעריע מאַרק דאָס פּראָבלעם פון שאַפען פולשטענדיג נייע פּראָדוקציע-צווייגען פון גאַלאַנטעריע ד. ה. פון אַזעלכע וואָס ביז איצט האָבען זיי אינגאַנצען נישט עקזיסטירט אין לאָדז, ווייל מען האָט די דאָזיגע אַרטיקלען אימפּאָרטירט פון אויסלאַנד.

דער ענדעק האט זיך בעליידיגט...

(—) מיט עטליכע טעג צוריק איז אין שטאָטישען געריכט פאָרגעקומען אַ סענסאַציאָנעלער פּראָצעס ,אַלס אָנגעקלאָגטער איז געווען דער פאָויאַטאָווער־סטאַראָסטע אין לאָדז ווינצענטי מאַקאָווסקי.

דער ענין שטעלט זיך פאַר אויף פאָלגענדען אופן : אין זשגאָזש און אין רודאַ־פּאַביאַניצק האָבען גרופּעס דאָרטיגע ענדעקעס צוזאַמענגערופען אונלעגאַלע פערזאַמלונגען אויף וועלכע ס'זענען געהאַלטען געוואָרען פערשידענע דרשות.

די פּאָליצייַ האָט די אָרגאַניזאַטאָרען פון די דאָזיגע פערזאַמלונגען צוגעצויגען צו פאַראַנטוואָרטליכקייט, און דאָס פּאָויאַטאָווע סטאַראָסטע־געריכט האָט 6 פון זיי פערמשפּט צו 7 טעג אַרעסט, און איינעם אַ געוויסען טאַדעאוש יענדזויטשאַק, אַ אָנגעשטעלטען אין דער לאָדזער עלעקטראָווניע, פערמשפּט אויף 2 וואָכען אומבעדינגטען אַרעסט. אין די מאָטיווען האָט דער סטאַראָסטע מאַקאָווסקי רעדענדיג וועגען דער האַנדלונג פון יענדזויטשאַקען צווישען אַנדערעס געזאָגט : „אַז אזא האַנדלונג ווי עס האַנדעלט יענדזויטשאַק איז אַ כוליגאַנישע". יענדזויטשאַק האָט זיך בעליידיגט און אָנגעקלאָגט דעם סטאַראָסטע מאַקאָווסקי אין געריכט.

דער דאָזיגער פּראָצעס איז פאָרגעקומען אונטערן פאָרזיץ פון ריכטער באַליצקי.

אַלס יענדזויטשאַקס אָנקלאָגער איז אַרויסגעטרעטען אַדוו. קאָוואַלסקי, פערטיידיגט דעם אָנגעקלאָגטען סטאַראָסטע מאַקאָווסקי, וועלכער האָט זיך אין געריכט נישט געשטעלט, האָט אַדוו. זעיִדאַ. דאָס געריכט נאָכ'ן אויסהערען אַ רייהע עדות, האָט דעם אָנגעקלאָגטען סטאַראָסטע מאַקאָווסקי בעפרייט ,נישט איינגעפינענדיג אין זיין האַנדלונג קיין שום סמנים פון פערברעכען.

וויכטיגע פערלייכטערונגען פאר האנדווערקער, לערן-יונגלעך און געזעלען

אין צוזאמענהאנג מיט די מעמאָריאַלען וואָס זענען אין לעצטער צייט בעליינט געוואָרען אין מיניסטעריום פאר האנדעל און אינדוסטריע דורכן פעראייניגטען קאָמיטעט פאר די ענינים פון יודישער מלאכה האָט דער קאָמיטעט בעקומען צוגעשיקט פון מיניסטעריום דריי זעהר וויכטיגע צירקולאַרען (נר. 26, 27 און 28) וואָס ענטהאלטען א רייהע וועזענטליכע פערלייכטערונגען פאר האנדווערקער, לערן-יונגלעך און געזעלען.

די ערשטע זעהר וויכטיגע הנחה, בעשטעהט אין דעם, וואָס ביז־איצט האָבען געהאט א רעכט צו האלטען און לערנען לערן-יונגלעך בלויז די האנדווערקער, וואָס האָבען א מייסטער דיפּלאָם. איצט האָט דאָס מיניסטעריום אנערקענט דאָס רעכט צו האלטען און לערנען לערן-יונגלעך אויך פאר יענע אלע האנדווערקער וועלכע האָבען אין יאָהר 1927 שוין געהאלטען לערן-יונגלעך אָדער סתם ארבייטער. די צווייטע הנחה איז נוגע יונגלעך וואָס וועלען ביזן 30טען יוני 1937 דערלאנגען בימעס וועגען צולאָזען זיי צו די פערלייכטערטע געזעלען עקזאמענס. די דאָזיגע לערן יונגלעך און נישט דיפּלאָמירטע געזעלען וועלען צוגעלאָזט ווערען צו די פערלייכטערטע עקזאמענס אונאָבהענגיג חערפון ביי וועלכען האנדווערקער זיי האָבען דורכגעמאכט די לעהר (ביי א דיפּלאָמירטען מייסטער, אָדער ביי א נישט דיפּלאָמירטען). די דריטע הנחה איז נוגע די אלע לערן-יונגלעך, וואָס וועלען שליסען אָפּמאכען מיט זייערע מייסטערס און רעגיסטרירען זיי אין די האנדווערקער קאמערען ביזן 31טען יאנואר 1937. די אלע לערן-יונגלעך וועלען אויך צוגעלאָזט ווערען צו די פערלייכטערטע געזעלען-עקזאמענס אונאָבהענגיג דערפון, צי זיי האָבען זיך געלערענט ביי א דיפּלאָמירטען אָדער נישט דיפּלאָמירטען מייסטער.

דערביי דארף מען בעמערקען, אז די אלע הנחות זענען נוגע די האנדווערקער, לערן-יונגלעך און געזעלען וועלכע וואוינען אויפן שטח פון געוו. רוסישען „זאבאר".

אין שייכות מיט די דאָזיגע צירקולארען גיט דער פעראייניגטער קאָמיטעט פאר די ענינים פון יודישער מלאכה ארויס ספעציעלע אויספיהרליכע אינסטרוקציעס און אנווייזונגען, וואָס וועלען פונאנדערגעשיקט ווערען צו אלע פעראייניגטע קאָמיטעטען אויף דער פּראָווינץ, ווי אויך צו אלע אָרגאניזאציעס, וואָס שטעהען אין פערבינדונג מיטן דערמאָהנטען קאָמיטעט.

טעאטער
„ראזמאיטאשטשי"
ציגעלנא 27. טעל. 112-25.
דיר.: דוד צעלמייסטער.

פאזיטיוו לעצטע
4 פארשטעלונגען
פון סענסאציאנעלען פּראגראם א. ג.

א וועלט מיט נסים!!

מיט דער פּרעמיערע אויף „יאשע קאלב"

היינט, מאנטאג, אנפאנג 9.15 אוונט
פּרייזען פון 54 גר. ביז 2 זל.

אכטונג! אכטונג!
פרייטאג, ד. 5 יוני פייערליכע פּרעמיערע פון 2-טען גרויסען שלאגער-פּראגראם

„משה קאפּויער"

פּרטים הויעז.

אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג פּראלאנגירט די גאסטשפּילען פון

„אראראט"

קינסטל. אנפ.: מ. בראדערזאן

דער 25-יאהריגער יובילעאום פון יוזעף אב'ס פרויען-גימנאזיום

(ב) נעכטען פּאַרמיטאָג איז אין זאַל פון טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" געפייערט געוואָרען דער 25-יאָהריגער יובילעאום פון יוזעף אַב'ס מיידעל־גימנאַזיום.

די פּייערונג, אין וועלכער עס האָט זיך בעטייליגט אַ זעהר גרויסער עולם (דער גרויסער טעאַטער־זאַל איז געווען איבערפולט ! — האָט געטראָגען אַ זעהר אימפּאָזאַנטען כאַראַקטער.

דאָס אַלגעמיינע בילד פון דער פּייערונג איז געווען אַזוי, ווי מ'זעהט עס זעלטען ביי די פערשידענע שול-פייערונגען אין לאָדז.

און עס איז געווען וואָס צו זעהן און צו הערען !

שוין אין סאַמע אָנהויב, אינ'ם אָפיציעלען טייל — סיי אין דער רעדע פונ'ם דירעקטאָר יוזעף אַב גופא ,סיי אין די רעדעס פון דער דירעקטאָריע, פּרוי ריין, דיר. קאָיראַנסקי, פּר. י. רובינשטיין, פּראָפ. שטרייסענבערג, פּרל. ס. לאַנדוי, פאַרשטעהערין פון די שילערינס, פון די עלטערען, האָט זיך געפיהלט די אומגעהייערע האַרציגקייט און וואַרעמקייט, מיט וועלכע עס איז אַדורכגעדרונגען די גרויסע משפחה פון דעם לעהרערטום און שילערינס פון אַב'ס גימנאַזיום — פון דעם דאָזיגען גימנאַזיום וואָס ציילט פאַר די 25 יאָהר עקזיסטענץ אַ 8000 אַבסאָלווענטינס

עס איז ממש ריהרענד געווען די גרויסע מאַניפעסטאַציע פון אויפריכטיגער פערהעריליכונג, מצד דעם לעהרער־פערסאָנאַל, דעם עלטערען־קאָמיטעט און די שילערינס גופא אין בעצוג צו דעם פערדינסט פולען פעדאַגאָג און טיפען קענער פון דער קינדער־נשמה, דיר. יוזעף אַב, און פאַר זיין נאָהענטסטער מיטאַרבייטערין, די אויסגעצייכענטע פעדאַגאָגין און דערציהערין, פר. אסתר באַרכאַן, וועלכע איז געשטאַנען ביי דער אַרבייט אינ'ם גימנאַזיום פון דעם ערשטען טאָג אָן זינט עס איז געגרינדעט געוואָרען .

איין קליינינקייט — אַ פערטעל יאָהרהונדערט אונערמידליכע אָפּפערוויליגע אַרבייט אויפ'ן געביט פון בילדונג און קולטור !

נאָך דעם אָפיציעלען טייל פון דער פּייערונג זענען געקומען די מוזיקאַלישע ,ליטעראַרישע און טענצערישע פּראָדוקציעס, אויסגעפיהרט גלענצענד דורך די שילערינס פון פערשידענע קלאַסען.

דער קאָנצערט־טייל האָט נאָך מעהר פערשטאַרקט דעם פּרעכטיגען איינדרוק פון דער פייערונג, וואָס דער דיר. יוזעף אַב האָט זיך צוזאַמען מיט אַלע זיינע מיטאַרבייטער כשר פערדינט.

די גרויסע סצענע פון „ראָזמאַיטאָשטשי" איז ממש געווען פערדעקט מיט בלומען, און די לויטערע קינדער־פּנים'לעך האָבען ממש געשטראַהלט פאַר פרייד און נחת, און פאַר שטאָלץ מיט זייער גימנאַזיום — מיט דעם גימנאַזיום פון זייער פערהערליכטען דערציהער ,יוזעף אַב — זייער גייסטיגען „אַב" (פאָטער) אין די יוגענדליכע יאָהרען זייערע, אינ'ם פריהלינג פון זייער לעבענס-וועג !

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
זגערזשער 26.
היינט און פאלג. טעג!
גרויסער דאפּעלטער פּראגראם
I.
„דאס ליד פון דער נאכט"
אין דער הויפּט-ראָלע
JAN KIEPURA
II.
אונזערע מאַטראָזען יונגלעך
אין דער הויפּט-ראָלע
JAMES CAGNEY
אָנהויב 4 נאָכם. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג.

Dr. med. Trepman
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט-קראַנקהייטען.
בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאַוואַדזקאַ 6, טעל. 234-12

בילינע רייזעס
קיין ארץ-ישראל
גוטע בעדינגונגען. פּינקטל. בעהאַנדלונג.
קיין ווין 8/6 פון 75 זל. אן
דורך 7 ימים אויף „קאשטשושקא"
12/6 פון 400 זל. אן.
אויסלענדישע הנחה-קורעציע-פּעסער
קיין עסטרייך, טשעכאָסלאָוואַקיי און יוגאָסלאַוויען, ווי אויך אין אַלע אַנד. לענדער
פאָרשטעהערשאַפט פון „אינטוריסט"
אויספלוגען קיין רוסלאַנד.
אינפאָרמאַציעס ערטיילט
דאס יודישע רייזע-ביורא
Union Lloyd
PIOTRKOWSKA 42,
telefon 107-87.

נייער פּרעזידיום פון פ.פּ.ס. אין לאדז

אין לאָקאַל פון „צענטרום שטאָט" פון דער פ.פּ.ס.'ישער אָרגאַניזאַציע איז פאָרגעקומען די ...ליכע קרייז - קאָנפערענץ פון דער לאָדזשער אָרג... ...ציע אין דער אַנוועזענהייט פון גענעראַל־סעקר... ...ער פון פ.פּ.ס. קאַזשימיעזש פּוזשאַק.

...ס'זענען פאָרגעקומען וואַהלען פון קרייז - קאָמי... פון פ.פּ.ס. אין וועלכען ס'זענען אַריין : אַנ... ...גיאַק, פּערטאַל, פרוי זיהעל, באַרינסקי, סטאַווינ... שעווטשיק, גאַלינסקי, וואַכאַוויטש, מאַלינאָוו... פּאַטקאַנסקי, גלאָוואַשעווסקי, און סקאַלעצקי. עס ...אויך פאָרגעקומען אַ זיצונג פון נייעם קאָמי... ...ט אויף וועלכען ס'האָט זיך קאָנסטיטואירט אַ פּרע... ...יום פון פאָלגענדען צוזאַמענשטעל: עדמונד באַר... ...נסקי— פּאָרזיצער, ווינצענטי סטאַווינסקי (סע... ...טאַר פון די קלאַסען־פעראיינען), אַרטור שעוו... ...טשיק און סטאַניסלאַוו גאַלינסקי אַלס וויצע־פּאָרזי... ...צענדע, הענריק וואַכאַוויטש אַלס סעקרעטאַר, לעאָן ...אַלינאָווסקי אַלס קאַסירער, יוזעף פּאַטקאַנסקי, יו... ...גלאָוואַשעווסקי און הענריק סקאַלעצקי אַלס עק... ...סטיוו מיטגלידער.

...פערד-איבערזיכט אין לאדז

די שטאָט-פּאַרוואַלטונג טיילט מיט, אַז ס'וועט ...קומען אַן איבערזיכט פון פאָלגענדע פערד :
אַ) 4-יעהריגע פערד (געבוירען אין 1932) ...עלטערע, וועלכע האָבען ביז איצט נישט ...פּעסער.
ב) פערד, וואָס זענען געבוירען אין 1922, 1923, 1925, 1926, 1927, 1928, 1929, 1930, 1931, וועלכע האָבען אין די פּעסער איינגעשרי... ...די קאַטעגאָריעס: W 1, W 2, A 1, AC, T.

דער איב... ...וועט פאָרקומען אויפ'ן האַלט... ...לויט פאָלגענדען סדר :

דעם 3 יוני 1936 : פון 3-טען קאָמיסאַריאַט ...אינדערפריה, פון 12 קאָמיסאַריאַט 11 אינדערפריה ...13-טען קאָמיסאַריאַט 12 בייטאָג.

דעם 4 יוני 1936, פון 2 קאָמיסאַריאַט 8 פריה ...4 קאָמיסאַריאַט 9 אינדערפריה ,פון 5 קאָמיסאַריאַט 10 אינדערפריה, פון 7 קאָמיסאַריאַט 11 ...פריה.

דעם 5 יוני 1936 : פון 1 קאָמיסאַריאַט — 8 אינדערפריה, פון 6 קאָמיסאַריאַט — 9 אינדערפריה, פון 10 קאָמיסאַריאַט — 10 אינדערפריה, 14 קאָמיסאַריאַט — 11 אינדערפריה.

דעם 6 יוני 1936 : פון 8 קאָמיסאַריאַט 8 אינדערפריה, פון 9 קאָמיסאַריאַט 10 אינדערפריה, פון ...קאָמיסאַריאַט 11 אינדערפריה.

א מבולאטאריום
ביים פעראיין „לינת משמורים"
פּילסודסקעגא 21, טעל. 242-55
איז טעטיג פון 10 פריה ביז 4 נאָכמיטאָג.
עס נעמען אָן
...דאקטוירים פון אלע ספּעציאליטעטען,
...אויך וויזיטען אין דער שטאָט. ס'ווערט
...געמאַכט אַלע זעמטליכע אַנאַליזען.
...ענטיסטישער גאבינעט איז טעטיג ... גאַנ...
...צען טאָג. די פערוואלטונג.

אין טשעכאָטשינקער באַסיין פון בלומען און גרינס

(אייגענע קאָרעספּאָנדענץ)

אונזער געזעלשאַפט איז צו ווייניק אַדורכגעדרונגען מיט דעם באַוואוסטזיין וועגן די נאַטירליכע הייל־אוצרות פון אונזערע קור־אַנשטאַלטן.

די אַקציע צו פּאָפּולאַריזירן די באַדייטונג פון די סאָלאַנקעס און באַראַ־ין פאַר באַזונדערע קראַנקהייטן האָט אונטערגענומען די טשעכאָטשינקער קור־אַנשטאַלט.

די אַקציע האָט שוין געגעבן גלענצנדע רעזולטאַטן און קודם־כל אויפגעבויט פון פאַר־אינטערעסירן די געזעלשאַפט מיט דעם איינציגן רייך־איינגעאָרדנטן, לויט די מאָדערנסטע כללים־קור־אַנשטאַלט.

טשעכאָטשינעק אַלס קור־אַנשטאַלט איז נאָך פאַר דער מלחמה געווען באַקאַנט אין פוילן ווי אויך אין אויסלאַנד, דער רוהם קומט צוליב זיינע אויסערגעוויינליכע סאָלאַנקעס, וועלכע לינדערן די ווייטאָגן פון טויזנטער קור־געסט.

דער איבערברוך־מאָמענט אין דער געשיכטע פון טשעכאָטשינעק איז געווען דער קוואַל פון הייסן זאַלץ־וואַסער, וועלכער איז געקומען נאָך לאַנגע בויערן, דער קוואַל האָט אַ קראַפט, וועלכן מ'טרעפט נישט אין גאַנץ אייראָפּאַ.

פון דעם מאָמענט אָן האָט זיך אָנגעהויבן די הערליכע ענטוויקלונג, וועלכע ברענגט יעדעס יאָהר נייע איינריכטונגען, יעדעס מאָל נייע געביי־טען, וואו די קור־געסט קענען זיך קוויקן מיט דער שיינקייט פון דער נאַטור, וואָס איז געשאַפן געוואָרן דורך דעם מענשליכן ווילן און קראַפט.

טשעכאָטשינעק האָט אין דער געשיכטע איהר רוהמפול בלעטל און יעדען וואָס פאָהרט אַריין קיין טשעכאָטשינעק וואַרפן זיך אין די אויגן אַריין מאָדנע אויסגעצויגענע געשטאַלטן פון הויכע טונ־קעל־גרויע בנינים — די טענזשניעס, וועלכע זיינען שוין איבער 100 יאָהר אַלט.

צווישן די טענזשניעס, וועלכע ציהען זיך אויף אַ שטח פון 2 קילאָמעטער, האָט זיך דורך אַ רייה יאָהרן געפינען אַ ברייטער נישט־געניצ־טער געביט, אויף וועלכן מ'האָט איינגעאָרדנט דעם געזונדהייטס־פּאַרק מיט אַ ברייטן פּערנעהם.

דער דאָזיגער פּאַרק איז ווירקליך געוואָרן דאָס אָרט פון גייסטיגער דויערהאַפטיגקייט וואו אַזוי גוט ווי אין זוניגע טעג און אפילו ביי נישט גינסטיגע וועטערן פיהרן די יוגנד און די עלטערע שפּילער, פער־ווילונגען און ספּאַ־טען. אין דעם דאָזיגן פּאַרק, וועלכער איז אַרומגערינגעלט מיט קושאַקעס און גרינס איז אויסגעבויט געוואָרן אַ גרויסער באַסיין, וועלכער איז שוין באַקאַנט די ברייטע מאַסן ספּאָרטלער, וואו ס'קומען פאָר־יאָהר־יעהרליך שווים־פערמעסטונגען.

נאָהענט פון דעם דאָזיגן באַסיין איז איינגע־אָרדנט געוואָרן אַ גאָרטען פאַר קינדער, וועלכער האָט אויך אַ קליינעם באַסיין, וואו די קינדער געפי־נען זיך אונטערן שוץ פון ספּעציעלע אינסטרוק־טאָרען און דאָקטוירים. די דאָזיגע באַסיינען און אויך די לאזשענקעס וועלן פערזעהן נאָר מיט סאָלאַנקעס, וועלכע שלאָגן פון הייסן קוואַל.

שרייבענדיג וועגן דער ענטוויקלונג פון טשע־כאָטשינעק קענען מיר נישט אויסמיידן דעם פאַקט, אַז די פלעצער און געביטן, וועלכע זיינען ביז איצט באַטראַכט געוואָרן אַלס נישט געברויכבאַרע זיינען באַלעבט געוואָרן מיט הערליכע סקווערען און בלומען־אַלייען און אויסגעפוצט מיט בוימער, די פּאַרקען און סקווערען וועלכע שאַפן פון טשע־כאָטשינעק איין גרויסן גאָרטען, זיינען באַצירט געוואָרן מיט הערליכע ליכט־עפעקטען, וועלכע גיבען צו אין די אָוונט־שעה'ן אַן אייגנאַרטיגען אויסזעהען.

אויף יעדן שריט זעהען מיר רעפלעקטאָר'ען וואָס מאַכען בולט די שעהנע בנינים פון דער קור־אַנשטאַלט און די פאָנטאַנען וואַרפן אין דער פינס־טער פון דער נאַכט טויזענדער פאַנטאַסטישע פּיי־ערלעך אויף אַלע זייטען.

נישט קוקענדיג דערויף וואָס מיר האָבן ערשט דעם חודש מאַי און איצט איז ערשט דער ערשטער זומער־סעזאָן וואָס דויערט ביז'ן 15 יוני זיינען שוין פערהאַן זעהר פיל קור־געסט, צווישן די איצטיגע געסט זעהען מיר פאָרשטעהער פון דער רעגירונגס־וועלט, ליטעראַטן, רעפּרעזענטאַנטען פון דער ווירטשאַפטליכער וועלט און אויך פיל אויס־לענדער, וועלכע שאַצן אָפּ דעם ווערט און באַדיי־טונג פון דעם טשעכאָטשינקער וואַסער, אַלע זיינען געקומען אַהער אין דעם אמת אייראָפּעאישן קור־אָרט אַדורכפיהרן די קוראַציע.

די דירעקציע פון דער קור־אַנשטאַלט רעכענט היי־יאָהר אויף אַ גרויסן אָנפאָהר פון קור־געסט און צו דעם צוועק האָט זי אַרויסגעגעבן אַ רייה פאַראָרדנונגען די אינהאַבער פון די הייזער ווי אויך די פּענסיאָנאַט־אייגענטימער און געזעלב־באַזיצער, אַז זיי זאָלן אָפּהיטן די פערפליכטענדע פרייזען, ווייל פאַר נעהמען העכערע פרייזן דראָהט אַ שטרענגע שטראָף, די דירעקציע זאָרגט פאַר די קור־געסט און פאַר זייער באַקוועמליכקייט טוט זי אַלץ, אַז די צייט פון קוראַציע און אָפּרוה זאָל אַדורך אין אַ רוהיגער אַטמאָספער און גייסטיגע געמיטליכקייט.

דאָס קוראַציע־יאָהר אין טשעכאָטשינעק טיילט זיך אין גרונד־גענומען אויף 2 פעריאָדען. דער ערשטער איז דער זומער־פעריאָד, וועלכער רע־כענט זיך אין ערשטן טערמין פון 1 מאַי ביז'ן 15 יוני, פון 16 יוני ביז'ן 15 אויגוסט און דער דריטער פון 16 אויגוסט ביז'ן 30 סעפּטעמבער, דער צווייטער הערבסט־פעריאָד דויערט פון 1 ביז'ן 31 אָקטאָבער.

דאָס פערטיילן דאָס קור־יאָהר אויף טער־מינען האָט די באַדייטונג וואָס יעדער וואָס וויל אַדורכפיהרן די קוראציע אין טשעכאָטשינעק קען דאָס צופאַסן צו זיינע פינאַנציעלע מעגליכקייטן, אין זומער־פעריאָד צוליב דער זעהר גרויסער פרעק ווענן זיינען די פרייזן פאַר פערשידענע באַדער און אַנדערע אויסגאַבן אַביסעל העכער, דאַגעגען אין פריהלינגס־און הערבסט־פעריאָדן זיינען די פרייזן אויסנאַהמסווייזע נידריגע און זיינען צו־געפינגליך פאַר די ברייטע מאַסן ווייניג־פערדינענדע באַאַמטע, די דאָזיגע פערטיילונג האָט די מעלות וואָס אַרבייטס־מענשן און קודם־כל קליינע סוחרים און אינדוסטריעלער, האַנדווערקער א. א. וו. וועלכע קענען צוליב זייער באַשעפטיגונג אין זומער נישט אַדורכפיהרן די קוראציע, באַנוצן זיי זיך מיט דעם הערבסט־טערמין און דאָס קאַלקולירט זיך זעהר ביליג.

טשעכאָטשינעק אַלס קור־אָרט אַ חוץ זיינע איינאָרדנונגען און די אייגענשאַפטן פון די קוואַלן, האָט נאָך די מעלה וואָס האָט אַ וואַרימערע קלימאַט פון אַנדערע פוילישע געגענדען, אין זומער־סעזאָן האָט מען דאָרט פיל מעהר וואַרעם טעג ווי למשל אין וואַרשאַ אָדער אין לאָדז, די ווינ־טערן זיינען לייכטערע און וואַרימערע. דאָס אַלץ גענומען האָט גרויסע הייל־מעלות, באַזונ־דערס פאַר מענשן קראַנק אויף ראַומאַטיזם, וועלכע זיינען עמפּינדליך אויף קעלטן און שאַרפע ווינטען.

דאָס געזעלשאַפטליכע לעבען איז ברייט ענט־וויקעלט. אַ לעבהאַפטע אַקציע אין דער ריכטונג פיהרט דער געזעלשאַפטס־קלוב, ס'ווערן אָרגאַ־ניזירט קאָלעקטיווע פוס־געהער אויספלוגען, אויף ראָווערן און אויטאָבוסן אין פערשידענע היס־טאָרישע געגענדען, באַזונדערס האָבן ערפאָלג די אויספלוגען וועלכע ווערן אָרגאַניזירט קיין טאָרן, די דאָזיגע אויספלוגען קומען פאָר מיט אַ שיף פון נייעם האַפן, וועלכע איז היי־יאָהר געעפענט געוואָרן און איז אָפּגעטיילט פון טשעכאָטשינעק נאָר מיט 1 קילאָמעטער.

ס'זיינען פערהאַן פיל ביבליאָטעקן, וועלכע זיינען פערזעהן מיט די נייעסטע ווערק, דער לע־זע־זאַל פון קור־אַנשטאַלט איז אַ חנמדיגע און דאָרט געפינען זיך אַלע לאַנדעס און אויסלענדישע צייטונגען.

ס'זיינען אויך פערהאַן 2 מאָדערנע קינאָס און עס איז שוין אויך געקומען דאָס טעאַטער פון פאָמערען, אַ חוץ דעם ווערט אָרגאַניזירט ווע־רען אַ רייה אימפּרעזעס אויף דער פרייער לופט און אויך אין די בנינים, ס'קאָנצערטירט דער אָרקעסטער פון דער וואַרשאַווער פילהאַרמאָניע.

די צאָהלרייכע הייל־מעלות, וועלכע די נאַטור האָט אַזוי רייך געגעבן טשעכאָטשינעק און אויך די הערליכע איינאָרדנונג און איניציאַטיוו צוגע־גען אונז פשוט צו פּאָפּולאַריזירן טשעכאָטשינעק, נאָכמעהר דערפאַר וואָס דאָס דאָזיגע קור־אָרט ווערט צוטריטליך פאַר יעדען, ווייל [illegible] פערהאַן אַן־ערך 4000 צימערן פון די לוקסוסיעזסטע ביז די באַשיידענסטע און די קוראַציע איז דאָ פיל ביליגער ווי אין די אויסלענדישע באַדער.

ווי איך האָב שוין באַמערקט געהער דער טשעכאָטשינקער קלימאַט צו די בעסטע אין פוילן און דער וואָס אָטעמט איין די טענזשניע־לופט שלינגט איין [illegible] דורכדרינגענדע לייכטקייט, וועלכע מען קען נאָר טרעפן אויף די ברעגעס פון די אָקעאַנען.

די ברייטע קרייזן פון אונזער געזעלשאַפט שאַצן אָפּ די דאָזיגע מעלות און נאָך אַ קורצן אויפענטהאַלט אין טשעכאָטשינעק שטעלן זיי פעסט, אַז טשעכאָטשינעק — טשעפּליצא איז דאָס באמתע אידעאַלע אָרט פון קוראַציע און אָפּרוה. דאָס איז אַ קור־אָרט וואָס שטעהט אויף אַ הויכן אייראָ־פּעאישן ניוואָ.

K.

צוויי שוועסטער „בעסערע" ווייבער

פערפיהרען עלטערע אנגעזעהענע יודען

ביטלען אוים זייערע קעשענעס און פלימפּען ביי זיי כסדר „לא יחרץ"-געלד

דורך אַ צופאַל געהען זיי „פערשיט". איצט זוכט מען אוים זייערע „קרבנות" אין די בעטרעפענדע פאַמיליעס שפּילען זיך אָפּ פיינליכע סצענעס

צוויי שוועסטערן זיינען זיי, שטאַמען שטאַמע־זיי פון גאָר אַנ'אָרענטליכער היים. ביידע זיינען חתונה געהאַטע און דווקא מיט ליטווישע מענער, זיי האָבען אויך שוין אפילו קינדער דערוואַקסענע, גע־ראָטענע.

זיי וואָלטען געקאָנט פיהרען אַנ'אָנשטענדיג, צופרידען לעבען פונקט אַזוי ווי אַלע אַנדערע פרויען און מאַמעס פון באַלעבאַטישע פאַמיליעס.

האָט זיי אָבער עפּעס אַ בייזע קליפּה בעהערשט און זיי האָבען מיט אַ צייט צוריק זייערע וואַרימע היימען פערלאָזט, די מענער מיט די קינדער אוועק־געוואָרפען און זיך צו אַ הפקרדיג פרעך און אוים־געלאַסען לעבען גענומען.

יעדען טאָג קאָן מען די דערמאָנטע שוועסטער־לעך בעגעגענען אויף די פּרינציפּאַלנע גאַסען. זיי זעהען אוים גאַנץ יונג און רייצענד־שיין, דעריבער ציהען זיי אויף זיך די אויפמערקזאַמקייט פון אַלע פערבייגעהענדע מענער.

אויף קיינעמען פון די סתם פערבייגעהער קוקען זיי זיך אָבער נישט אום. אַנדערש איז אָבער, ווען זיי דערקענען, אַז אויך אַנ'עלטערער, אנגעזעהענער מענש האָט אויף זיי אַ בליק געוואָרפען, דאַן שלענגלען זיי זיך אומבעמערקט נאָך איהם נאָך און האַלטען שוין אויף איהם אַנ'אויג.

זיי דערוויסען זיך, ווער דער יוד איז, ווי ער הייסט, וואו ער וואוינט, ווי זיין בני־בית און נאָהענ־טע קרובים הייסען און וואוינען, וואו ער דאַווענט, און וואָס פאַרא געזעלשאַפט ער פערקעהרט, און אויב זיי שטעלען פעסט אויפ'ן סמך פון די הורכ־געפיהרטע „ווייוויאַרען", אַז דאָס איז אַ מענש מיט אַ גאָמען, וועלכער רעכענט זיך מיט דער „אָפּיניע" הויבען זיי זיך דאַן ערשט אָן אויף איהם צו „וואַ־שען".

זיי פּאַסען שוין אָפּ, אַז זיי זאָלען דעם טאַטע פאַ־לען אין פּנים אַריין, זיי מאַכען דאַן איהם אַזעלכע ממזורישע חנ'דלעך און אַנציהערישע שטיק, אַז אין דעם אָרימען יוד צוזעצט זיך באַלד דער יצר הרע אין אַלע רמ"ח אברים, ער לאָזט זיך אַוועקפיהרען אין ערגיץ אַ מלינע.

אַז די פערשווינטעס האָבען שוין דעם „העכט" אַריינגעקריגען צו זיך אין שטיגעל און איהם אַוועק־געליינט אין אַ פּאָזיציע, גרייט צו דער מלאכה, ווערט פּלוצלינג זייער פערפיהרערישע ראָל פערשוואונדען און זיי שטעלען זיך אַוועק אין אַ פּאָזע פון אַ בוי־מעל־גיסעריו, נעמענדיג אין איהם אַריינבראָקען אַ שפּאָרע פּאָרציע מוסר, הלמאי אַזאַ שיינער און אָנ־געזעהענער יוד בעשמוצט זיין ווייב און קינדער און בעהעפט זיך מיט'ן ווייטוועל פון זנות און טמאה, דערביי רופען זיי איהם אָן ביים וואָכעדיגען און יום־טובדיגן נאָמען און רעכענען אים אוים זיין גאַנצען נעפּאַלענעם יחוס.

דער יוד פאַלט אַוועק אַ פערחלשטער פון שרעק און בושה און דערשלעפּט זיך קוים מיט'ן לעבען אַרויס פון גיהנום. ערשט אויפ'ן וועג, ווען ער קומט אַביסעל צו זיך, דערמאַנט ער, אַז די „רביצין" האָט איהם דערווייל בשעת מעשה בודק קעשענע געווען און אַרויסגעהויבען דאָרט פאַרטפעל מיט פערשווינדענע שער־ירקות.

דער יוד שליגט אַראָפּ די ביטערע פּיל און בע־מיהט זיך צו פערגעסען אָן דער פּאַטשאַפּעניש, די „לילית" דערמאָנט איהם אָבער פון צייט צו צייט און יעדער מינוט בפחד, ווען זי נויטיגט זיך אין אַ פּאָר גילדען „לא־יחרץ" געלד.

די שוועסטערן „אַהבייטען", פערשטעהט זיך, באַזונדער, יעדע אויף איינענעם חשבון, אָבער לויט איין און דעמזעלבער מעטאָדע.

פיל אַט אַזעלכע קרבנות האָט שוין יעדע פון זיי אין איהר רעגיסטער. די גראָנדע דויערט שוין אַזוי אַ לענגערער צייט און ווער ווייסט ווי לאַנג זי וואָלט נאָך אַזוי געדויערט, ווען ס'מאַסט זיך נישט אָט פּאָל־גענדער „מאַלעהר":

איינע פון זיי האָט איינמאָל אָנגעצויטען אַ יוד, אַ גאַנצען קאָרפּען קאָפּ, און איהם אָפּגעטריבערט ביז גאָלע. מעשה שטן האָט דער פרייער געהאַט שטע־קען אין פּאָרטפעל אַ פּאַלשען הונדערטער. די פּאָר־שווינטע איז האָט פּאַפּירעל געגאַנגען איבערחלפּוג'ען. מסתמא האָט מען באַלד געקנאַסט, אַז דער הונדער־טער איז אַ געמלאכה'טער און די בהמטע איז פער־האַלטען געוואָרען.

ס'איז גלייך דורכגעפיהרט געוואָרען אַ „רעוויזי־פּסקציע" אין אַלע ווינקעלעך פון איהר מלינה און מ'האָט געפּאַקט אַ גאַנצע קאָלעקציע מיט פּאָרטפּע־לען, אַרכיוון מיט דאָקומענטען און גאַנצע בערג מיט הפצים און אַנדערע באַלאַסטענדע מאַטעריאַלען.

מ'האָט די פערשווינטע גענומען אויפ'ן „האָ־טשיק" און זי האָט פערשיט די גאַפּלעך און אויך צוגעפּוצט צום עסק די שוועסטער. איצט ווערען אויפגעזוכט די קרבנות בכדי זיי צו פערהערען און צו קאָנפראָנטירען מיט די הייליגע שוועסטערלעך.

נישט ביי איין אַזוי גערופענע בעסערע פאַמי־ליע שפּילען זיך אָפּ איין צוזאַמענהאַנג מיט דער דער־מאָנטער געשיכטע פיינליכע סצענעס.

ארגוס

Dr. med.
HALTRECHT
ספּעציעל־אַרצט פאַר הויט,-געשלעכטס קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע
האָט זיך איבערגעצויגען און נעמט אָן
פּיעטריקאָווער 161, טעל. 245-21
פראָנט דריטער שטאָק
פון 10 פריה ביז 2 מיטאָג און פון 7 ביז 9 אָוונט
זונטאָג פון 11 ביז 1 מיטאָג
פאַר פרויען אַ באַזונדערע וואַרטע־זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזן

גוט מאָרג[ן]

פוילע פיש געגעסען ור[...]

אין „איק.צ.יי." האָט מאַדאַם פּ[...] עפענטליכט אַ „קול קוראַיי צו [...] געזעלשאַפטליכקייט, מ'זאָל זיך [...] מרחם זיין און זיך נעהמען עסען די [...] טיילען פון די געקוילעטע בהמות. [...] דאָס נישט געשעהען, איז אַ סכנה [...] געקעמפטעריי בעזעץ זאָל חלילה [...] ווערען אין דער „יהי מונח קאָמיט[...] ביז משיח וועט קומען...) אַ פּנים, [...] ליכע פליישערס האָבען דאָס ערקלערט [...] ראַד־מיניסטער, אַז דער גאַנצער עסק [...] נישט וואַזשנע.

(פון דער [...])

אַ רחמנות אויף איהר, אַזוי פיל „פּ[...] געלעגט, ביז זי האָט ענדליך בעוויזען [...] לענען, העפּוטאַטען, זיי זאָלען געבען [...] מות אויף אַ הרינגענדען פּאָרשלאַג. [...] ביז זי האָט די פוילישע זשורנאַליסטען [...] „שמיטעטאַנקע" געוויזען „בעשיינבערליך" [...] אָקס וויינט מיט ביטערע טרעהרען, [...] מיט זיינע גרויסע אָקסישע אויגען [...] דעם שוחט מיט'ן חלף אין דער האַנד, [...] האָט וויס דער מאַדאַם געקאָסט ביז זי [...] מיט אַנדערע „למדנים" „שאַרפע קעפּ[...] ווייזען" — אַז די יודישע שחיטה איז [...] טאַריש און איצט, אַז מ'האָט שוין [...] געזעצ איז שוין מיט מזל אָנגענומען [...] דורכן סענאַט. דער „זיג" איז געווען [...] צער ליניע. די מאַדאַם, די געזעץ־געבער[...] קומען גאַנצע וואַגאָנעס דאַנקבריף פון [...] חיים'ניקעס און צער בעלי־חיים'ניצעס [...] לאַסק, און רודאַפּאַביאַניץ. אַ חוץ פון [...] פון איהרע קוזינעס און קוזינקעס, פעטער[...] און סתם גוטע פריינד. זי איז שוין [...] געשיכטע, געמאַכט אַ זעלטענע קאַריערע [...] אַ פרוי זאָל דאָס האָבען דערלעבט.

און איצט אַזאַ אומגליק! ס'איז אַ [...] נאַנצען עסק זאָל גאָרנישט ווערען. און [...] איהר מיינט צוליב אַ וויכטיגע זאַך? [...] זאָרעק! די בהמה האָט אַ „פּשאַדעק" [...] דעק". האָט מען זיך מיט דער בהמה [...] יודען עסען דעם „פּשאַדעק" און „זיי" [...] ביים — „זאַדעק".

נו, טוט זיך איצט חושך ביי די [...] די קריסטליכע פליישערס פרעגען אַ [...] קשיא:

— וואָס וועלען מיר טון מיט די [...] יודען וועלען דאָך נישט עסען די פּשאָד[...] זער „ריין הומאַניטאַרישער" שחיטה! [...] מיר טון מיט די לונג־און־לעבערס? [...] און אַנדערע „האַזמאַניקאַשטשעס?"

שרייט זי די מאַדאַם, איצט געוואַלד:

— פּאַנאָוויע! לאָזט אָפּ די זאָרגע [...] איך עסען די פּשאַדקעס!

— ראַטעוועט די בהמה פון די [...] רישע שוחטים!

— דערמיט וואָס איהר וועט עסען [...] וועט די אומשולדיגע בהמה נישט [...] בעשאָכטען ווערען! ווייסט איהר, [...] דאָס הייסט?!..

— פּאַנאָוויע, דער גורל פון מיין „[...] טען" געזעץ ליגט איצט אין איעער [...] פּראַשאַם, אין אייערע מאַגענס...) [...] נישט האָבען....

פוילע פיש געגעסען, און אַזוי וו[...] אַב־[...]

די לאַגע אויפ'ן לאָדזש[ער] דיסקאָנטאָ־מאַרק

(אג) אויפ'ן פריוואַטען דיסקאָנטאָ [...] אין משך פון די לעצטע צוויי וואָכען [...] וואָרען אַ געוויסע צוריקהאַלטונג פון של[...] זאַקציעס. נאָר ערשטקלאַסיגע וועקסל[...] אַזעלכע וואָס זיינען פערזעהען מיט [...] די גרעסטע פירמעס זיינען רעאַליזירט [...] צו 1,50—1,25 אַ חודש. דער אָנבאָט [...] מאַטעריאַל איז געווען אַ קליינער, [...] בענק האָבען איהם גערן געליען.

וואָס שייך פון וועקסלען פון צווייט[...] כאַראַקטער ד. ה. מיט זשירעס פון [...] דער מיטעלער אינדוסטריע זיינען זיי [...] געוואָרען זעהר פאָרזיכטיג צו 1,34—1,85 [...] אַ חודש.

די דריט ראַנגיגע וועקסלען צו [...] געהערען די אַזוי גערופענע פינאַנץ־וועקס[...] נען רעאַליזירט געוואָרען זעהר זעלטען [...] 3 פּראָצענט אַ חודש.

Dr. med.
[...]adokierski
כירורג פון צייהן און יאַ[...]
[...]rkowska 164 tel 114-20

[...]H. LUBICZ
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענ[...]
און געשלעכטס־קראַנקהייט[...]
צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעלעפ[...]
עמפּפאַנגס־שעה'ן 8-10, 12-2 און [...]

הספארט-בעוועגונג

נעכטיגע פוסבאל-מעטשעס

באטשקיי (אונגארן) — ווארטא (פוי־...) 2:3.
ארמירא (ווין) — פאגאן (לעמבערג) 1:3.
בודאפעשט — קראקא 2:3.

היינט קומט פאר אין לאדזשער פוסבאל־מעטש ...ישען דער אונגארישער מאנשאפט באטשקיי און ...ק. ס.

היינט קומט אויך פאר דער לייכטאטלעטישער ...ט צווישען שלאנסק און לאדז.

רעזולטאטען אין „א“-קלאס אין לאדז

...די נעכטיגע מעטשען וועגען דער מייסטערשאפט ...דער „א“ קלאס אין לאדז, האבען זיך פערענ...ט מיט פאלגענדע רעזולטאטען:

...ק.ס. (רעז.) — ל. ט. ס. ג 1:2.
טוריסטען — ווימא 1:2
ווידזעוו — וו. ק. ס. 2:2
...וושא — מכבי 0:2
פ.ט. צ. — ס. ק. ס. 1:5

...יסטערשאפט פון „ב“-קלאס אין לאדז

הכח — הוראגאן 0:0
קאנסטאנטינער ספ. קלוב — בר־...כבא 1:2

באקס

...כבי (ווארשא) — ווארשאוויאנקא 9:8

...שבת איז אין ווארשא פארגעקומען א באקס־...ט צווישען „מכבי“ און „ווארשאוויאנקא“. דער ...ט האט זיך פארענדיגט מיטן רעזולטאט פון ... לטובת „מכבי“.

...אויפן דאזיגען מעטש האט פאלוס בעזיגט ...קובלומען, נעבעל (מכבי) האט געוואונען ביי ...ארעקי און בארטאשיק האט פארשפילט צו ...ומבאך.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון שאר-קלוב

...מאנטאג, איז אין לאקאל פיעטרקאווער 53 פאר־...ען די ערשטע אלגעמיינע מיטגלידער־פער־...נג פון לאדזער שאר־קלוב. נאך דער ער־...גס־רעדע פון דעם גרינדער פון קלוב ...קטאר און וועהלען דאס פרעזידיום, האט זיך ...וויקעלט א לענגערע און לעבהאפטע דיסקוסיע ...ער די צילען און טעטיגקייט פון קלוב. נאכ־...די זענען פארגעקומען די וואהלען פון דער פער־...לטונג און רעוויזיאנס־קאמיסיע. אין דער פער־...לטונג זענען אריין: פרעזעס — איבזשיביער ...אבראמסאן, וויצע־פרעזעסען: מ. ספעקטאר און ...ה. בערנשטיין, סעקרעטארען: אינזש. ס. ...האנע און אינזש. בארנשטיין, קאסירער — מ. ...שפיין און י. זיעלינסקי, אלס פערטרעטער: ...זש. ה. קאהאנע, מאג. האפמאן, ס. קליין. אין ...רעוויזיאנס קאמיסיע: מאג. רובינשטיין, רע־...הינסקי און מאג. קאכאנסקי, פערטרעטער א־נעס ...סאלאוויטשיק.

פון לאדזער „הכח“

דער חודש מאי איז אין „הכח“ אדורך אויף דער ווייטערדיגער רעארגאניזאציע־ארבייט. עס איז פערענדיגט געווארען די יורבאציע פון יוגענדליכע וועלכע האט געגעבען איבערראשענדע רעזולטאטען, 130 יונגלעך אין די יאהרען 13 ביז 17, דאס איז דאס זיכערסטע, אז די צוקונפט פון „הכח“ איז א פעסטע. מיט דער גאנצער פעראנטווארטליכקייט נעמט זיך איצט די פערוואלטונג צו געבען דער יוגענד די מעגליכקייט זיך פיזיש צו ענטוויקלען.

דער פלאץ פאר ספארט־שפילען איז שוין ווי פערטיג און אין די נאהענטסטע טעג וועט ער איבערגעגעבען ווערען דער ספארט־שפיל־סעקציע צו דיספאזיציע.

פון די בעזונדערע סעקציעס ווייזט ארויס אמ־מערסטען אקטיוויטעט די פוסבאל־סעקציע, וועלכע האט זיך ענדליך איבערגעווארפען אויף מאסען־ארבייט. 4 מאנשאפטען זענען טעטיג כמעט יעדע וואך. די לייטונג פון טעכנישער אויסבילדונג פון די מיטגלידער פון דער סעקציע האט איבערגענומען ה. סעגאל, צו וועלכענס הילף עס זענען צוגעגעבען געווארען אייניגע פערדינסטפולע שפילער.

אונערוואַרטעט פלייסיג ארבייט די שווים־סעקציע. יעדען שבת קומען פאר די טרעניגנגען אין זגערזשער באסיין אונטער דער פערזענליכער אויפ־זיכט פון לאדזער שווים־מייסטער עלסנער. די סעקציע צעהלט איצטיגען מאמענט 30 מיט־גלידער. דער צוזאמענקונפט פון דער סעקציע קומט פאר יעדען שבת אויף דעם באלוטער פלאץ פונקט 2,45 נאכמיטאג.

די לייכט־אטלעטישע סעקציע האט דעביוטירט אין חודש מאי אין די לייכט־אטלעטישע מייסטער־שאפטען פאר יוניארען, און איז געווען די איינציגע יודישע סעקציע, וועלכע האט אנטיילגענומען אין די קאמפען, ספעציעל האט זיך אויסגעצייכענט ראַ־פאפארט, וועלכער האט פאר זיך א גרויסע צוקונפט.

די ספארט־שפיל סעקציע, נאכן ערהאלטען אן אייגענעם פלאץ, וועט געוויס גערן פאראויס, נעהמענדיג אין אכט, דאס זי פערמאגט אזש 70 מיטגלידער.

די באקסער ארבייטען דערווייל ביי זיך אינדער־היים. ספעציעל ווערט געלעגט אכט אויף די יונ־גערע באקסער, וועלכע האבען אין מאי אנטיילגע־נומען אין אייניגע קאמפען. עס צייכענען זיך אויס: יאבלאנסקי, זעלמאן, „אבער“, ניסענבוים, ראזענ־בלאט און אנדערע.

די פינג־פאנגיסטען האבען פערענדיגט דעם סעזאן. ביז דעם 9 מאנאט וועט די סעקציע רוהען.

די פערוואלטונג פון „הכח“ שטעלט פעסט, דאס אין חודש מאי איז די ארבייט, וועלכע זי האט זיך געשטעלט אלס אויפגאבע, ערפילט געווארען. עס איז איינגעקויפט געווארען א קאמפלעטער אינ־ווענטאר פאר די יוגענדליכע פון דער פוסבאל־ און ספארט־שפיל־סעקציע. אויב די ארבייט וועט ווייטער אזוי געהן, דאן קען מען פון „הכח“ פיל ערווארטען. די עפענטליכקייט מוז נאר די ארבייט פון „הכח“ אונטערשטיצען, און מיר האפען, אז עס וועט פאקטיש אזוי זיין.

פון „בר-כוכבא“

די לייטונג פון דער לייכטאטלעטיק־סעקציע גיט צו וויסען אלע פערזאינטערעסירטע, אז די טרע־נינגען קומען פאר נארמאר יעדן שבת אויפן ספארט־פלאץ פון וו. ק. ס. 8.30 פריה פאר יוגענד־ליכע און אוואנסירטע פרויען און מענער־גרופע.

10 פריה פאר יוניארעס פרויען און מענער נישט אוואנסירטע. מיט די טרענירונגען פיהרען אן די בעקאנטע פאכמענער דיפלאמירטע אינסטרוקטארען ה' פראפ. סעגאל, אבע, ראכמאן און פרל. דיאמענט.

איינשרייבונגען אין דער אויפענדערמאנטער סעקציע נעמט אן דער סעקרעטאריאט פון „בר כוכבא“ פעטריקאווער 11 אין די אוונט־שעה.

די מענער קויש־באל־מאנשאפט פון „בר־כוכבא“ האט פערגאנגענעם שבת געשפילט א פריינט־שאפט'ס מעטש מיט י. ק. פ. פערשפילענדיג אין פער־העלטניש (9:11) 23:15.

די יוניארען פון ספארטשפילען סעקציע האט דעם פערגאנגענעם שבת געשפילט פריינטשאפטס־מעטשען קויש־באל, נעצבאל, מיט די 1־טע מענער־מאנשאפט פון „מארגענשטערן“ אפהאלטענדיג א נצחון אין נעצבאל. נאך א שפיל וואס איז געשטא־נען אויף א הויכע מדרגה האבן געוואונען די יוניארן „בר־כוכבא“ 2:0 קוישבאל האט די יוניארען־מאנ־שאפט פון ב.־כוכבא נאך א שיין שפיל פערשפילט נאך א צושפיל 16:14. ס'איז כדאי אונטערצושטריי־כען, אז אין די נעזעצליכע צייט איז דער רעזולטאט געווען 10:10. דער מעטש איז געשטאנען אויף א הויכער מדרגה און האט ארויסגעוויזען, אז די יו־גענדליכע פון „בר־כוכבא“ וועלען אין די נאהענט־סטע צייט פערנעמען א חשוב'ן ארט אין די 1־טע ספארטשפילען מענער־מאנשאפט.

אין די ראהמען פון דסוויזען-פעראָרדנונגען

ליליך ווילען 28־טער מאי
אויף 5 און 28 טעג 75 זל.

קיין יוגאסלאוויען
דעם 3 און 28 יוני 435 זל.

קיין בולגאריען
4 וואכן 310 זל. 2 וואכן 250 זל.

אויף „קאשטשושקא“ שיף
„דורך 7 ימים“ 12־טער יוני
לעצטע פרייע פלעצער. 400 זל.

קאנקורס־רייזע קיין „ניעזנאנע“
31 מאי און 1 יוני 17.90 זל.

הנחה • פעסער קיין ענגלאנד, עסטרייך, טשעכאסלאוואקיי, יוגאסלאוויען, רומעניען און אונגארן

„ארביס“ פעטריקאווער 18
(מעוור) טעל. 249.40.

פון לאדזער קרייז-פערבאנד „מכבי“

קרייז-מייסטערשאפטען פאר פוסבאל

נאך די אדורכגעפיהרטע מייסטערשאפטס־פער־מעסטונגען פאר האנדבאל פאר פרויען פון מכבי־פערבאנד אין פוילען, וועלכע זענען פארגעקומען אין לאדז אין די טעג פון 23 און 24 מאי ה. י. האט די עקזעקוטיוו פון לאדזער קרייז־פערבאנד מכבי ארגאניזירט פאריגען מיטוואך אין פאביאניץ האלב־פינאלע מייסטערשאפטס־פערמעסטונגען פאר פוסבאל פון די מכבי־קלובען פון לאדזער קרייז פאר'ן יאהר 1936.

די פינאלען פון די פערמעסטונגען זענען פאר־געקומען איז לאדז אויפ'ן ספארט־פלאץ ר. ק. ס. יודזעיו.

נאך די עלימינאציע־פערמעסטונגען האבען אין די מייסטערשאפטס־פערמעסטונגען אנטיילגענומען מכבי־לאדז, מכבי־פאביאניץ, הכח־לאדז און הכח טאמאשאוו.

די מייסטערשאפטס־פערמעסטונגען פאר פוס־באל־ספארט פון די מכבי־קלובען פון לאדזער קרייז פאר'ן יאהר 1936 האבען געגעבען פאלגענדע רע־זולטאטען:

מכבי לאדז בעזיגט הכח־טאמאשאוו מיט 0:3.

נאכדעם ווי עס קומט פאר די ווערפיקאציע פון די פערמעסטונגען, ווערט מכבי־לאדז אנערקענט אלס מייסטער פון פוסבאל פון די מכבי־קלובען פון לאדזער קרייז פאר'ן יאהר 1936.

צוזאמען דערמיט האט מכבי־לאדז בעקומען די מעגליכקייט אנטיילצונעהמען אין די מייסטער־שאפטס־פערמעסטונגען פאר פוסבאל פון פויל שען מכבי־פערבאנד, וועלכע וועלען פארקומען הייאָר אין ראווע.

ספארט-לאגער פון „טייפון“

דער לאדזער „טייפון“ האט איינגעארדענט א ספארט־לאגער הינטער אלעקסאנדער, וועלכער דויערט 6 טעג. די אנטיילנעהמער אין א צאהל פון 68 פערזאן האבען אויסער ספארט־אויסבילדונג, וועלכע האט אריינגענומען גימנאסטיק, ספארט־שפי־לען אין באקס אויך אויסגעהערט רעפעראטען וועגען אלגעמיינע געזעלשאפטליכע, קולטור און ספארט פראבלעמען.

אויפ'ן לאגער האבען זיך געפונען אינסטרוק־טארען פון די דערמאנטע ספארט־צווייגען און א סא־ניטאר.

די רעפעראטען האבען געלייענט בלומשטיין וואטער, ליטוואק, טאפטשע, אייזענבערג און ליטוואק.

—***—

איזראעל

אויסגעליטערטע נשמות!

סענסאציאנעל שפאנענדער ראמאן פון יודישען לעבען

...סאניע איז אוועק פון אדוואקאט זשאיוסקי א צו־...רידענע און פול מיט האפנונג, אז איהר וועט זיך ...געבען עפעס צו טון פאר פישלען אליין, וואס ...קער זי האט זיך בעמיהט נישט צו טראכטען וועגען ...שלען אליין נאר ווי אזוי איהם צו העלפען, האט ...אלץ מעהר ביי איהר אין די געדאנקען אריינגע־...בעט פישעל אליין, זיינע פערחלומטע אויגען און ...ן נאאיווער בליק. איצט האט זיך איהר געדוכט, ...פישעל האט נאך דעמאלט ווען זיי זענען אין דעם ...רעקליכען טאג אוועק פון ברעג פון טייך, געזוכט ...איהר הילף און אן עצה, ערשט איצט האט זי ...טראכט וועגען דעם, ווי מאדנע ער האט אויף ...איהר געקוקט און ווי אזוי ער האט צו איהר גערעדט ...ערשט איצט האט זי פערשטאנען, אז ס'איז נישט ...ווען קיין צופאל וואס פישעל איז געבליבען ...ינטער אלע יודען, וועלכע זענען אוועק פון טייך ...ן אזוי אויסגעפאסט, אז ער זאל געהען צוזאמען ...מיט איהר איבער'ן גאנצען וועג אין שטעטעל ...ריין.

זי האט מיטאמאל דערפיהלט ווי פישעל וואלט ...געווען נישט קיין פרעמדער נאר עפעס א גאר נאהענ־...טער פאר איהר, זי האט זיך אליין נישט געקענט ...ערקלערען פארוואס עס איז עפעס פלוצלונג אריינגע־...קומען אזא ענדערונג אין איהר בעציהונג צו פיש־...לען, וועלכען זי האט ביז איצט געהאלטען פאר א ...אינגאנצען פרעמדען...

קאפיטעל 10

אזשעלאווסקי איז ווייטער „טעמיג“

— שוין זיך אויסגעניכטערט פון דעם שווערען אומגליק, וואס האט דיך געטראפען, האט קאוואלסקי געזאגט מיט א שמייכעל, אריינקומענדיג אין נאכט־לאקאל און זעהענדיג אזשעלאיוסקין זיצען ביי זיין שטענדיגען טישעל.

— וואס האסט דו געמיינט, אז איך וועל זיצען און וויינען דאס גאנצע לעבען? ס'איז פערפאלען, מיין ווייב וועט שוין נישט לעבעדיג ווערען און דאס קינד אויך נישט, א שעהנע לויה האב איך איינגע־ארדענט און דאס איז אלץ, לויט דיין מיינונג, קא־וואלסקי, האב איך זיך געדארפט אפשר מיטלעגען אין קבר אריין.

— פאר אזא געטרייען מאן, האב איך דיך קיינ־מאל נישט געהאלטען, האט קאוואלסקי מיט איראניע געענטפערט און זיך אוועקגעזעצט נעבען מאריאנען אבער דערצעהל מיר נאר וואס איז דארט ווירקליך פארגעקומען, דער ענין שטעלט זיך דאך פאר באמת סענסאציאנעל.

— זאל דאס דער טייוועל נעהמען אויב איך ווייס, ס'איז נישט אנדערש נאר אזוי ווי איך זאג דאס האבען די פערשאלטענע יודען זי דערהרגעט כדי צו בענוצען איהר בלוט אויף זייערע מצות.

— צום צווייטען מאל זאג איך דיר שוין איצט, אז פאר קיין נאר האלט איך דיך נישט און דערי־בער מוז איך דיר זאגען, אז דו אליין גלויבסט נישט דערין, וואס דו זאגסט.

— פארוואס, צו אלדע טייוועל, גלויבט איהר נישט דער'ין? מיין שווער בארטקעוויטשקי, די פאליציי און איצט דו נאך, איהר אלע זענט מיטאמאל געווא־רען אזעלכע יודען־פריינד און לאזט אפילו נישט צו דעם געדאנק, אז די יודען ברויכען בלוט אויף זייער פסח אין דער צייט ווען די וויסענשאפטליכע וועלט האט דאס שוין נישט איינמאל בעשטעטיגט.

קאוואלסקי האט געשמייכעלט.

— ווען איך זאל אפילו גלויבען, אז יודען ברויכען קריסטליך בלוט, אזוי ווי דו מיט דער ווי־סענשאפטס־וועלט ווילען, קען איך אבער נישט פער־שטעהן פארוואס זיי האבען פונקט אויסגעזוכט דיין פרוי און דיין קינד, בעת זיי האבען געדארפט פער־שטעהן די כיטרע יודען, אז אין דעם פאל וועט די אויספארשונג זיין א זעהר גענויע און שטרענגע און אז מ'קען זיי כאפען ביי דער האנד.

אזשעלאיוסקי איז אביסעל צומישט געווארען, דאן איז ער געווארען אין כעס און האט כמעט ווי געבייזערט זיך אויף קאוואלסקין.

— וואס ווילסט דו נאך, ס'איז נישט פערהאן איצט וועגען וואס צו דיסקוסירען, די טייערע פאליציי האט אייך אלעמען צוליב געטון און די אויספאר־שונג האט אפגעווארפען די קאנצעפציע פון ריטועלען מארד, זי האלט אבער ארעסטירט אלס פערדעכטיג טען אין דעם מארד עפעס א לאפסערדאקען יודי־שען בחורל, און איצט בין איך שוין נישט אזוי קלוג, אז איך זאל פערשטעהן וואס פארא אינטערעס אזא בחור קען האבען אויסצופיהרען דעם מארד...

— איך ווייס וועגען אלעם, לאיך האב זיך שטארק פעראינטערעסירט מיט דעם ענין, דעם אמת געזאגט גלויב איך אויך נישט גאנץ שטארק, אז דער ארעסטירטער זאל זיין דער ריכטיגער מערדער.

קאוואלסקי האט געקוקט גלייך אין אזשעלאיו סקיס האלב־פערשיכורטע אויגען אריין. קאוואלסקי האט געוואלט פון דארט עפעס ארויסלייענען, דאס פערהאלטען זיך פון שיכורען מאריאן אזשעלאיוסקי אין דעם טאג ווען דער מארד איז פארגעקומען און ווען זיי ביידע זענען געזעסען אין דעם זעלבען לאקאל און ביי דעמזעלבען טישעל איז קאוואלסקי שוין דעמאלס שטארק נישט געפעלען געווארען, שוין דעמאלס האט איהם דער שכל אונטערגעזאגט, אז אזשעלאיוסקיס רייד זענען נישט קיין פשוטע אומ־זיניקייטען נאר הינטער זיי איז עפעס פערבארגען. דעריבער האט אויף קאוואלסקין געמאכט א שטארקען איינדרוק, ווען ער האט זיך גלייך נאך מאריאנס אפפאהרען אין שטעטעל אריין, פון די צייטונגען זיך דערוואוסט וועגען דער ערמארדונג פון מאריאנס ווייב און קינד. איצט איז ער געווען צופרידען וואס ער האט מאריאנען דא געטראפען, ער איז גע־ווען זיכער, אז סוף כל סוף וועט מאריאן נאך א שיכורער אויסגעלאסענער נאכט פאר איהם זיך פער־רעדען און ער וועט זיך דערוויסען דעם אמת, הגם קאוואלסקי האט זיך נישט אפגעגעבען קיין חשבון דערפון וואס עס וועט שוין זיין דעמאלס ווען ער וועט זיך דעם אמת דערוויסען.

— און דאך זעהסט דו, האט מאריאן געזאגט, האלטען זיי דאס דאזיגע חסידל, איינס פון די ביידע האט דער דאזיגער יוד ערמארדעט, האט ער עס געטון נאר צוליב ... קיין אנדערע סיבה איז נישט געווען, קיין רויב־מארד איז דאך נישט פארגעקומען און מ'קען אויך נישט זאגען, אז דא איז פארגעקומען אן'עראטישער מארד, עפעס צוליב א ליבעס בעציהונג צווישען מיין ווייב און דעם זשיד, איז אבער נישט פארגעקומען קיין ריטועלער מארד, איז דער דאזיגער יודען אומשולדיג און ער זיצט אומזיסט אין טורמע.

— איך האלט אויך אזוי האט קאוואלסקי צוגע־געבען נאר מיט א קליינעם אונטערשיד, נישט ס'איז פארגעקומען א ריטועלער מארד און נישט דער דאזי־גער יוד איז אין עפעס שולדיג.

— וואס מיינסט דו דערמיט צו זאגען? האט מאריאן רוהיג געפרעגט, איינגיסענדיג זיך א גרויס גלעזעל קאניאק.

(המשך קומט)

עדוואַרד דאַלאַדיע

(ענדע פון דער 4־טער זייט)

צוריק געטאָסען, מען האָט זיך געוואָרפן ריכטען אויף א נייעם אטאַק פון די רעכטע. א נייעם אטאַק אָפצושטויסען מיט געווער. מיט אַלע מיטלען, דאַלאַדיע האָט א זאָג געטאָן:

— איצט געהט איהר זיך בעראָטען? איצט שפּילט די ראָלע יעדער מאָמענט.

די סאָציאַליסטען זענען דאָך אוועק זיך בעראָטען, ווען זיי זענען צוריקגעקומען איז שוין געווען פאַרשפּעטיגט. דאַלאַדיע האָט דעמיסיאָנירט, דעמאָלט זאָל עס דאַלאַדיע האָבען געזאָגט צו בלומען מיט פאַרוואורף:

— די דיאַלעקטיק פון אייער ראַסע!

— איז עס ריכטיג? און אויב יאָ, צי איז עס נישט געווען מעהר ווי א היסטער רעפלעקס פון אַן אימפּולסיווען מענשען אינם טראַגישסטען מאָמענט פון זיין לעבען? אינם אָבער טאָר מען נישט פאַרגעסען, דאַלאַדיע האָט געעפענט די טויערן פאַר די יודישע פליכטלינגע פון דייטשלאַנד און ער אלס פּרעמיער־מיניסטער האָט פון דער פּאַרלאַמענט - טריבונע פּראָקלאַמירט א מעכטיגען ענטפער אויף די היטלעריסטישע רדיפות:

— פראַנקרייך בלייבט די טראַגערין פון פרייהייט!

דאָס האָט ער געזאָגט אין אונזער שעה.

*****

מיטינג אין „פילהאַרמאָניע" וועגען קאָנגרעס געגען אַנטיסעמיטיזם

שבת איז אין פילהאַרמאָניע פאָרגעקומען דער ערשטער גרויסער מיטינג, גערופען דורכ׳ן לאָדזער קאָמיטעט פון אַרבייטער־קאָנגרעס געגען פאַשיזם און אַנטיסעמיטיזם.

דער מיטינג האָט צוגעצויגען אַ גרויסען עולם.

אַלס ערשטער רעדנער איז אַרויסגעטרעטען ה׳ לייזער לעווין, וועלכער האָט אַנאַליזירט דעם צוזאַמענהאַנג צווישען אַנטיסעמיטיזם און פאַשיזם, אַרויסווייזענדיג, אַז עס איז אוממעגליך צו קעמפען געגען איינעם פון די ערשיינונגען, באַר דער קאַמף געגען זיי ביידען דאַרף זיין פאַרבונדען.

דער צווייטער רעדנער ד״ר טאַרטאַקאָווער האָט גערעדט וועגען דער שווערער ווירטשאַפטליכער און פּאָליטישער לאַגע פון די יודען אין דער גאַנצער וועלט, און בפרט אין פוילען.

אינזש. רייס פון וואַרשע ווייזט אויף, אַז נאָר די יודישע פאָלקס־מאַסען קענען זיגרייך קעמפען געגען אַנטיסעמיטיזם.

עס רעדט נאָך ה׳ זיידע, און דאַן ווערט פאָרגעלעגט אַ רעזאָלוציע, וואָס ווערט אָנגענומען דורכ׳ן גאַנצען עולם.

די רעזאָלוציע אָנערקענט די וויכטיגקייט פון די קאָנגרעס־אויפגאַבען און זאָגט, אַז אַלע אָנוועזענדע וועלען זיך מיט׳ן גאַנצען אייפער שטעלען צו דער דיספּאָזיציע פון קאָנגרעס־קאָמיטעט און מיטהעלפען צום ערפאָלג פון דער גרויסער אימפּרעזע.

* * *

נאָכמיטאָג איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע־קאָנפערענץ, אויף וועלכער די ה״ה ד״ר טאַרטאַקאָווער און מ. קאַכאַנסקי, האָבען אויספיהרליך רעפערירט וועגען די אויפגאַבען און צילען פון קאָנגרעס.

אין טאָג פון דער חתונה זיך אויפגעהאַנגען אין א טרעפּען־הויז

פרייטאָג, 1 אַ זייגער ביינאַכט, איז אין בזשעזשין בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך אויפהענגען זיך אין שכנות׳דיגען הויז פון די עלטערן, דער 30־יאָהריגער יונגערמאַן א. קאַשאַרזש, פון פאַך אַ שניידער, לעצטענס אַ תבואה־סוחר. שבת אויף דער נאַכט האָט געזאָלט פאָרקומען זיין חתונה ערשט 4 פאַרטאָג האָט מען איהם בעמערקט הענגען. די סיבות זענען נישט בעוואוסט. נאָר וואַהרשיינליך שיינט צו זיין אמת, ווי די מגלה סוד׳ניקעס זאָגען, צוליב פאַמיליען־סכסוכים אין צוזאַמענהאַנג מיט דער נישט פאָרגעקומענער חתונה.

טעאַטער, מוזיק און פערווייל[ונג]

(קאָמוניקאַטען)

„אַראַראַט" שטעלט אַ נייעם פּראָג[ראַם]

ווי מיר זענען אינפאָרמירט איז דער „[...]" געבליבען נאָך אויף אַ קורצע צייט אין לאָדז [...] טער ראָזמאַיטאָשטשי, און פיהרט אויף אַ נ[ייעם ...] פאַר לאָדז, אונטערן נאָמען „משה קאַפּויער". [...] גער פּראָגראַם „משה קאַפּויער" איז געגאַנגען [...] שא אין „טאַוואַשטשי" אַ האַלבען סעזאָן מיט [...] פאַלג, די וואַרשאַווער פּרעסע האָט געווידמעט [...] אַרטיקלען מיט לויב־געזאַנג סיי פאַרן פּראָגראַם [...] אויספיהרען פון דאָזיגען פּראָגראַם. „משה [קאַפּויער"] וועט געגעבען ווערען פרייטאָג דעם 5 יוני. [...] ווערט צוגעגרייט מיט אַלע איינצעלהייטען [...] געהן אַזוי, ווי אין וואַרשע, די פאַר טעג [...] מיערע ווערט נאָך געגעבען דער אַלטער [...] וועלט מיט נסים" צו ביליגע פּרייזען, דאָ [...] תיינט און דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג [...] אויסנוצען די געלעגענהייט צו זעהן ביליג „[...] נכיכ".

די גאָרטען - פערווייִלונג אין העלענאָוו [...] די באַראַכאָוו־שולען קומט פאָר שבת [...]

צוליב דעם רעגען האָט געמוזט איבערגע[...] רען די גאָרטען - פערווייִלונג, דער גרעסטער [...] פּראָגראַם האָט נישט געקאָנט אויסגעפיהרט [...] מחמת דעם האָבען די איניציאַטאָרען [...] דירט די פערווייִלונג איבערצורייסען און [...] נייעם טערמין אויף שבת דעם 6 יוני.

ס׳איז גלייך קאָמוניקירט געוואָרען דעם [...] זענד קעפּיגען עולם, אַז זיי דאַרפען שטעמפּל[ען] לעטען ביי דער קאַסע, וועלכע וועלען זיין גילט[יג] דער פערווייִלונג שבת דעם 6 יוני.

אַלע געקויפטע בילעטען ווי אויך די [...] זענען גילטיג.

הייבט אויך פאַלג. טעג! דער שענסטער פילם פון ליבע און אָפּפערונג

שוואַרצער מלאך

רעוואָלוציאָנס־רעדוקציע פון די פּרייזען! אויף אַלע סעאַנסען!

1־טער פּלאַץ 1.09 זל. | 2־טער פּלאַץ 85 גר. | באַלקאָן [...]

הייבט אויך פאַלג. [...] [FR]ED. MARCH אין די הויפּט־ראָלען: [H]erbert MARSHALL

[...]54

קלאַנג־קינא CAPITOL זאַוואַדזקאַ 16

W dniu 31 maja 1936 roku skradziony został na Stacji Łódź—Kaliska portfel z następującymi wekslami:

Zł. 1000.— wystawca L. Braude na zleccnie I. Oljan, pł. 31/7—1936 w Łodzi, Piotrkowska 33 u firmy Sz. Rabinowicz z żyrami: Sz. Rabinowicz i Izrael

Zł. 100.— wystawca A. Chimowicz na zlec. D. Cytron, pł. 31/12—1936 w Łodzi, Nowomiejska 11.

Zł. 279.— wystawca A. L. Domb, Łódź, Nowomiejska 9 in blanco.

Zł. 1000.— wyst. A. Szulc, Łódź, Podrzeczna 14 in blanco.

Zł. 1500.— „ A. Szulc, Łódź. Podrzeczna 14 in blanco

Zł. 150.— wystawca Sokołowski na zlecenie D. Cytron, pł. 10/3—1936 w Łodzi, Cegielniana 53.

Zł. 87.— wystawca „Konfekcja Współczesna" (protest) pł. 30/4—1936 w Łodzi, Główna 47.

Zł. 100.— wystawca „Konfekcja Współczesna" (protest) pł. 31/12—1935 w Łodzi, Główna 47

oraz różnymi kwitami i dowodem osobistym Daniela Cytrona wystawionym w Białymstoku. Weksle powyższe unieważniam. Za zwrot tych weksli i dokumentów gotów jestem wynagrodzić. Dyskrecja zapewniona.

D. Cytron, Łódź, Anstadta 5.

CUKIERNIA „ZRÓDŁO"
PRZEJAZD 1, tel. 209-87 i 133-72
עמפּפעהלט
אויסגעצייכענטע לאָדעם
צוזאַמען מיט סאָדאַ־וואַסער און וואַפלעס א פּאָרציע 35 גר.
יאַרסקע אווענדברויטען
פון 4 גענג צו 1 זל.

[L]ondon i Synowie
„JEDWABNIK"
זוכט יודישע וועב[ער]
אויף האַנד זשאַקאַרד־[...]
ערשטקלאַסיגע פאַכמענ[ער]
צו ווענדען זיך אין דער [...]
פּיעטריקאָווער 220

דער
פאָטאָגראַפישער אַטעליער
„FOTORYS"
אינה. ל. לאַקס,
אל. קאָשטשושקי 22 דורכגאַנג
דורך פּיעטריקאָווער 79
פיהרט אויס אַלערליי פאָטאָגראַפיעס צו פּעסער, לעגיטימאַציעס, טראַמוואַיאוועבילעטער, מעטריקולעס ווי אויך לויט פאַרשריפט צו דער אויבעמיגראַציע־שטעלע, צו זעהר ביליגע פּרייזען. פּאָסט־קאַרטען און פּאָרטרעטען ווערען אויך אויסגעפיהרט שעהן און גוט — צו קאָנקורענץ פּרייזען.

בעקאַנטמאַכונ[ג]
געלעגענהייטליך צו פאַרקויפ[ען] ... צימער אין גוטען צושטאַנד א[ון] איינריכטונג פון א קאַרד־געש[עפט] פאַרשידענע ראַמש־סחורות [...] און שרייבמאַשין פּרייזווירדיג. [...] ביי פירמע וואַלאַסקי, נאַוו[...]

קליינע אַנאָנס[ען]
1 זלאָטי אַנאָנס ביז 15 ווערטער 1 זלאָ[טי]

פרייע פּאָסטענס
עס ווערט געזוכט א סאָלידער יונגערמאַן צו מענער־שניידער־אַרבייט. צו ערפאַהרען זאַוואַדזקאַ 2 אין דער פּראַלניע.

אַ יונגעל צו גאַלאַנטעריע ווערט געזוכט. צו ערפאַהרען ביי בירענצווייג, פּל. קאָשטשעלני 6.

ראַקאַלען
א מעבלירט צימער, אַ זונען־צימער מיט עלעקטריש ליכט צו פערמיטען גלייך. אָרלאַ 21, וו. 23.

אָפּצוגעבען אַ צימער פאַר 2 יונגעלייט, מיט אַלע בעקוועמליכקייטען. צו ערפאַהרען גדאַנסקאַ 5, וו. 5.

צו פּערדינגען אַ פּאַרטער לאָקאַל פון 4 פענסטער. בעזונדערע געביידע פאַר שטרומפּ אָדער סוויטער, עווענטועל אויף עפּעס אַנדערש. פּריש רעמאָנטירט. צו ערפאַהרען ביים וועכטער קילינסקיעגאָ 21.

פאַרשידענעס
איך וויל אַרויסגעבען אַרבייט אויף אַ סוויטער־מאַשין, קאָן זיין אויף 12|10־ער מאַשין. זיך מעלדען פּאָלודניאָוואַ 21, וו אוינונג 28. 5180

עס ווערט געזוכט אַ שוס[טער ...] סוויטערס אָהן מאַשינען און [...] קוואַליפיצירט אין אַלע אַרבייט[ען] מיערסקאַ 7, וו. 8.

אַ שטריימעל אַ נעלקענע[...] צושטאַנד ווערט געזוכט. זיך [...] טעלעפאָניש 132-90 אויסער [...]

21־יעהריגער יונגערמאַן [...] טיגונג אין אַ געשעפט, נערן אין [...] דיציע, פאַר אַ קליינעם געהאַלט [...] אונטער „פעהיגער" אין אדמיני[סטראַציע]

צוליב אָפּרייזע זאָפאָרט [...] פאַרקויפען אַן׳איינגעאָרדענטע [...] מיט גוטע קונדשאַפט. צו ערפ[אַהרען] נאַצנאַ 11 הערשבערג.

געלעגענהייטליך צו פאַר[קויפען] מאָדערנע שלאָפצימער, און אַ קיכ[...] טיש מיט שטיהל. שפּנקיעוויטש [...]

אַ גוט קאָלאָניאַל־געוועלב [...] בען עווענטועל אָהן איינריכטונג [...] רען ביי ראָזענבערג, פּאָלודני[אָוואַ ...] פון 4–6 מאָנטאָג און דינסטאָג

אַכטונג! ווער עס וויל [...] עלעגאַנטסטע היטען צום [...] אויך Hückel ווי אויך די בעסטע [...] היטלען, שילער־היטלעך בקיפ[...] נור אין בעוואוסטען הוט־[...] „Szerlauns" פּיעטריקאָווע[ר ...] און איבערצייגט אייך! סט[...] געשעפט געשלאָסען.

לעטשניצע
פאַר וועגעריש קראַנקע
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
לאָדז, זאַוואַדזקאַ 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוונט.
וועגעריש־קראַנקע, מענערשוואַכע און הויט־קראַנקהייטען
אַנאַליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס־סטאַציע
איז טעטיג א גאַנצען מעת לעת
פאַר פרויען א ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
אַ בעראַטונג 3 זל.

שיי מרעז ביי קערש
סקווערנאַוואַ 15
מיט פאַריזער שניידן
פּערטיגע שייטלען

לעטשניצע
פאַר וועגעריש־קראַנקע
מענער - שוואַכע און הויט־קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוידאָקטאָ פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

Dr. med.
W. ŻADZIEWICZ
ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז
און קעהלקאָפּ־קראַנקהייטען
Piotrkowska 64, tel. 125-26.
נעמט אָן פון 5–8 אָוונט.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
עמפּפעהלט
סאָדעוואַסער און לעמאָנאַד
וואָס ווערט אָפּגעשיקט פּינקטליך אַהיים
בעשטעלונגען ווערען אָנגענומען אַ גאַנצען טאָג.

הילף און רפואה פאַר ברוך־קראַנקע

(רופּטורען) אויף בויווינקעל, נאָפּעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאַר פערקרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שיפע פּלייצעס און שמערצהאַפטע פּלאַט־פיס.
דאָס ליידען איז נישט צו פערנאַכלעסיגען, ווייל די פאָלגען זענען פאַר׳ן לעבען ביטער און געפעהרליך. דורך מיין מעטאָדע ערפונדענע ספּעציעלע גומי־הייל־באַנדאַזשען, וועלכע האַלטען צו די גרעסטע פערנאַכלעסיגטע געפעריכע ברוכען און בעזייטיגען ראַדיקאַל מיט גאַראַנטיע אָהן בלוטיגע אָפּעראַציע. מיין ספּעציאַליטעט איז אויך: הייל־אַפּאַראַטען און גאַרסעטען געגען אַלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פּלייצעס, פיס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פּלאַט־פיס. פאַר אַמפּוטירטע אינוואַלידען אַמעריקאַנישע קונסט־פיס (סאַלאַן־אַרבייט).
ביים צראַפּלאַזען זיך פון מאַגען, קישקעס, געבירט־מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל־באַנדאַזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראָפ. ד״ר גלענאַרד
דער אמת׳ער בעריהמטער איז גאַנץ פּוילען פון אוניווער־זיטעטס־פּראָפעסאָרען אָנערקענט
ספּעציאַליסט Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30־יעהריגער פּראַקטיק אין ווין, דייטשלאַנד און לעמבערג, נעמט אָן פון 9 פריה ביז 1 בייטאָג און 3 ביז 7 אָוונט
אין לאָדז, פּילסודסקיעגאָ № 23
פּערזענליכעס ערשיינען פון קראַנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

אַנאָנסען - פּרייז:
פאָרן טעקסט — 18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט — 24 גר.
נאָכן טעקסט — 12 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט — 18 גר.
פאַר א מילימעטער־שורה אין דער זייט 10 שפּאַלטען.
אין טעקסט — 40 ר. פרייטאָג און ערב יו״ט — 60 גר. פאַר א מילימעטער־שורה. אין דער זייט 4 שפּאַלטען. נעקראָלאָגען: 20 גראָשען א מילימעטער שורה (אין דער זייט 10 שפּאַלטען). קליינע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל., יעדעס ווייטערדיגע וואָרט — 10 גראָשען. אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א וואָרט.

אַבאָנאַמענטס־פּרייז:
אין לאָדז — 4 זלאָטעס א חודש מיט אָפּטראָגען אַהיים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאַנד — 7 זלאָטעס א חודש; אַמעריקא — 2 דאָלאַר א חודש.
פּעהלערען וועלכע ענדערען נישט פּרינציפּ[...] האַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צו[...] קען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר [...] פאַר׳ן אינהאַלט און טערמין פון די אַנאָנ[סען ...] פערלאַג נישט פּעראַנטוואָרטליך. די אַנ[...] ציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט [...]

[Z] wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i drukiem nakł. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman